

ISSN-1409-7664

B I L T E N 5

2000 god.

I zdava

SOVET ZA RADI ODI FUZI JA
NA REPUBLI KA MAKEDONI JA

Za izdava~ot :

d-r Qubomir Jaki movski , Pretsedatel na Sovetot

Miqaim Fetaj , Zamnik na Pretsedatel ot

Akademi k Ta{ ko Georgievski , ~len

Oleg Dementenko , ~len

Marin Dimeski , ~len

Vladimir Krstevski , ~len

m-r Mario Makraduli , ~len

[aban Saliju , ~len

Milost Simonovski , ~len

I lindenska 9, 1000 Skopje
Tel. 129-084; 109-338; 109-339
Faks: 109-338
[http: www.srd.org.mk](http://www.srd.org.mk)
e-mail: sovet@srd.org.mk

S O D R @ I N A

NOVI ^LENOVI NA SOVETOT ZA RADI ODI FUZI JA	5
Odl uka za razre{ uvawe i za izbor na ~lenovi na Sovetot za radi odi f uzi ja	7
Bi ograf i ja na novi te ~lenovi na Sovetot	8
PROGRAMA ZA RABOTA NA SOVETOT ZA RADI ODI FUZI JA ZA 2000-ta GODI NA	11
I ZVE[TAI NA EVROPSKATA KOMI SI JA I NA SOVETOT NA EVROPA ZA REPUBLI KA MAKEDONI JA (izvadoci { to se odnesuvaat na medi umi te)	17
I zvadok od redovni ot izve{ taj na Evropskata komi si ja za Republ i ka Makedoni ja vo ramki te na regi onal ni ot pri od	19
I zvadok od izve{ tajot na Parl amentarnoto Sobrani e na Sovetot na Evropa od 15.03.2000 godi na	19
KONCESI I ZA VR[EWE RADI ODI FUZNA DEJNOST	21
I nf ormaci ja za ostvaruvaweto na dogovori te za koncesi ja vo prvata koncesi ska godi na	23
Odl uka za dodel uvawe koncesi ja za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost	35
Odl uka za odzemawe koncesi ja za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost	39
Odl uka za izmenuvawe na odl ukata za odzemawe koncesi ja za vr{ ewe rdi odi f uzna dejnost	41
Odl uka za izmenuvawe na odl uki te za davawe koncesi ja za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost	42
Konkurs za dodel uvawe koncesi i za kabel ska radi o-tel evi zi ska mre` a (op{ ti, posebni, tehni ~ki i programski uslovi – tenderska dokumentaci ja i pregl ed na po{ i roki te podra~ja za koi se raspi { uva konkursot)	45
Ustavno sudska prakti ka	55
I STRA@UVA ^KI PROEKTI, TRIBINI, PROMOCI I I SEMI NARI	57
Proekt „MAP”-I stra` uvawe na publ i kata na medi umi te vo Makedoni ja	59
Strate{ ko zna~ewe na i stra` uvaweto - obra}awe od Ambasadorot na Del egaci jata na Evropskata komi si ja vo Republ i ka Makedoni ja g-di n Hoze Manuel Pi nto Te{ ei ra	60
I mpl ementaci ja na medi umskata poli ti ka na Evropskata uni ja - izlagawe na d-r Qubomi r Jaki movski	61
Voveduvawe naci onal na “val uta” - izlagawe na g-di n Fransi s Van Den Ot, konsul tant na Proektot “MAP”	63
Rel eventni i sporedl i vi podatoci - izlagawe na d-r Dona Kol ar Panov, naci onal en koordi nator na Proektot “MAP”	65
Tribi na za mestoto i ulogata na lokal nata javna radi odi f uzi ja	66
Obra}awe na g-di n Mi qai m Fetai, Zameni k na Pretsedatel ot na Sovetot za radi odi f uzi ja	67

Promocija na radio i na televizijske projekti finansirani po prvi otoglas za projekti od javen interes - izlagawe na Akademik Ta{ko Georgievski	70
Me unaroden seminari „Protiv piratstvoto vo makedonski ot eter”	74
IZVE[TAI I INFORMACII	75
Izve{taj za rabotata na monitoring grupite za 1999 godina	77
Informacija za naplatata na radiodifuznata taksa	83

NOVI ^LENOVI
NA SOVETOT
ZA RADI ODI FUZI JA

O D L U K A
ZA RAZRE[UVAVE I ZA I ZBOR NA ^LENOVI
NA SOVETOT ZA RADI ODI FUZI JA*

I. Se razre{ uvaat dosega{ ni te ~lenovi na Sovetot za radi odi f uzi ja, poradi i stek na vremeto za koe se izbrani, i toa:

Cvetan Stanoevski,
d-r Vesna [opar i
Jovan Strezoski.

II. Za ~lenovi na Sovetot za radi odi f uzi ja, se izbi raat:

Mari n Di meski, di pl. i stori ja na umetnost, Muzej na grad Skopje;
Oleg Dementi enko, di pl. ekonomist, ~len na Dru{ tvoto na pi satel i i
Vladi mir Krstevski, producent, di rektor na Narodni ot teatar vo Kumanovo.

III. Ovaa odluka vleguva vo sila so denot na objavuvaweto vo "Slu`ben vesnik na Republi ka Makedoni ja".

SOBRANI E NA REPUBLI KA MAKEDONI JA

Broj 07-3242/1
30 juli 1999 godina,
Skopje

Pretsedatel
na Sobranieto na Republi ka Makedoni ja,
d-r Savo Kl imovski, s.r.

* Odl ukata br. 07-3242/1 e donesena od Sobranieto na Republi ka Makedoni ja na sedni cata odr`ana na 30 juli 1999 godina.

BI OGRAFIJA NA NOVI TE ^LENOVI NA SOVETOT

MARI N DI MESKI

(~len na Sovetot od juni 1999 god.,
so mandat od 6 godi ni)

– Roden e vo mart 1948 godi na, vo Pri-
lep.

– Diplomiral na Filozofski ot f a-
kul tet vo Skopje, na grupata I stori ja na
umetnosta.

– Negovi te prof esi onal ni akti vnosti,
gl avno se vo sf erata na f otograf ijata, a i vo
drugi vi zuel ni medi umi.

Profesionalni anga`mani:

– Od po~etokot na sedumdesetti te go-
di ni aktivno se zanimava so umetni ~ka
f otograf ija za koja e pove}e pati nagraduvan
na stotinata grupni izlo`bi na koi
u-estvuval vo zemjata i vo stranstvo.

– Bil selektor i ~len na `iri komisi i
na pove}e f otograf ski izlo`bi.

– Od 1975 god., e vraboten vo Muzejot na
grad Skopje, kade { to go osnova i rakovodi
Foto-f ilmskoto oddel eni e.

– Vo periodot od 1972 do 1977 god., e
sorabotnik vo nedel ni kot "Studentski Zbor",
kade { to objavuva f otograf i i i tekstovi od
oblasta na f otograf ijata.

– Bil pretsedatel na Fotograf skata
sekcija na Dru{ tvoto na likovni umetnici
za primeneta umetnost i dizajneri na Mak-
edonija.

– Dosega ima odr`ano ~etiri samo-
stojni izlo`bi na f otograf i i:

vo 1978 god., Skopje, Muzej na grad Skopje,
f otograf i i;

vo 1990 god., Skopje, Umetni ~ka gal eri ja,
Portreti;

vo 1993 god., Skopje, Muzej na grad Skopje,
Ni rnberg-Skopje

vo 1997 god., Ohrid, Gal eri ja "Urani ja",
Sliki od Ni rnberg.

– Vo peri odot od 1991 do 1992 god. e ured-
nik na f otograf ija na prvi ot makedonski
nezavise n dneven vesni k "Republi ka".

– Od sredi nata na sedumdesetti te godi -
ni so pogol emo vni mani e se posvetuva na f o-
tograf ski proekti realizirani vo vid na
katalozi, monograf i i i samostojni umet-
ni ~ki proekti.

Me|u pozna~ajni te i zdani ja se monogra-
f i i te za sovremeni te makedonski likovni
tvorci:

Q. Bel ogaski, D. Todorovski, B. Lazeski,
V. \orgi ev, J. Grabul, P. Haxi Bo{ kov, D. Av-
ramovski Pandil ov, R. Anastasov, G. ^emer-
ski, T. [ijak, A. Svetieva (La Biennale di
Venezia), K. Urdin, L. Li ~enoski, B. Mi tri-
}eski, J. [umkovski, T. Axi evski, S. Sokol ov-
ski, B. Manevski, S. Pavl evski, T. Pavl ov-
ski...

– Potoa monograf i i te:

Kurbi novo, Makedonska kni ga i Repub-
li ~ki zavod za za{ ti ta na spomeni ci te na
kul turata na Skopje, 1992 god;

Byzance Medievale, 700-1204, Editions Galli-
mard, Pari z 1997 god., (zaedno so drugi avtori
od svetot).

– Kako i kni gi te na f otograf i i:

Birth of a Painting in a Kiro Urdin's Studio,
Pari z, 1996 god.

Planetarium of Kiro Urdin, Amsterdam, 1997
god.

Oleg DEMENTI ENKO

(~len na Sovetot od juni 1999 god.,
so mandat od 6 godi ni)

– Roden e na 25.12.1956 godi na vo Skopje.

– Osnovno i sredno obrazovani e i ma
zavr{ eno vo Skopje vo USO "Rade Jov~evski
Kor~agi n", matemati ~ka nasoka.

– Vo septemvri, 1981 godi na, di pl omi ral
na Ekonomski ot f akul tet vo Skopje, f i nan-
si sko-bankarska nasoka.

Profesionalni anga`mani:

– Od 1981 godi na, raboti vo Komer-ci-
jal na banka-Skopje, vo Di rekci jata za kredi-
ti rawe na i ndustri ja i rudarstvo.

- Vo 1990 godi na ja osnova firmata "Astra", koja raboti na pol eto na elektroni kata, vo doma ni ot i vo nadvore ni ot promet na trgovijata. Firmata zastapuva i pove}e strani f irmi so ovl astuvawe za Makedonija i regi onot.

- Pi { uva poezi ja od svojata najrana ml adost, odnosno, u{ te od osnovnoto u-ili i{ te, koga dobi va pove}e nagradi za poezi ja, a podocna stanuva i ~len na kni `evni ot klub "Ko~o Raci n" od Skopje.

- ^len e na Dru{ tvoto na pi satel i te na Makedonija, od 1988 godi na, a vo posl edni ot mandat i ~len na pretsedatel stvoto na ovaa asocijacija.

- Dosega gi ima objaveno sledni ve poetski knigi : "Di jagram", 1985 godi na, i zdani e na "Kul tura"-Skopje, "Tragi vo { umata", 1989 godi na, "Studentski zbor"-Skopje, "Zarobeni vetri { ta", 1995 godi na, "Na{ a kni ga"-Skopje, kako i posl edni ot rakopi s "Zapreni vetrovi ", 1997 godi na, "Li ber M"-Skopje.

- Vo podgotovka e poetski ot rakopi s "Zadocneti do `dovi " vo i zdani e na "Mati ca makedonska", kako i i zbor od cel okupnoto tvo re{ tvo na ital i janski jazi k, koj se o-ekuva da bi de publ i kuan ovaa godi na, vo prevod na Gaetano Longo.

VLADI MI R KRSTEVSKI
(~len na Sovetot od juni 1999 god,
so mandat od 6 godi ni)

- Mesto i godi na na ra|awe: Kumanovo, 06.04.1969 godi na.

- Obrazovani e: Di pl omi ran producent na Fakultetot za dramski umetnosti , otsek - produkcija.

Godi na na di pl omi rawe: 1998 godi na.

- Zavr{ en prv stepen pri ISAC ADIZES INSTITUTE (Strate{ ki menaxment i upravuvawe so promeni te).

Profesionalni anga`mani:

- Od 1993 do 1999 godi na, vraboten vo KI -produkcija (pretpri jati e za proi zvodstvo na fil mska, teatarska i video produkcija).

- Od 1999 godi na e di rektor na Naroden teatar vo Kumanovo.

- Od 1994 godi na e ~len na IETM (Informal European Theatre Meeting)

Vo ramki te na ovaa me|unarodna asocijacija, vku~en e vo realizacija na proekti te:

- *Globalizacija na makrokul t urat a i relacii te i st ok-zapad (al t ernat i vni izvori na finansi rawe);*

- *Teat arot kako op{ t est ven genera t or na pozi t i vni t e procesi vo zemji t e na jugoi st o~na Evropa.*

- Kreator e na Proektot "Balkan bez grani ci " (bal kanski te kul turni i ntegraci ski procesi kako del od evropski te i ntegraci ski procesi)

Vo ramki te na ovoj proekt, potpi { an e **Memorandum za balkanska sorabotka** vo poleto na teatarot pome|u Republ i ka Makedonija, SRJ i R. Bugarija so sopstvena programa: (koprodukcii , zaedni ~ka i nformati vna mre` a, bal kanska teatarska berza na i dejni proekti i organi zirawe edukativni semi nari - rabotil ni ci).

PROGRAMA ZA RABOTA NA SOVETOT ZA 2000-ta GODI NA*

* Programata na Sovetot e usvoena na sednicata na Sovetot odr`ana na 24 dekemvri 1999 godi na.

Vo soglasnosti v okviru na delokruga za rabota, utvrdeno so Zakonot za radiodifuzna dejnost i Delovni kot, Sovetot za radiodifuzija vo tekot na 2000 godina }e gi realizirane slednje ve projekti i aktivnosti:

I. Finansirane projekti od javen interes na trgovski teradiodifuzni dru{tva i nezavisni terproducenti od sredstvata od radiodifuznata taksa

1. Sledewe na realizacijata na zaponate aktivnosti od prvotoglas za finansirane projekti od javen interes

2. Podgotovki i sproveduvawe na narednite oglasi za finansirane projekti od javen interes

II. Sproveduvawe konkursni postapki za vr{ewe radiodifuzna dejnost (preku zemski i kabelski mre{i)

1. Sproveduvawe na postapkata za dodeluvawe koncesii za kabelskadi strubi cijana na radio i televizijski programi

2. Sproveduvawe na postapkata za dodeluvawe novi koncesii za radiodifuzna dejnost

III. Aktivnosti za sproveduvawe na odredbite od Zakonot za radiodifuznate dejnost vo odnos na sozdavaweto i emitiraweto na radio i televizijski terprogrami na radio difuzni terorganizacii

1. Usvojuvawe preporaki za programite na elektronski termediumi, vrz osnova na odredbite od Zakonot za radiodifuznate dejnost i evropskaterregulativa

2. Preporaki za programite na elektronski termediumi za vreme na lokalnite izbiri vo 2000 godina

3. Monitoring na programite na elektronski termediumi

3.1. Razgl eduvawe izve{tai od redovniot monitoring na elektronski termediumi od aspekt na ostvaruvawe na obvrskite od Zakonot za radiodifuznate dejnost

3.2. Razgl eduvawe izve{tai od rabotata na monitoring grupite od gleda{i i slu{ateli i prezemawe aktivnosti za afirmirane na nvnate rabota

3.3. Razgl eduvawe izve{tai od monitoringot na programite na elektronski

skitermediumi zavremena lokalnite izbiri vo 2000 godina

4. Istra`uvawate i projekti povrzani so programite

4.1. Realizacijana ininicijativata zavostavuvaweredovni istra`uvawana gledanostai naslu{anostana programite na elektronski termediumi (istra`uvawe zavotrebitena radiodifuzeri te, organizirane seminari i rabotilnici za istra`uvawana publikata, aktivnosti za formirane nezavisnaitra`uvavakainstitucija)

4.2. Uestvo vo projektot za istra`uvawena makedonskaterpublikafinansirano od Evropskaterkomisija

4.3. Televizijate i kulturnate (kulturnite aspekti na programite i zavuvavaweto na kulturnotidentitetna programite na elektronski termediumi)

4.4. Protivnasilstvoto votelviziskite programi (pripsustvoto na nasilstvoto vo programite na elektronski termediumi i zatitatanadecata imladinata, nasilstvoto vonevni te i vodokumentarnite emisii, serii, filmovi, crtani filmoviti n.).

4.5. Upotrebata na literaturnot jazik vo radio i TV-programite (upotrebata na govornot i pisanot jazik; jazikot vo reklamate, kontaktnite emisii, vestite, sportski te emisii, filmovite i sl.; upotrebata na "navredlivi ot" jazik, "argonot" i sl.)

IV. Razvoj na regulativata vo radiodifuznate dejnost

1. Sledewe na ostvaruvaweto na Zakonot za radiodifuznate dejnost i predlozi za unapreduvawe na regulativata

2. Sledewe na meunarodnateradiodifuznaterregulativa i predlozi za implementacijavo nacionalnoto zakonodavstvo

3. Pravni ot status na javnoto radiodifuzno pretprijatie (praven status, sostojbi i perspektivi na javnateradiodifuzija, javni ot radiodifuzer vo svetlinata na evropski te iskustva)

4. Trgovskoteradiodifuznodru{tvo (analiza na konzistentnostana re{enijata vo

Zakonot za radiodifuznata dejnost, Zakonot za trgovskite društva i drugi zakoni od aspekt na z`ivuvawe na trgovskoto radiodifuzno društvo kako specifi~no trgovsko društvo)

5. Razvoj na samoregulativata vo oblasta na radiodifuznata dejnost (pottiknuvawe, inicirave, koordinirawe i davawe stru~na poddrška za donesuvawe Kodeks za dobro delovno odnesuvawe i lojal na konkurencija vo radiodifuznata dejnost)

V. Aktivnosti povrzani so tehni~kite uslovi za proizvodstvo i emituvawe na programi te na radiodifuznite organizacii, voveduvaweto novi tehnologii i unapreduvaweto i razvojt na radiodifuznata dejnost

1. Sogleduvawe na tehni~kata opremenost za proizvodstvo i emituvawe na radiotelevizijski i TV-programi na trgovskite radiodifuzni društva i na javnite radiodifuzni pretprijati ja na lokalno ni vo;

2. Izrabotka i usvojuvawe predlogdokument za strategija za voveduvawe tereštrijalna digitalna televizija vo Makedonija;

3. Usvojuvawe pravila (kodeks) za ednobrazno koristewe na RDS (radio data sistem) i drugi tehni~ki standardi vo radiotelevizijskite programi;

4. Finalizirawe i usvojuvawe na Programata za dopokrivawe na teritorijata na RM so kvaliteten radiotelevizijski signal (vo sorabotka so Ministarstvoto za soobra}aj i vrski i so Javnoto pretprijatie Makedonska radiodifuzija);

5. Programsko-tehni~ki standardi za oformuvawe radiodifuzen centar vo sklop na JP Makedonska radiotelevizijska (vo sorabotka so JP Makedonska radiodifuzija i AD Makedonski telekomunikacii);

6. Inicijativa za voveduvawe javen teletekst servis.

VI. Radiodifuzna taksa

Sledewe na naplatata na radiodifuznata taksa (procentot na naplatata i koordinirawe na aktivnostite me|u Upravata za javni prihodi, Elektrostopanstvo na Makedonija i Makedonskata radiotelevizijska)

VII. Sovetuvawa, seminari, rabotilnici

1. Konvergencijata i informaciskoto op{testvo (celta na sovetuvaweto e zapoznavawe so novite svetski trendovi za konvergencija na telekomunikacii te, radiodifuzijata i informatikata i potrebata od prilagoduvawe na zakonskata regulativa; sovetuvaweto e nameneto za radiodifuzeri, telekom-operatori, proizveduva~i na sovr`eni, nau~ni, dr`avni i nstiatucii i dr.)

2. Pri mena na Zakonot za avtorskoto pravo i srodnite prava (seminar za sudii, javni obviniteli, pravnici i advokati za prakti~nata pri mena na Zakonot za avtorsko pravo i srodnite prava, vo sorabotka so Evropskata komisija)

3. Voveduvawe novi radiodifuzni servisi i koristewe na radiodifuznite medijumi za drugi servisi, kako rezultat na najnovite tehnolo{ki dostignuvawa

4. Seminar na tema "Igrana radiotelevizijska produkcija" (seminar za avtori, dramaturzi, re`iseri i producenti posveten na pottiknuvaweto na ovoj vid produkcija)

5. Rabotilnici za stru~na dramatur{koproducentska pomo{ na trgovskite radiodifuzni društva i nezavisni producenti (rabotilnicite i maat za cel da im pomognat na trgovskite radiodifuzni društva vo podgotovkata na prijavi te za konkursite i vo procesot na realizacija na odobrenite proekti)

6. Rabotilnici so trgovskite radiodifuzni društva i javnite radiodifuzni pretprijati ja za zna~eweto i potrebata od istra`uvawe na publikata so u~estvo na stranski eksperti (celta na ovie rabotilnici e elektronskite medijumi da se zapoznaat so standardnata me|unarodna metodologija za ispituvawe na publikata i so zna~eweto na istra`uvawata na publikata za makedonski otmedijumski pazar)

7. Mikroseminari za menaxment, organizacija i biznis-planovi vo elektronskite medijumi, kako i mo`nosti za stranski i investicii vo na{ata radiodifuzija

VIII. Me|unarodna sorabotka

Vo tekot na 2000 godina, Sovetot za radiodifuzija }e ja prodol`i zapo~nata sorabotka so:

- Sovetot na Evropa, Evropskata komisija i drugi te evropski institucii i organizacii

- OBSE

- Evropskata audi ovizuel na opservatorija

- Evropskata platf orma na regulatornite tela (EPRA)

- regulatornite tela od oblasta na radi odi f uznata dejnost

- Me|unarodnata telekomunikacijska unija (ITU)

- Fondacii te Know How i Thomson od Anglija

- specijalizirani medijski istra`uvali i drugi institucii: Evropski ot institut za medijski od Diseldorf, Institut za evropsko medijsko pravo od Saarbrücken, Institut Hans-Bredov od Hamburg, Akademijata za evropsko pravo i dr.

- Amerikanski ot informativen servis vo Makedonija

- nevladini organizacii i asocijacii.

Sovetot }e potpi }e i dogovori za konkretna sorabotka so oddelni institucii i tela.

IX. I zdava~ka dejnost

1. I zdavawe publikacii, spisanija i studii vo koi }e se tretiraat pra{awa od oblasta na radi odi f uzijata i od rabotata na Sovetot i na radi odi f uzni te organizacii

X. Drugi aktivnosti

- Donesuvawe Finansiski plan na Sovetot za 2000 godina

- Razgl eduvawe izve{tai za ostvaruvawe na Programata za rabota na Sovetot

- Sledewe na aktuelnite sostojbi vo radi odi f uznata dejnost, pokrenuvawe i inicijativi i prezmawe merki za sproveduvawe na Zakonot za radi odi f uznata dejnost.

- Donesuvawe godi{en izve{taj za rabotata na Sovetot

XI. Transparentnost vo rabotata na Sovetot

So cel da obezbedi transparentnost vo svoeto rabotewe, Sovetot za radi odi f uzija javnosta }e ja inf orмира preku organizirawe redovni konferencii za pe~at, radio i televizija.

I ZVE[TAI NA EVROPSKATA KOMI SI JA
I NA SOVETOT NA EVROPA
ZA REPUBLI KA MAKEDONI JA
(i zvadoci { to se odnesuvaat
na medi umi te)

**Redoven izve[taj na Evropskata komisi ja za
Procesot na stabilizacija i asocijacija na
zenjite od jugisto~na Evropa**

Oddel 2

Poglavje 4: Republika Makedonija

4.2. ^ovekovi prava i vladeewe na pravoto

Kosovskata kri za rezul ti ra{ e so
zgol emuvawe na pristranosta na nekoj
medi umi vo koristi na edna ili na druga
etni ~ka grupa, no general no, ova nema{ e
dolgotraen { teten efekt. Pozi cijata na
Sovetot za radi odi f uzi ja be{ e zajak-
nata so re{ i tel nata akcija { to ja pre-
zede za vreme na kri zata, koga go stopi ra
prenesuvaweto na potencialno pod-
bucnuva~ki vesti emituvani od sosed-
nite zemji (SRJ, Albanija) preku od-
redeni lokalni TV radi ostanci. Sepak
na Sovetot se u{ te ne mu se preneseni
nadle`nosti so soodvetni promeni vo
bitnite zakoni: na primer: ostanuva za-
visen od Sobranieto za dobi vawe odob-
ruvawe za zatvorawe na nel egalni te pre-
davatel i (ni vnoto zatvorawe e se u{ te
vo racete na Ministerstvoto za soo-
bra}aj i vrski).

Medi umi

„...Rabotata na Sovetot za radi o-
di f uzi ja e postavena vrz osnova na ~len
10 od Evropskata Konvencija za ~ove-
kovi prava i Deklaracijata za sloboda
vo izrazuvaweto i informiraweto (28
april 1982), koi gi garanti raat sledni ve
princi pi: nezavisnost na redakci skata
politika, nezavisnost na medi umi te i
obezbeduvawe ednakov pristap do infor-
maci i te i do izvori te za site subjekti.
Rabotata na Sovetot za radi odi f uzi ja e
javna i Sovetot ja izrazuva svojata tran-
sparentnost na nacionalno i me|una-
rodno nivo. Vo procedurata za dodelu-
vawe koncesi i za radi odi f uzi ja, So-
vetot osnova{ e tri samostojni ekspert-
ski grupi so cel da obezbedi nezavi-
snost, kompetentnost i transparentnost
na procedurata.

... Na{ ite izvestuva~i ja pozdra-
vuvaat namerata na Sovetot za radi o-
di f uzi ja vo sorabotka so Sovetot na Ev-
ropa da organizira Rabotilnica za ra-
di odi f uznata regulativa na 5 i 6 april
2000 g.“

**KONCESI I ZA VR[EWE
RADI ODI FUZNA DEJNOST**

I N F O R M A C I J A

ZA OSTVARUVAWETO NA DOGOVORI TE ZA KONCESIJA VO PRIVATA KONCESI SKA GODI NA¹

Sovetot za radiodifuzija, vo ramki te na svoite ovlastuvawa utvrdeni so Zakonot za radiodifuznata dejnost, soglasno len 83, me|u drugoto, se gri`i i za sledewe na ostvaruvaweto na sklu~enite dogovori za koncesija.

Navedenata obvrška na Sovetot podrazbira sledewe na ostvaruvaweto na Dogovori te za koncesija vo pogled na: ispolnuvaweto na tehni~kite uslovi za rabota, ispolnuvaweto na programskite barawa, ostvaruvaweto na obvrskite za plaawe na nadomestokot za koncesija i ispolnuvaweto na drugite uslovi utvrdeni so dogovori te.

1. OSTVARUVAWE NA DOGOVORI TE VO DELOT [TO SE ODNESUVA NA TEHNI ^KI TE USLOVI

1.1. Spored len 4, od Dogovori te za koncesija, koncesionerote vr{i emisija spored tehni~kite uslovi (frekvencija, lokacija, zra~namo}nost i drugi tehni~ki parametri), opredeleni so dozvolata za rabota na radio-stanicata izdadena od nadle`ni ot organ za soobra}aj i vrski.

Vrz osnova na odredbite od Zakonot za telekomunikacii te i navedeni ot len 4 od Dogovorot za koncesija, site koncesionerite se dol`ni do Ministarstvoto za soobra}aj i vrski da podnesat barawe za izdavawe dozvola za nabavka i postavuvawe radio-stanica so vremetraewe od edna godina. Zaklu~no so 31 maj 1999 godina, barawe za izdavawe dozvola za nabavka i postavuvawe radio-stanica i maat podneseno site koncesionerite, so iskluk na ~etiri (Radio 21- Skopje, Radio Pro FM - Gostivar, Radio Rekaton - Gostivar, Radio Rumeli - Gostivar), koi voop{ tone podnesle takvo barawe i dva koncesionerite i barawa se sporni (Radio Ars - Gostivar i TV VTV Valandovo).

Zaklu~no so mesec fevruari 2000 godina, devet koncesionerite imaat dobi eno i dozvoli za rabota na radio-stanica, i toa: Radio Super - Ohrid, Radio Ekspres - Ohrid, Radio MH - Ohrid, Radio Ekspres - Strumica, Radio Fama - Tetovo, Radio Antena 5 - Skopje, TV MTM - Skopje, TV Lisica - Skopje, TV Telma - Skopje.

Proizleguva zaklu~okot deka postapkata za tehni~ka legalizacija na koncesionerite, {to e vo iskluk na nadle`nost na Ministarstvoto za soobra}aj i vrski, s#u{tene zavr{ena.

1.2. Vo vrska so tehni~kata opremenost na koncesionerite za proizvodstvo i emituvawe na programite mo`at da se izvl~at slednive op{ti zaklu~oci:

Od postojnite televizijski stanici, 5 rabotat so Beta SP, 7 so DVCAM, a ostanatite so S-VHS i VHS tehni~ka.

Radio-stanici te, po pravilo, upotrebuvaat CD-pleeri za realizacija na svojata programa, so iskluk na emituvaweto na postari muzi~ki snimki za koi se koristat radiokasetofoni i gramofoni.

Za dvata mediuma mo`e da se konstati ra deka postoi golema me|usebna razlika vo kvalitetot i vo kvantitetot na upotrebuvanata oprema. Oddelni stanici poseduvaat tehni~ka oprema, glavno nameneta za emituvawe, snimena programa i za reemituvawe programi na stranski stanici. Drugi stanici, pak, no vo pomal broj, poseduvaat kvalitetna oprema za sopstveno proizvodstvo, koja bi mo`ela da se karakterizira kako oprema so tehni~ki mo`nosti ramnopravni so neкои evropski stanici so podolga tradicija. Neкои od televizijskite stanici ve}e upotrebuvaat digitalni studija, a zapo~na so rabota i prvoto 3D "virtuelno" studio vo Republika Makedonija. Golem del od radio-stanici te imaat premiato na kompjutersko sozdavawe

¹ Informacijata e usvoena na 61-ta sednica na Sovetot za radiodifuzija, odr`ana na 4-ti maj 2000-ta godina.

i vodewe na programata. Nekolku radiostanicive je ja imaat ponudeno svojata programa na Internet kako ri al audio (Real Audio) format, so što se ovozmoževa sledewe na ovi e programi , prakti ~no niz celi ot svet.

Dinami kata na nabavki te na nova oprema i na i novi rawe na postojnata oprema se razli kuva od stani ca do stani ca. No, mo` e da se zabele` i edno pravilo. I meno, oni e trgovski radi odi fuzni društva što rabotat samostojno, odnosno ne dobivaat pomošt za nabavka na oprema od me|unarodni fondaci i, ili zadni vne stoi f i nansi ska mo}na organizacija, s# potešt ko mo` at da odvojuvaat sredstva za odr` uvawe i dokompl eti rawe na opremata. Spored dosegašt ni te sogl eduvawa, razli ki te me|u sol idno tehni ~ki opremeni te i slabo tehni ~ki opremeni te stani ci s# pove}e }e se zgolemuvaat, što vo krajna lini ja bi dovel o do gasnewe na oni e stani ci { to ne }e bi dat vo mo` nost da go sledat tehnol ošt ki ot razvoj vo obl asta na radi odi fuzi jata.

Predavatel nata oprema bi mo` el a glavno da se karakteri zi ra kako oprema od sreden "evropski kval itet". No, i tuka postojat iskl uoci, kako što e opremata proizveduvana od poedinci vrz "amaterska" osnova, a pred radi odi fuzeri te e deklarirana kako oprema so vi sok kval itet. Sostojbata so tehni ~kata opremenost }e bi de cel osno poznata do po~etokot na juni 2000 godi na, koga treba da bi dat završt eni si te tehni ~ki pregl edi od strana na Ministerstvoto za soobra}aj i vrski, neophodni za dobivawe dozvoli za rabota. Precizni te informaci za vidoti za kval itetot na prenosnata i predavatel nata tehni ka se zna~ajni od gledna to~ka na razvojnata strategija vo radi odi fuzi jata.

Postoi interes kaj opredel eni koncesioneri i za ponuduvawe programa vo sklop na paketot na satel i tski ot kanal što zapo~na da se emi tuva od Republ i ka Makedoni ja.

2. OSTVARUVAWE NA DOGOVORI TE ZAKONCESI JA, VO DELOT [TO SE ODNESUVA NA SOZDAVAWETO I NA EMI TUVAWETO NA PROGRAMI TE

Ocenki te i konstataci i te na Sektorot za programski raboti vo odnos na ostvaruvaweto na obvrski te na koncesioneri te vo del ot za programi te, se zasnovani vrz redovni ot moni toring na stru~nata slu`ba, vrz uka` uvawata i zabelešt ki te na moni toring grupi te na gl eda~i i slušt ateli, moni toringot na programi te za vreme na i zbori te, kako i vrz pretstavki te i poplaki te, dobi eni od gl eda~i i slušt ateli.²

Pravil ata vo odnos na sozdavaweto i na emi tuvaweto na radi odi fuzni te programi, vo dogovori te za koncesija se regul irani vo:

- del ot što se odnesuva na programski te uslovi za vršt ewe na radi odi fuznata dejnost (od ~1.5 do ~1.23);

- vo del ot što se odnesuva na dol`nosti te na koncesionerot za dostavuvawe opredel eni podatoci (~lenovi 28, 29 i 30) i

- del umno vo del ot na nadzorot (~1.32)

2.1. Obemna emi tuvana programa

^len 5, od Dogovorot za koncesija go utvrduva mi ni mal ni ot obem na dnevnata programa, vo zavisnost od toa dali se raboti za koncesija za televizi ja ili za radio, odnosno za koncesija na teritorija ili na lokal no ni vo, i toa: za radio na teritorija - 18 ~asa, za televizi ja na teritorija - 8 ~asa, za radio na lokal no ni vo - 10 ~asa i za televizi ja na lokal no ni vo - 3 ~asa.

Ovoj uslov nesomneno go i spol nuvaat re~i si si te koncesioneri, so ogl ed na faktot što toj bešt eden od osnovni te uslovi i pri dodel uvaweto na koncesijata. Za oni e što imaat koncesija na teritorija i za najgolem

² Treba da se napomene deka do januari 2000 god., Sektorot za programski raboti bešt e samo del umno eki pi ran kako tehni ~ki taka i kadrovski, taka što bešt e neostvarlivo sistematsko i konti nui rano sledewe na programi te na si te 127 koncesioneri. Od po~etokot na 2000 godi na e vospostaven sistem na moni toring so koj treba da se obezbedi konti nui rano sledewe na programi te na koncesioneri te na teritorija, a programi te na koncesioneri te na lokal no ni vo, vo ciklusi, vo opredel eni peri odi od godi nata, so cel da se obezbedi konti nui tet vo sledeweto na po~i tuvaweto na obvrski te od Zakonot i dogovori te za koncesija.

broj koncesioneri na lokalno nivo, toa e potvrdeno i so redovni ot monitoring. Za oddelni koncesioneri e konstati rano deka ne zapo~nale so emi tuvawe redovna programa, odnosno prestanale so emi tuvawe programa (TV Li si ca od Skopje i TV Kale od Ki~evo).

2.2. U~estvo na programata od sopstveno proizvodstvo vo vkupno emi tuvanata programa i pokrivawe nastani od lokal noto podra~je

Spored ~1.6, od Dogovorot, u~estvoto na programata od sopstveno proizvodstvo vo vkupno emi tuvanata programa na koncesionerot vo tekot na edna sedmi ca, vo prvata godina na koncesijata treba da iznesuva najmal ku 20%, vo vtorata 30%, a vo tretata godina i natamu dodeka trae koncesijata najmal ku 40%.

Od anal izi te na programski te { emi i na emi tuvanata programa, e konstati rano deka site tri koncesioneri na teritorija go ispolnuvaat ovoj uslov za vtorata godina od koncesijata, ili najmal ku 30%. Za koncesionerite na lokalno nivo, podatocite od monitoringot se delumni, zatoa { to se napraveni anal izi na programski te { emi samo na mal broj koncesioneri³.

Koncesionerite na lokalno nivo i maat obvraska, vo ramki te na sopstvenata programa, da obezbeduvaat i najmal ku 30% inf ormacioni za nastani od lokal noto podra~je. Od dosega { ni ot monitoring⁴, op{ t vpe~atok e deka ovaa obvraska ne ja ispolnuvaat site koncesioneri na lokalno nivo, a osobeno radiostanici te, no za da se dobie najprecizna sl i ka za procentot na programa od sopstveno proizvodstvo vo vkupno emi tuvanata programa i za procentot na inf ormacioni za nastani od lokal noto podra~je vo sopstvenata programa, neophodno e da se pravat anal izi na emi tuvanata nedel na programa⁵.

Se postavuva i dilemata dali ovaa obvraska vo idni na treba da im se postavuva na site koncesioneri na lokalno nivo, so ogle na faktot { to opredelen broj radiostanici, programski se profilirani, prete`no kako muzi~ki stanici, a pokrivaweto nastani od lokal noto podra~je podrazbira emi tuvawe sopstvena inf ormativna programa.

2.3. Obvraska za sekojdnevno emi tuvawe, sopstvena i inf ormativna programa

Spored ~1.7, od Dogovorot, obvraska sekojdnevno da emi tuvaat sopstveni inf ormativni programi i maat samo koncesionerite na teritorija. Spored rezultate od redovni ot monitoring, konstati rano e deka ovaa obvraska ja ispolnuvaat site tri koncesioneri na teritorija.

2.4. Po~i tuvawe na osnovni te principi za sozdavawe i za emi tuvawe na programi te

Spored ~1.8, od Dogovorot, koncesionerite se dol`ni so sodr`inite na programi te { to gi emi tuvaat da obezbedat po~ituvawe na principi te utvrdeni so Zakonot za radiodif uznata dejnost, a osobeno po~ituvawe na slobodata i pravata na ~ovekot i gra|ani not, negovoto dostoinstvo i ugled, pluralizam na inf ormacioni te i vistin ito, nepristrasno i prof esi onalno tretirawe na nastani te i pra{ awata.

Sledeweto na po~ituvaweto na ovie obvrski na koncesionerite spa|a vo edna od najsl o`enite zadai na monitoringot, kako poradi metodolo{ kata slo`enost na ovoj zaf at (neophodnosta od kontinuirana kvantitativna i kval itativna anal iza na vestite, na inf ormativni te i na del od drugite programi), taka i poradi potrebata toa sledewe na programata na eden koncesioner da se

³ Dosega e napravena anal iza na programski te { emi na oni e trgovski radiodif uzni dru{ tva (18), koi do Sovetot podnesle barawa za dobi vawe soglasnost za reemi tuvawe stranski programi : A1, TV Si tel, TV 96, TV Era, TV Intel, TV Tera, TV Orbis, TV Zora, TV Festa, TV Kis, TV Zeri i ^egrant, TV Intel, TV Due, TV I ris, TV Kal tri na, Radi o Ri ni a, Radi o Merl i ni Radi o Si Bi Em.

⁴ Ostvaruvaweto na ovaa obvraska i sto taka e anal izi rano samo kaj trgovski te radiodif uzni dru{ tva navedeni vo prethodnata f usnota, vrz osnova na programski te { emi.

⁵ Vo ramki te na redovni ot monitoring, vospostaven od 1 f evruari 2000 godina, Sektorot zapo~na so anal iza na nedelnata emi tavana programa na trgovski te radiodif uzni dru{ tva na naci onalno nivo i na opredelen broj trgovski radiodif uzni dru{ tva na lokalno nivo.

ostvaruva vo konti nui tet, vo tekot na podolg vremenski peri od, a ne inci dentno. Vakvi te anal izi, isto taka, baraat po{ i roki op{ testveni i komuni kol o{ ki poznavawa i eden vid ti mska rabota⁶.

Vo ramkite na monitoringot na pokri vaweto na izborni te kampawi za vreme na parlamentarni te i pretsedatel ski te izbori, kako i za vreme na kosovskata kri za, Sektorot za programski raboti, del umno sproveduva{ e i kval itativna anal izi za na vesti te i na in formativni te programi na koncesi oneri te na teri torija i na opredelen broj koncesi oneri na lokal no ni vo. Vakvi te anal izi bea sproveduvani vrz prethodno utvrdena metodologija i vo sorabotka so nau~no-istra`uva~ki rabotni ci. Kaj opredelen broj koncesi oneri⁷ se konstati rani otstapuvawa od principi te, utvrdeni vo Zakonot za radi odi f uznata dejnost i vo izbornata regul ati va, osobeno vo odnos na pri nci pot za vi sti ni to, nepri strasno i prof esi onal no tret i rawe na nastani te i pra{ awata.

Posebno zna~ajno pra{ awe { to e regul i rano so osnovni te na~ela vrz koi se zasnovuvaat programi te, i ako toa ne e ekspl i ci tno navedeno vo dogovori te za koncesi ja, e obvrskata na radi odi f uzni te organi zaci i za za~uvuvawe i za neguvawe na naci onal ni ot i denti tet, jazi ~nata kul tura i doma{ noto tvore{ tvo. Na ova pra{ awe, Sove tot za radi odi f uzi ja konti nui rano obrnuva{ e i skl u~i tel no seri ozno vni mani e, nabquduvaj}i go vo povrzanost so drugi te odredbi za programi te, osobeno so pra{ aweto za reemi tuvaweto stranski programi, jazi kot na koj se emi tuvaat radi odi f uzni te programi, upotrebata na li teraturni ot jazi k vo programi te i udel ot na programata od sopstveno

proi zvodstvo vo vkupnata programa na koncesi oneri te⁸. Neophodno e da se napomene deka gol embroj koncesi oneri, osobeno na lokal no ni vo, s# u{ te na programi te emi tuvaat ili reemi tuvaat gol emi blokovi stranski zabavni programi i muzi ka, rakovodej}i se pri toa samo od potrebata da "ja popol nat" program skata { ema so besplatna programa i ne vodej}i smetka za kul turni te aspekti na ni vni te programi i za potrebi te i interesi te na publ i kata. Posebno zasl u` uva da se spomene pojavata na t.n. blokovi so "pozdravi i ~esti tki", koi na oddelni televizi i traati po sakol ku ~asovi (pri { to naj~esto se emi tuva samo nekval itetna muzi ka i ~esti tki na gleda~i ili slu{ ateli).

Vo posl edno vreme, na lokal ni te televi ziski stani ci posebno i zrazena e pojavata na odl o` eno reemi tuvawe na muzi ~ko zabavni programi, so cel da se pri vle~at pove}e gl e da~i, a i pove}e reklami i sponzorstvo. I meno, opredelen broj lokal ni televizi i (Skopje, Bitola, [tip i dr.), sekojdnevno, i toa vo udarni te termi ni, reemi tuvaat po dva do tri ~asa muzi ~ko-zabavna programa na bel grad skata TV-stani ca "Pi nk" vo ramki te na koja se emi tuva turbo-f olk i novokomponi rana muzi ka. Na ova a pojava ~esto reagi raat drugi te koncesi oneri, koi se gri ` at da obezbedat povi sok kval i tet vo svoi te programi i neguvawe na kul turni te tradi ci i.

2.5. Nedozvoleni so dr` ini vo programi te

Vo ~l. 9 od dogovorot za koncesi ja e utvrdeno deka vo programi te na koncesi oneri te ne se dozvoleni so dr` ini { to se

⁶ Od 1. mart 2000 godi na, Sektorot za programski raboti zapo~na so sni mawe i so anal izi za na vesti te i na in formativni te programi na koncesi oneri te na teri torija, emi tuvani vo peri od od eden mesec, pri { to edna od cel i te }e bi de da se utvrdi tokmu po~i tuvaweto na ovi e principi. I zve{ tai te od vakvi te anal izi }e bi dat objavuvani vo posebna publ i kaci ja na Sovetot za radi odi f uzi ja.

⁷ So moni tori ngot na medi umskoto pokri vawe na kampawata za parlamentarni te i zbori bea opf ateni programi te na 25 trgovski radi odi f uzni dru{ tva. Detal ni te rezul tati za ostvaruvaweto na obvrski te, utvrdeni so izbornata regul ati va od strana na nabquduvani te medi umi, se publ i kuvani vo Bi l ten br. 3 na Sovetot za radi odi f uzi ja, Skopje, avgust 1999 godi na.

So moni tori ngot na medi umskoto pokri vawe na kampawata za pretsedatel ski te i zbori bea opf ateni programi te na 24 trgovski radi odi f uzni dru{ tva. Rezul tati te od kvanti tati vnata i kval i tati vnata anal izi na programi te se vo obrabotka.

⁸ Preku mese~ni i nedelni anal izi na programi te na koncesi oneri te od aspekt na potekloto na programata, `anrovskata i so dr` inskata struktura, jazi kot na emi tuvawe na programata, }e se dobi jat kvanti tati vni podatoci za ni vnata, sega ve}e, standardi zi rana { ema. Ti e podatoci }e se kombi ni raat so el ementi na kval i tati vna anal izi za na programi te.

naso-eni kon nasilno urivawe na ustavni ot poredok na Republika Makedonija, kon pottiknuvawe ili povikuvawe na voena agresija ili razgoruvawe nacionalna, rasna ili verska omraza i netrpelivost.

Koncesionerite, isto taka, ne smeat da emi tuvaat programi so nepri stojni so dr` i ni, osobeno so pornografija i so nasilstvo, kako i drugi so dr` i ni { to mo` at { tetno da vlijaat vrz tel esni ot, duhovni ot i moralni ot razvoj na decata i na mladi te.

Sledeweto na ostvaruvaweto na odredbite od prvi ot stav od ovoj ~len, isto taka spa|a vo edna od poslo` eni te zadai na moni tori ngot na programi te, poradi faktot { to se neophodni podlaboki analizi na delovi od programata na koncesionerite, za da se izve~at ocenki vo odnos na elementi te so dr` ani vo ovi e odredbi. Sektorot za programski raboti, dosega samo delumno realizirae takvi analizi i toa povremeno, vo posebni vremenski periodi (vo periodot na kosovskata kri za i povremeno vo tekot na 1999 godi na). Od rezultati te na ovi e analizi na delovi od programi te na određen broj koncesioneri (prete` no televizi i), bea izve~eni konstataci i deka so so dr` i ni te na oddele ni emi si i, a osobeno so reemi tuvaweto na inf ormativni programi od sosedni te zemji (RT-Albani ja i RT-Srbi ja), mo` e kaj javnosta da se vli jae vo nasoka kon pottiknuvawe ili kon povikuvawe na voena agresija, odnosno kon pottiknuvawe ili razgoruvawe nacionalna, rasna ili verska omraza i netrpelivost. Vrz osnova na ovi e analizi na si te koncesioneri koi emi tuvaa takvi so dr` i ni im bea upateni soodvetni ukavawa, soglasno ~l.32 od Delovni kot za rabota na Sovetot za radi odi fuzija⁹.

Sledeweto na po~i tuvaweto na odredbite od vtori ot stav od ovoj ~len (nepri stojni so dr` i ni, so dr` i ni so pornografija i so nasilstvo i dr.) e zadai { to e pol esno da se ostvari vo ramki te na redovni ot moni tori ng. Od rezultati te od redovni ot moni tori ng, kako i od ukavawata na moni tori ng grupi te

od gleda~i i slu{ ateli, konstatacija e deka vakvi te so dr` i ni dosega prekuerno bea prisutni vo programi te re~i si na si te koncesioneri, osobeno na televizi i te. Golem broj zabele{ ki se upatuvaat na filmovi { to so dr` at prekuerno nasilstvo; na prekuernoto emi tuvawe sceni so realno nasilstvo vo vesti te, so cel vesti te da se napravat { to "poprivle~ni" za gleda~i te; na so dr` i ni so pornografija (osobeno filmovi i reklami) { to se emi tuvaat pred 24:00 ~asot i dr.

Sektorot za programski raboti, od po~etokot na 2000 godi na, si stematski zapo~na da go sledi po~i tuvaweto na ovi e obvrski kaj si te koncesioneri, a osobeno kaj televizi i te. Se predvi duva, programi te na koncesionerite da bi dat oceneti od aspekt na po~i tuvaweto na ovi e odredbi barem tri pati vo tekot na edna godi na.

Posebno treba da se istakne primerot na t.n. reklami za " ` e{ ki lini i" vo ramki te na koi bea emi tuvani i pornograf ski sceni vo peri od koga toa ne e dozvol eno (pred 24:00 ~asot). Sektorot im upati pi smeni predupreduvawa na si te koncesioneri koi emi tuvaa takvi reklami¹⁰. Po upateni te ukavawa, samo del od koncesionerite vedna{ go usoglasija svoeto rabotewe so odredbi te od ovoj ~len od Zakonot.

2.6. Po~i tuvawe na odredbi te za reklami rawe i sponzorstvo

Pravilata za reklami raweto i sponzorstvoto se utvrdeni vo ~lenovi te 10, 11, 12, 13 i 14 od dogovori te za koncesija.

Po~i tuvaweto na odredbi te od dogovori te za koncesija { to go reguli raat reklami raweto i sponzorstvoto se oblast vo koja dosega se utvrdeni najmnogu otstapuvawa i toa, kako kaj koncesionerite na teri torija, taka i kaj oni e na lokalno ni vo.

So cel da obezbedi si stematsko i kontinui rano sledewe na po~i tuvaweto na ovi e odredbi, Sektorot za programski raboti za

⁹ Soodvetni merki (prvi i vtori pi smeni predupreduvawa ili merka po osnova na nadzor) dosega im se izre~eni na sledni te koncesioneri: TV Si tel, TV 96, TV Era, TV Due, TV Suko, TV Gl obus, TV Zeri i ^ egrani t, TV Super Skaj, TV Koha, TV Art, TV Kis, TV Gura, TV Uskana, TV Festa, TV Hana i TV Kal e.

¹⁰ Prvi ili vtori pi smeni predupreduvawa dosega im se upateni na sledni te koncesioneri: A1, Si tel televizi ja, TV 96, Skajnet, Kanal 5, Tel ma, TV Kis i TV Skajpl us. Predlog za inspekci ski nadzor e upaten za TV Si tel.

po~na redovno snimawe i analiza na programata na koncesionerite na teritorija, odnosno so ciklusi na snimawe i analiza na programata na koncesionerite na lokalno ni vo vo si te podra~ja na Republikata, po~nuvaj}i najprvo od televiziite. Upateni se serija uka`uvawa na si te koncesioneri, kaj koi se utvrdeni prekr{ uvawata. Mo`e da se ka`e deka dosega nema koncesioner na lokalno ni vo vo ~ija programa ne e konstati-rano prekr{ uvawe na pravilata za reklami-rawe, odnosno za koj mo`e da se konstati ra deka cel osno gi po~i tuva ovi e odredbi.

Vo ~l. 10 se reguli ra vremetraeweto na reklami te, odnosno limi tot od 20% na sekoj ~as emi tuvana programa. Ovaa obvraska ne ja po~i tuvaat re~isi si te koncesioneri, taka { to vo udarnoto vreme i vo drugi atraktivni vremenski periodi naj~esto emi tuvaat blokovi so reklami { to traat pove}e od dozvolenoto¹¹.

Vo alinea 1, od ~l.11, se utvrduva deka reklami te treba da bi dat vistiniti i ~esni, da ne ja zaveduvaat javnosta, odnosno da ne se protiv i interesite na kupuva~ite - korisnici te na uslugi te. Konstatacija e deka se retki koncesioneri te koi razmi sluvaat za ovaa svoja obvraska pri koncepi raweto na svoite marketing blokovi. Dosega se zabele`ani pove}e primeri na reklami za ~ii sodr`ini mo`e da se ka`e deka ne se vistiniti i ~esni. Vakvi primeri bea zabele`ani za reklami te na pivo, za preparati za slabeewe i za sl i ~ni proizvodi. Poseben primer na reklami, koi se protiv i interesite na gl eda~ite- korisnici te na uslugi e obli kot na reklami rawe { to vo posledno vreme mnogu ~esto se zabele`uva na televizi ski te ekrani - reklami te { to koristat t.n. skapi telefonski lini i. Potencijalna meta na vakvi te reklami se naj~esto decata i mladi te, koi vo otsustvo na rodite li te verojatno lesno posegaat po "koristeweto na uslugi te" { to se nudat so ovi e reklami. Sektorot za programa i zgotvuva posebna analiza za na vakvi te reklami od aspekt na i interesite na kupuva~ite-korisnici te na uslugi te, vo sorabotka so Organizacijata na

potro{ uva~ite na Makedonija. Poradi potrebatopotemno da se analizira od ovoj aspekt, dosega ne se upateni posebni uka`uvawa na medi umi te koi emi tuvaat vakvi reklami.

Vo alinea 2, od ~l.11, se utvrduva deka reklami te { to im se upateni na decata i liti e vo nivu-estvuvaat, ne smeat da sodr`at poraki { to mo`at da gi povredat nivni te i interesi i da i na{tetat na detskata ~uvstvitel nost i vozrast. Karakteristi ~en primer na reklami za ~ija sodr`ina mo`e da se ka`e deka ja povreduva detskata ~uvstvitel nost i vozrast se reklami te za "e{kl i ni i".

Vo alinea 3, od ~l.11, se utvrduva deka reklami te treba da bi dat jasno prepoznatli vi i izdvoeni od drugi te del ovi na programata. Konstatacija e deka i nekoi od koncesionerite na teritorija i golem broj koncesioneri na lokalno ni vo ne ja po~i tuvaat ovaa obvraska. Upateni im se pismeni predupreduvawa na si te oni e kaj koi e konstati rano vakvo otstupuvawe¹².

Vo alinea 4, 5, 6 i 7, od ~l.11, se utvrduvaat pravilata pod koi reklami te mo`at da se vmetnuvaat vo emisii te. Op{to pravilo e deka reklami te treba da se emi tuvaat me|u emisii te. Vo emisii te, reklami te mo`at da se vmetnuvaat samo ako ne go naru{uvaat integritetot i vrednosta na emisijata, odnosno ako se po~i tuvaat pravilata za vmetnuvawe, utvrdeni vo ovoj ~len. Treba da se istakne deka najgolem broj otstupuvawa se utvrdeni tokmu vo odnos na ovi e odredbi. Konstatacija e deka koncesionerite, re~isi bez i sklu~ok, ne vodat smetka za gl eda~ot (i l i slu{atel ot) komu mu se nameneti emisii te i deka na programi te, osobeno na tel evizijata, emisii te prekumerno se prekinuvaat so reklami. Ovi e pravila ne gi po~i tuvaat i televizi ite koi imaat koncesija na teritorija i tel evizi ite na lokalno ni vo. Upateni se golem broj pismeni predupreduvawa na si te koncesioneri kaj koi e konstati rano prekr{ uvawe na odredbi te za vmetnuvawe reklami vo emisii te. Konstati rani te prekr{ uvawa se odnesuvaat naj~esto na prekinuvaweto so reklami : na vesti te (~i e traewe e pomalo od

¹¹ Prvi ili vtori pismeni predupreduvawa za nepo~i tuvawe na limi ti te za reklami rawe dosega im se upateni na: KTV 41, TV Boem, TV Uskana, TV Super Skaj, TV Koha, TV Art, TV Kis, TV Due i TV Gl obus.

¹² Prvi ili vtori pismeni predupreduvawa za nepo~i tuvawe na obvrskata reklami te da se izdvojuvaat od drugi ot del od programata dosega im se upateni na: TV [utel, TV BTR, TV 96, KTV 41, TV Skajpl us, TV Kis, TV Due i TV Gl obus.

30 minuti)¹³, na igranite filmovi pred 45-ta minuta¹⁴, na sportske natprevari i neprirodne prekiniteljne druge emisije.

Voalinea 8, od l. 11, se utvrduvadeka ne e dozvoleno prikrieno reklamirawe. Prikrieno reklamirawe dosega e zabeleeno vo odnos na proizvodite za koi postoi striktna zabrana za emituvawe. Primer se reklamite za cigarete ("Boss", "Rondo", "Makedonija"). Upatenim se pismeni predupreduvawa na koncesionerite kaj koi se konstatirani prekrivawana ova odredba, meutoda odreden broj s#u te ne go usoglasija svoeto rabotewe¹⁵. TV Si tel i A1 tel evizija, koi bi trebalo da prednivat vo usoglasuvaweto na svoeto rabotewe so odredbite od Zakonot i dogovorot za koncesija za koja i mse upateni pismeni predupreduvawa, toa go pretvoraat vo prawe za pol emizirawe ili izraz na nezadovolstvo od Sovetot.

Vo len 12 i 14, se ureduvaat pravilata na sponzoriraweto. Od dosega noto sledewena programite ima indikaciede ova odredbamone mal ku se potuva od koncesionerite. Vo praktikatanajesto se siluva sponzorot, namesto samo da se identifikuvana pogodena in na potokot i na krajot na emisijata, toj postojano se reklamiravo tekot na samata emisija, odnosno se reklamiraat negovite proizvodi. Osven toa, najesto se praktikuva vo edna emisija da se reklamiraat proizvodi na povee sponzori. Takvi primeri se emisijate na A1 televizija, "Domidizajn" i "Bezpanika", a na Si tel televizija, "Nesonica" i "Vaitete petminuti". Ne se zabeleani primeri na sponzorirawe vestii drugi informativni programi, odnosno programi od politiki ili od religiozni karakter.

Vo len 13, e regulirana zabranata za emituvawe reklamina droga, tutun, alkoholi lekovi to se izdavaat na lekarski recept. Kaj gol embroj koncesionerite konstatirano nepotuvawe na ova odredba¹⁶. Treba da se napomene deka odredbata za zabrana za emitu-

tuvawe reklamiza alkoholi, e nedovolno jasna i vo Zakonot za radiodifuznata dejnost i vo Dogovorot za koncesija. Ne e precizirano koi alkoholnijaalci se podrazbraat pod ova kategorija (so kol kav procent na alkoholi sl.), taka to se doveduva vo prawe sledeweto na potuvaweto na ova obvraska od aspekt na vodeweto na pravnata postapka protivone koncesionerite to ne go potuvaat Zakonot, odnosno dogovorot za koncesija.

2.7. Obvraska za vodewe evidencija na programata i dostavuvawesnimki, podatoci i izvestuvawa

Ovie obvrski na koncesionerite se regulirani vo l. 15, 28, 29 i 32, od Dogovorot. Spored l. 15, koncesionerote dol en da vodi evidencija na emituvanata programa, odnosno dnevnik na emisijate i nivnite snimki da gi uva najmal ku 30 dena po emituvaweto. Od dosega nite soznanija, konstatacija e deka monemal broj koncesionerite maatsoodvetna evidencija na programata i deka e neophodna edukacijana koncesionerite za uredno vodewena evidencijata na programata, anrovskata klasifikacijana programite i sl.

Spored soznanijata od dosega nata komunikacija so koncesionerite, male brojot na one to ja potuvaat obvrskata programata da ja snimaat i snimkite od emisijate da gi uvaat najmal ku 30 dena po emituvaweto. Ima primeri na neispolnuvawena ova obvraska od strana na neкои koncesionerite (TV Si tel), po baraweto na Sovetot da dostavat soodvetna snimka (vo vrska so podneseno barawe za odgovor ili ispravka).

Ima primeri na nepotuvawe na obvrskite utvrdeni vo l. 28, za dostavuvawe drugi podatoci ili izveti za nainot i kvaliteta na vrwe na dejnosta (nedostavuvawe programski emi, cenovnici za platena politika programa, pravila za medumsko pokrivawena i zborna kampawadi dr.)¹⁷.

¹³ Prvi i litoripisni predupreduvawa za prekinuaweto na vestite so reklamim se upateni na: A1, Si tel, Telma, Kanal 5, Skajnet, TV Globus, TV Due, TV Kisi i TV Koha.

¹⁴ Prvi i litoripisni predupreduvawa za prekinuaweto na igranite filmovi so reklamipred 45-ta minuta dosega im se upateni na: Si tel, TV Telma, TV [utel, TV Kisi, TV BTR i TV 96.

¹⁵ Prvi i litoripisni predupreduvawa za emituvawe reklamiza cigarete dosega im se upateni na: Si tel, A1, Telma, Kanal 5, TV Tera i TV Markoni. Predlog za inspekcijski nadzor e upaten za A1 televizija.

¹⁶ Prvi i litoripisni predupreduvawa za emituvawe reklamiza alkoholi dosega im se upateni na: A1 televizija, Si tel, Telma, TV Era, TV BTR, TV Tera, TV Orbisi i TV Markoni.

¹⁷ Nepotuvaweto na ova obvrskabe e konstatirano za vreme na sledeweto na medumskoto pokrivawena kampawata za parlamentarnite i pretsedatelските izbiri. Podatocite za toa koi medumineja i spolnija ova obvraska za vreme na parlamentarnite izbiri se dadeni vo Izveti tajot od monitoringot objaven vo Bilten br. 3 na Sovetot za radiodifuzija.

Isto tako, opredeljen broj koncesioner ne ja po-i tuvaat i obvrskata utvrdena vo ~l. 29 od Dogovorot, da go izvestat Sovetot za radi odi fuzija za namerata da vr{ at promeni vo programskata {ema¹⁸. Osven toa, dosega ne e poznat ni tu eden primer na koncesioner koj ja ispolnil obvrskata od ovoj ~len, t.e. na Sovetot da mu dostavi izve{ taj za svojata rabota, odnosno informacija za ostvaruvaweto na obvrskite utvrdeni so ovoj Dogovor, po istekot od prvata godi na od koncesijata.

2.8. Obvrška za obezbeduvawe pravo na odgovor i ispravka

Ovaa obvrška na koncesionerite e regulirana vo ~l.16, od dogovorit za koncesija. Od dosega{ ni ot monitoring na programite i od aktivnostana Komisijata za pretstavki na Sovetot za radi odi fuzija se konstatarani samo mal broj primeri za ostvaruvawe na pravoto na odgovor ili ispravka. Od druga strana, treba da se istakne i deka ne postojat poprecizni soznanija za toa kolku barawa za ostvaruvawe na ova pravo bile upateni do mediumite vo izminati ot period.

Ova pra{awe, Sektorot za programski raboti go slede{ e poitenzi vno za vreme na monitoringot na izbornite kampawi za parlamentarnite izbori (vo 1998 godina) i za pretsdatelskite izbori (vo 1999 godina). Vo Preporakite za medumsko pokrivawe na kampawata za parlamentarnite izbori i Pravilata za medumsko pokrivawe na kampawata za pretsdatelskite izbori, na koncesionerite posebno im be{ e uka`ano na potreбата da pri menuvaat dobrovolno objavuvawe odgovor ili ispravka dokolku toa se bara od niv.

Na ostvaruvaweto na ova pravo, vo ramkite na monitoringot na programite vo idni treba da mu se obrne pove{evni manie.

2.9. Emi tuvawe programi na drugi doma{ni i stranski emi tuva-i i po-i tuvawe na avtorskite i drugi te srodni prava

Vo ~l. 17, od dogovorit za koncesija, e regulirano pra{aweto na uslovite pod koi koncesionerot mo`e, pokraj sopstvenata pro-

grama, da emi tuva stranski programi, a vo ~l. 22, obvrskata na koncesionerite, pri sozdvaweto i emi tuvaweto na programata da gi po-i tuvaat moralnite i materijalni prava na avtorite, izveduva-i te i drugite nositeli na srodni i drugi prava.

Soznanijata na Sovetot, dobi eni ot monitoringot na programite, kako i od ostvarenata sorabotka i informaciete dobi eni od nadle`ni ot inspektorat pri Ministertvoto za kul tura, uka`uvaat na toa deka emi -tuvaweto piratski programi be{ e eden od poserozni te probl emi vo makedonski ot eter, na { to uka`uvaa i me|unarodnite institucii. Votekot na izminati ot koncesijski period, Sovetot prezema{ e intenzivni merki za suzbivawe na piratstvoto vo eterot, redovno uka`uvaj}i im na koncesionerite na potreбата od po-i tuvawe na zakonskite i na dogovornite obvrski vo pogled na ova pra{awe. Zataa cel, bea organizirani pove{e sredbi i sostanoci so pretstavnicina zdru`enijata na koncesionerite i soovlastenata organizacija za za{tita na mali muzi~ki prava (ZAMP), a vo sorabotka so Evropskata komisija, vo noemvri 1999 godina, e odr`an i me|unaroden seminar za "Piratstvoto vo makedonski ot eter". Vo Programata za rabota za 2000 godina e predvidena i posebna rabotilnica so javni obviniteli, sudii, carinski i pazarni inspektori, so cel da se zgol emi efikasnosta na upravni ot nadzor i na sudskata postapka.

2.10. Reemi tuvawe stranski programi

^len 18, utvrduva deka stranski programi mo`e da se reemituvaat povremeno, samo koga koncesionerot ima dogovor za reemituvawe so stranski ot emi tuva-, a so prethodna soglasnost na Sovetot za radi odi fuzija. Na po-i tuvaweto na ovie odredbi, Sovetot vo izminati ot period mu posveti mo{ne gol emo vni manie, za { to bea usvoeni i posebni Kriteriumi za reemituvawe i emi tuvawe na stranski programi (februari 1999 godina). Pri izrabotkata na Kriteriumite, kako i pri sledeweto na ova pra{awe, stavot na Sovetot be{ e deka odredbite na ~l.43, od Zakonot i ~l.18, od dogovorit za koncesija treba da se interpretiraat od aspekt na slednive dve intencii: 1. od edna

¹⁸ Takvi primeri dosega se konstatarani samo kaj: TV 96, TV Skopje i Skajnet.

strana, da se obezbedi po~i tuvaweto na avtorski te i drugi te srodni prava i 2. od druga, reemi tuvaweto stranski programi na programi te na koncesioneri te da se ostvaruva povrzanost so po~i tuvaweto na pove}e drugi odredbi od Zakonot i dogovori te { to se odnesuvaat na sozdavaweto i emi tuvaweto na radi odi f uzni te programi. Toa osobeno se odnesuva na odredbi te za na~elata vrz koi treba da se ostvaruvaat programi te za za~uvawete i za neguvawete na naci onal ni ot i denti tet, jazi ~nata kul tura i na doma{ noto tvo re{ tvo (~l. 8 i 35, od Zakonot i ~l. 8 i 9, od dogovori te), odredbi te za jazi kot na koj treba da se emi tuva programata (~l. 45 i 46, od Zakonot i ~l. 19, od dogovori te) i odredbi te za emi tuvawete neophoden obem na programa od sopstveno proizvodstvo i pokrivawete na nastani od lokal noto podra~je (~l. 41, od Zakonot i ~l. 6, od dogovori te).

Vo tekot na prakti ~nato sledewe na po~i tuvaweto na ovi e odredbi se poka` a deka vakvi ot pri od kon tol kuvaweto na odredbi te za reemi tuvawete stranski programi e pravi len i neophoden. Nabrgu po zavr{ uvaweto na postapkata za dodel uvawete na koncesii te, vo dekmvri 1998 godi na, Sovetot na si te koncesioneri im upati pismen dopis so koj gi izvesti deka, dokol ku reemi tuvaat stranski programi, treba da go usoglasat svoeto rabotewe so Zakonot i dogovorot za koncesija, odnosno da obezbedat dogovori so stranski te emi tuva~i i da pobaraat soglasnost od Sovetot za radi odi f uzi ja. Opredelen broj radi odi f uzeri se obratija so barawe do Sovetot i nabrgu go usoglasija svoeto rabotewe so Zakonot i dogovorot, me|utoa, pogolem broj i natamu prodol`ija so reemi tuvawete gol emi blokovi stranski programi, so { to ne gi po~i tuvaa ni tu drugi te odredbi vo odnos na programi te.

Neophodno e da se istakne deka gol em broj radi odi f uzeri, koi emi tuvaa programa i pred da steknat status na koncesioneri ja zadr`aa prakti kata sekojdnevno da reemituvaat gol emi blokovi stranski programi, obezbeduvaj}i si, na toj na~in, gol em obem sekojdnevna "besplatna" programa, bez da anga`i raat ni tu kadrovski ni tu materijalni sredstva za proizvodstvo na sopstvena programa. Fakt e deka kaj opredelen broj radi odi f uzeri, koi dobija koncesija za vr{ewe radi odi f uzna dejnost, na po~etokot od koncesijski ot peri od otsustvuva{ e i svesta za po{ i

rokata kul turna misija { to ja vr{at so emi tuvaweto na svoi te programi, kako i svesta za potrebata od po~i tuvawete na soodvetni te odredbi od Zakonot za radi odi f uzna dejnost i dogovori te za koncesija { to gi reguliraat tie nivni kulturni obvrski. Vr{eweto na radi odi f uzna dejnost, za del od niv, be{ e i s#u{te e samo potraga po zarabotka, preku neovlasteno emi tuvawete na tu|a programa, poradi { to tie, pri o|aa bavno i so izvesni otpori kon prilagoduvaaweto na svoi te programi na barawata i obvrski te { to proi zleguvaat od Zakonot i dogovorot.

Spored toa, pri odl u~uvaweto za poedine~ni te barawata na koncesioneri te za dobi vawe soglasnost za reemi tuvawete stranski programi, Sovetot gi analizira{ e i drugi te aspekti na programski te { emi na koncesioneri te i zaklu~okot za toa dali na opredelen koncesioner }e mu se dade soglasnost za odredena stranska programa go grade{ e i vrz osnova na toa dali koncesioner ot gi i spolnuva i drugi te programski uslovi za vr{ewe na radi odi f uzna dejnost, pokonkretno dali emi tuva dovol en obem sopstvena programa; dali vo sopstvenata programa pokriva nastani od lokal noto podra~je; jazi kot na koj se emi tuva programata; kako i ni za dopolnitelni kri teri umi (dali se raboti za programi na stranski te servisi, nameneti za doma{ nata publika vo Makedonija; karakterot na programata za koja se bara soglasnosta, peri odot vo denot koj se pl anira da se reemituva programata, kako i karakterot na reemituvaaweto, odnosno dali se bara kontinuirano sekojdnevno ili povremeno reemituvaawete).

Potrebata od eden pokompl eksen pri od na Sovetot vo sledeweto na ova pra{awe se poka` a osobeno za vreme na kosovskata kri za. Faktot { to odreden broj koncesioneri na lokal no ni vo (na koi prethodno im bea upatени uka`uvawa da go usoglasat svoeto rabotewe, odnosno da prekinat so reemituvaawete stranski programi) i natamu prodol`ija da reemituvaat informativni programi na satelitski te servisi od sosedni te zemji (RT Albani ja i RT Srbi ja), za vreme na kri zata na Kosovo, vo 1999 godi na, go isfrli na povr{ i nata zna~eweto na ova pra{awe vo po{ i roki ot op{ testveni i politi ~ki kontekst. Anal iziraj}i go po{ i roko ovoj fenomen, vo kontekstot na ostvaruvaweto na sl obodata na i zrazuvaweto i na~i not na koj ovaa sl oboda e regulirana vo ~lenot 10 (stav 1 i stav 2) od Evropската konvencija za ~ovekovi te prava

i osnovni te slobodi¹⁹, Sovetot oceni deka vo peri od na krajno seri ozna voena kri za vo sedstvtvo, reemi tuvaweto stranski i nf ormati vni programi od sosedni te zemji (vo osnova namenti za publika na druga zemja, koja se nao|a vo poi nakvi voeno-politi ~ki i op{ testveno-ekonomski usl ovi), mo` e da vli jae kon sozdavawe ~uvstvo na nesi gurnost i kon poti knuvawe nemi ri i netrpel ivost me|u razli ~nite etni ~ki grupi vo Makedonija, odnosno seri ozno da se odrazi vrz bezbednosnata si tuacija na zemjata. Za taa cel, Sovetot im upati pi smeni predupreduvawa na si te koncesi oneri²⁰, koi i natamu prodol`ija so reemi tuvawe stranski inf ormativni emisii, odnosno so nepo~i tuvawe na ~l.43 od Zakonot i ~l.18 od dogovori te, povrzuvaj}i go po~i tuvaweto na ovi e odredbi i so ~lenovite 8 i 35 od Zakonot, odnosno ~l.8 od dogovorot za koncesija.

2.11. Jazi kot na koj se emi tuva programata i neguvaweto na literaturni ot jazi k

Vo ~l. 19, od dogovori te za koncesija se utvrduva deka koncesi onerot e dol`en da ja emi tuva programata na makedonski jazi k, odnosno deka pokraj na makedonski, programi te mo` e da se emi tuvaat i na jazi ci te na naci onal nosti te. Spored toa, stranski te programi ili delovi na stranski programi mora da bi dat prevedeni na makedonski jazi k, odnosno na jazi ci te na naci onal nosti te. I sklu-ok od ova pravi lo se prenositi na muzi ~ki, teatarski i na verski nastani, na obrazovni te programi za izu-uvawe stranski jazi ci i na programi te nameneti za stranci.

Redovni ot moni tori ng na programi te vo izmi nati ot peri od, osobeno vni manie i im posveti na upotrebata i neguvaweto na jazi kot i na jazi ~nata kul tura. Ve}e be{ e napomenato deka ova a odredba be{ e edna od osnovni te od koi Sovetot se rakovode{ e pri odl u-uvaweto

po barawata na koncesi oneri te za sogl asnost za reemi tuvawe stranski programi. Od anal izi te na programski te { emi i na emi tuvanata programa mo` e da se konstati ra deka pogolem broj koncesi oneri se pridr`uvaat kon odredbi te za upotreba na jazi kot, a TV BTR i TV [utel i vo pogl ed na pri menata na ~l. 45, od Zakonot za radi odi f uznata dejnost.

Vo ~l. 20, od dogovori te za koncesija, se utvrduva deka pri emi tuvaweto na programata, koncesi onerot e dol`en da se gri`i za upotrebata na standardni ot makedonski li teraturen jazi k, odnosno jazi kot na naci onal nosti te. Od rezul tati te od moni tori ngot, a osobeno od uka`uvawata na moni tori ng grupi te od gleda~i i slu{ ateli, konstatacija e deka radi odi f uzeri te dosega mo{ ne mal ku vni manie mu obrnuvaa na neguvaweto na literaturni ot jazi ki na jazi ~nata kul tura, vo si te vidovi programi. Vo vrska so ova pra{ awe, Sovetot ostvari sorabotka so od delni nau~ni i nstii tucii i organi zaci i, kako i so Sovetot za za{ tita na makedonski ot literaturen jazi k, no neophodna e i edna po{ i roka edukacija na novi nari, prezenteri, spikeri, vodi teli i drugi lica { to se naj~esto vo ul oga da govorat ili da ~i taat na programi te. Sovetot, isto taka, pove}epati i m uka`uva{ e na koncesi oneri te za potrebata da anga`i raat lektori vo podgotovkata na programi te.

Golem broj zabele{ ki od gleda~i te i slu{ ateli te se upatuvaat i vo odnos na potrebata da se neguva jazi ~nata kul tura, kul tura na govorot i na komuni ci raweto vo si te govorni emisii. Mo{ ne gome e brojot na negativi pri meri na programi te na koi poso~uvaat grupi te gleda~i i slu{ ateli. Se istaknuvaat emisii te "Va{ ite pet mi nuti", "Prof il", "Nesoni ca", "99 Action" (TV Si tel), "100%", "Fantaskop", "K-15" (A1 Tel evi zija), kako i gome broj emisii na koncesi oneri na l okal no ni vo.

¹⁹ Da napomeneme deka vo stavot 2, na ~l.10 na Evropskata konvencija za ~ovekovi te prava i osnovni te slobodi se veli deka ostvaruvaweto na slobodata na izrazuvaweto mo` e da bi de predmet na ograni ~uvawa utvrdeni so zakon, dokol ku toa e vo interes na za~uvuvaweto na naci onal nata bezbednost, teri tori jal ni ot i integri tet ili javnata si gurnost, spre~uvaweto neredi i zlo~ini, za{ tita na javnoto zdravje i moral ot i tn.

²⁰ Prvi ili vtori pi smeni predupreduvawa za reemi tuvawe stranski programi bez sogl asnost na Sovetot za radi di f uzi ja dosega i m se upateni na: A1 tel evi zija, Si tel, TV 96, Skajnet, Kanal 5, Tel ma, MTM, [utel, BTR, TV Skopje, TV Era, TV Suko, TV Due, TV Gl obus, TV Zeri i ^ egrani t, TV Superskaj, TV Koha, TV Art, TV Ki s, TV Gura, TV Uskana, TV Boem, TV Festa, TV Hana, TV Kal e, TV Dal ga Krt, Kanal 21, TV Kal tri na, TV Spektra i ATV-Struga. Predlozi za i nspekci ski nadzor i m se upateni na: Si tel, TV 96, TV Era, TV Uskana, TV Gura, TV Art, TV Koha, TV Super Skaj, TV Due i TV Gl obus.

3. OSTVARUVAWE NA DOGOVORI TE VO DELOT [TO SE ODNE-SUVA NA PLA] AWETO NADOMESTOK ZA KONCESI JATA

3.1. Spored Zakonot za koncesija i Zakonot za radi odi f uznata dejnost, za dodelenata koncesija se pla}a nadomestok, na na~ini i pod uslovi utvrdeni vo Dogovorot za koncesija. I meno, vo ~lenot 26, od Dogovorot e utvrdeno deka godi { ni ot nadomestok za koncesija se pla}a vo tekot na godina na 6 rati, od koi prvata iznesuva 50% od nadomestokot, a ostatokot vo 5 ednakvi rati vo godina za koja se odnesuva nadomestokot. Koncesionerot e dol`en da ja plati prvata rata vo rok od 60 dena od denot na potpi { uvaweto na dogovorot za koncesija, a naredni te 5 rati na sekoi 2 meseca, najdocna na denot koga e platena prethodnata rata.

Pla}aweto na nadomestokot za koncesija od strana na koncesioneri te ne se odvi va{ e vo rokovi te utvrdeni vo dogovori te. Sovetot za radi odi f uzi ja prezede ni za merki za i spol nuvawe na obvrski te od dogovori te za koncesija { to se odnesuvaat na pla}awe na nadomestokot pri { to ostvari sorabotka so Mini sterstvoto za f i nansi i. Za ostvaruvawe na dogovori te za koncesija, vo del ot { to se odnesuva na pla}aweto na nadomestokot, Sovetot ja inf ormi ra{ e i Vladata na Republi ka Makedonija, a po predlog na Sovetot, Vladata donese i Odluki za prodol` uvawe na rokot za pla}awe na nadomestokot.

Vo rokovi te utvrdeni so dogovorot, odnosno vo dopol ni tel no opredel eni te rokovi od Vladata na Republi ka Makedonija, zaklu~no so 10. f evruari 2000 godina, 95 trgovski radi odi f uzni dru{ tva gi i spol ni le svoi te obvrski i go plati le nadomestokot za koncesija za prvata koncesiska godina. Ostanati te 17 trgovski radi odi f uzni dru{ tva del umno ja i spol ni le svojata obvraska za pla}awe na nadomestokot za koncesija, dodeka 16 trgovski radi odi f uzni dru{ tva voop{ to go nemaat plateno nadomestokot za koncesija. Sleduva zaklu~okot deka vkupno 32 trgovski radi odi f uzni dru{ tva ne ja izvr{ ile svojata obvraska soglasno sklu~eni ot dogovorot za koncesija. Vo soglasnost so ~lenot 19, stav 1, ali neja 5, od Zakonot za radi odi f uznata dejnost, ~lenot 34, stav 1, ali nea 4 i ~lenot 37, stav 2, ali nea 2, od Dogovorot za koncesija, po predlog na Sovetot za radi odi f uzi ja,

Vladata donese odl uka za odzemawe na koncesii te na koncesioneri te, koi vo utvrdeni ot rok ne go plati le pri f ateni ot nadomestok za koncesija.

Za nei spol nuvaweto na dogovorni te obvrski za pla}awe na nadomestokot za koncesija, pokraj subjektivni te postoea i opredel eni objektivni pri ~ini { to imaa neposredno vlijani e vrz pla}aweto na nadomestokot vo dogovoreni te rokovi. Te{ kata ekonomska sostojba, osobeno za vreme na krizata vo Kosovo, se odrazi vrz raboteweto na si te stopanski subjekti vo Republi ka Makedonija. Od ti e pri ~ini, ne bea ostvareni ni tu proekti te za stranski te investicii i industri skoto proizvodstvo vo onoj obem vo koj{ to bea plani rani. Toa predi zvi ka i namal uvawe na zai nteresi ranosta na stopanski te subjekti za ekonomskata propaganda i za rekl ama, koja pak pretstavuva eden od osnovni te izvori na f i nansi rawe na trgovski te radi odi f uzni dru{ tva.

Vo ovoj kontekst treba da se napomene i nel ojal nata konkurencija predi zvi kana od nel egal ni te emi tuva~i, koi ne u~estvuva na konkursot za dodel uvawe koncesii, odnosno ne dobija koncesija, no prodol` ija so emi tuvawe na programata. Vi si nata na cenata na reklamni te poraki kaj ovi e emi tuva~i be{ e mnogu ni ska i di rektno vlijae{ e vrz raboteweto na legal ni te subjekti.

Primenata na Zakonot za danokot na dodadena vrednost, po~nuvaj}i od 1. april 2000 godina, mo` e dopol ni tel no da ja vlo{ i ekonomskata sostojba na radi odi f uzni te organi zaci i, dokol ku ne se pri f ati predlogot od Sovetot za radi odi f uzi ja, komercijalni te uslugi na ovi e organi zaci i da se odano~uvaat so povlastena stapka od 5%. Zgol emuvaweto na danokot na komercijalni te uslugi vo i zvesen peri od }e predi zvi ka namal uvawe na zai nteresi ranosta na stopanski te subjekti za ekonomska propaganda i rekl ama. Opa}aweto na postojni te prihodi na radi odi f uzni te organi zaci i ne samo { to di rektno }e se odrazi na nivnoto rabotewe, tuku i }e pri donese za namal uvawe na ni vnata mo` nost za unapreduvawe na programata i tehni ~ko tehnolo{ ki ot razvoj.

3.2. Spored ~lenot 26, od Dogovorot za koncesija, koncesionerot e dol`en na koncedentot da mu dostavi bankarska garancija ili meni ca za obezbeduvawe na pla}aweto na

nadomestokot za koncesija. Sredstvata za obezbeduvawe na pla}aweto, koncesioneroti dostavuva sekoja godina, za iznosot na godi { ni ot nadomestok, vo rok od 45 dena od potpi { uvaweto na dogovorot, odnosno od potkot na godinata za koja se odnesuva nadomestokot.

Ovaa obvraska od Dogovorot ne ja ima i spolneto ni tu eden koncesioner.

4. OSTVARUVAWE NA DOGOVORI TE VO POGLED NA DRUGI TE USLOVI ZA VR{ EWE NA DEJNOSTA

4.1. Spored ~lenovite 28, 29 i 30, od dogovorite za koncesija, koncesionerote dol`en:

- po barawe na koncedentot, odnosno na Sovetot za radiodifuzija i na drugi te organiovl asteni za nadzor kako i na organite za statistika, da dostavuva opredeleni podatoci, odnosno izve{ tai za na~i not i za kvalitetot na vr{ eweto na dejnosta, odnosno za drugi pra{ awa povrzani so ostvaruvaweto na obvrskite na koncesionerote, utvrdeni so zakonot i so dogovorot za koncesija;

- da go izvestuva Sovetot za radiodifuzija za namerata da vr{ i promeni vo programskata { ema kako i edna{ godi{ no, do Sovetot i do Direkcijata za telekomunikacii, da dostavuva izve{ taj za rabotata, odnosno izve{ taj za ostvaruvaweto na obvrskite utvrdeni so dogovorot;

- da ne vr{ i promeni na sopstveni ~kite udeli i upravuva~kite prava bez soglasnost na koncedentot.

Navedenite dogovorni obvrski, vo izminati ot period, koncesionerite ne gi isplnuvaa vo celost.

Barawata na Sovetot za radiodifuzija, koncesionerote da dostavuva opredeleni podatoci i drugi potrebni informacii povrzani so ostvaruvaweto na dejnosta, { to se

utvrdeni kako obvraska so ~lenot 28 i 32 od dogovorot za koncesija, po pravilo, bearealizirani.

4.2. Dogovorot za koncesija (~len 33 i 34), ja utvrduva i odgovornosta na koncesionerote za nepri dr` uvawe na uslovi te podkoie dadena koncesijata. Imeno, ako koncesionerote se pridr` uva kon na~i not, uslovi te i obvrskite za vr{ ewe na dejnosta opredeleni so zakonot i so dogovorot za koncesija, Sovetot za radiodifuzija i nadle` nite i inspektorati prezemaat merki protiv koncesionerote, vo ramkite na ni vnata nadle` nost, na na~i not i po postapkata propi { ana so zakon.

Vo soglasnost so navedenite odredbi od dogovorot, Sovetot za radiodifuzija na pove}e koncesionerite ima upateno pismeni predupreduvawa kako i barawa do nadle` nite i inspektorati za prezemawe merki poradi nepo~i tuvawe na odredbite od zakonot i dogovorot, osobeno vo delot na obvrskite { to se odnesuvaat na emituvanite radio i televizijski programi (kako { to e navedeno vo ova informacija vo delot { to se odnesuva na ostvaruvaweto na programskite uslovi).

Vo vrska so ostvaruvaweto na nadzorot od strana na inspektoratite pri soodvetni temini sterstva, Sovetot ostvari pove}e sredbi (so Inspektoratot za soobra}aj i vrski, so Pazarnata inspekcija, so Oddelot za upraven nadzor pri Ministertvoto za kultura). Zadal, najgol emaneef i kasnost vo sproeduvaweto na zakonot i na dogovorite za koncesija postoi vo delot na nadzorot. I pokraj site barawa i uka` uvawa od Sovetot, Inspektoratot za soobra}aj i vrski ne uspea da ja zapre rabotata na emituva~ite bez koncesija, a Oddelot za upraven nadzor pri Ministertvoto za kultura, vo eden period poka` uva{ e rezerviranost deka e nadle` en za nadzor vrz sproeduvaweto na Zakonot za radiodifuznata dejnost, vo delot { to se odnesuva na radio i televizijskite programi. So Pazarnata inspekcija e ostvarena maksimalno profесионаlna i plodna sorabotka.

O D L U K A
ZA DODELUVAVANJE KONCESIJA ZA VRŠENJE
RADIODIFUZNA DEJNOST*

I. Se dodeljuje koncesija za vršenje radiodifuzne dejnosti na teritorijata na Republika Makedonija odnosno na lokalno nivoi toa na:

Na teritorijata na Republika Makedonija

Za radio

Naziv na radioto

Podnosi tel

1. *Radio Antena 5 - Skopje*
"Antena 5" - Skopje

Trgovsko radiodifuzno društvo

Koncesijata se dava za vreme od 7 (sedum) godini.

Visi nata na nadomestokot za koncesijata iznesuva 81.585 DEM godi { no.

Na lokalno nivo - za radio

SKOPJE

Naziv na radioto

Podnosi tel

1. *Radio "Zona M-1"*

Društvo za promet, proizvodstvo i usluge

"Zona M-1" Svetlana DOOEL uvoz-i zvoz,
Skopje

Koncesijata se dodeljuje za vreme od 5 (pet) godini.

Visi nata na nadomestokot za koncesijata iznesuva 7.350 DEM godi { no.

Koncesijata se dodeljuje po principot na vremenska podelba na emitivaweto (time-sharing), a rasporedot na koristeweto na vremeto }e se utvrdi so dogovor me|u koncesionerite.

TETOVO

Naziv na radioto

Podnosi tel

1. *Radio "Blet a"*

Bujar Treski

Koncesijata se dodeljuje za vreme od 5 (pet) godini.

Visi nata na nadomestokot za koncesijata iznesuva 9.450 DEM godi { no.

VELES

Naziv na radioto

Podnosi tel

1. *Radio "Merak 5 FM"*

Vladimir Panov Tevlev

Koncesijata se dodeljuje za vreme od 5 (pet) godini.

Visi nata na nadomestokot za koncesijata iznesuva 7.350 DEM godi { no.

* Odluka br. 23-1873/1, donesena od Vladata na Republika Makedonija, na predlog na Sovetot za radiodifuzija, na sednici održana na 16. 05. 2000 godina.

OHRI D

Nazi v na radi oto

1. *Radio "Lav"*

Podnosi tel

I van-o Boris Pa{ovski

Koncesijata se dodel uva za vreme od 5 (pet) godi ni .

Vi si nata na nadomestokot za koncesijata i znesuva 6.300 DEM godi { no.

KUMANOVO

Nazi v na radi oto

1. *Radio "Albana"*

Podnosi tel

*Pret prijat ie za t rgovija, informaci i
usl ugi "Alban" C.O. Kumanovo-I mran Veli i*

Koncesijata se dodel uva za vreme od 5 (pet) godi ni .

Vi si nata na nadomestokot za koncesijata i znesuva 8.400 DEM godi { no.

PRI LEP

Nazi v na radi oto

1. *Radio "Ternipe (Mladost)"*

Podnosi tel

Jani I smail I smail oski

Koncesijata se dodel uva za vreme od 5 (pet) godi ni .

Vi si nata na nadomestokot za koncesijata i znesuva 8.400 DEM godi { no.

BEROVO

Nazi v na radi oto

1. *Radio "Skaj"*

Podnosi tel

Vasi lka \or/i Radmi ska

Koncesijata se dodel uva za vreme od 5 (pet) godi ni .

Vi si nata na nadomestokot za koncesijata i znesuva 1.750 DEM godi { no.

Na lokalno nivo - za t elevizija

BI TOLA

Nazi v na TV

1. *TV "Medi "*

Podnosi tel

Kir~e Krst evski

Koncesijata se dodel uva za vreme od 7 (sedum) godi ni .

Vi si nata na nadomestokot za koncesijata i znesuva 18.900 DEM godi { no.

GEVGELI JA

Nazi v na TV

1. *TV "Mig 21"*

Podnosi tel

*Trgovsko radi odi fuzno dru{ t vo TV Mig 21,
Krst e DOOEL- Gevgel ija*

Koncesijata se dodel uva za vreme od 7 (sedum) godi ni .

Vi si nata na nadomestokot za koncesijata i znesuva 8.400 DEM godi { no.

DEL ^EVO

Nazi v na TV
1. TV "De 2"

Podnosi tel
*Pret prijat i e za proi zvodst vo, promet i
uslugi "Disi mpeks" eksport -i mport PO,
s. Vet ren, Del ~evo*

Koncesi jata se dodel uva za vreme od 7 (sedum) godi ni .
Vi si nata na nadomestokot za koncesi jata i znesuva 3.150 DEM godi { no.

OHRI D

Nazi v na TV
1. TV "Moris"

Podnosi tel
Jovan Cel ko Trpevski

Koncesi jata se dodel uva za vreme od 7 (sedum) godi ni .
Vi si nata na nadomestokot za koncesi jata i znesuva 12.600 DEM godi { no.

STRUGA

Nazi v na TV
1. TV "Art Kanal "

Podnosi tel
*Pri vat no pret prijat i e za proi zvodst vo,
uslugi , t rgovi ja na gol emo i mal o
"A7 kompani " uvoz-i zvoz p.o.-St ruga*

Koncesi jata se dodel uva za vreme od 7 (sedum) godi ni .
Vi si nata na nadomestokot za koncesi jata i znesuva 12.600 DEM godi { no.

MAKEDONSKI BROAD

Nazi v na TV
1. TV "Ani sa"

Podnosi tel
Ekrem Abdurai m Jaoski

Koncesi jata se dodel uva za vreme od 7 (sedum) godi ni .
Vi si nata na nadomestokot za koncesi jata i znesuva 2.100 DEM godi { no.

PROBI [TI P

Nazi v na TV
1. TV "Prot el "

Podnosi tel
I li ja I gnat Pet rov

Koncesi jata se dodel uva za vreme od 7 (sedum) godi ni .
Vi si nata na nadomestokot za koncesi jata i znesuva 3.150 DEM godi { no.

II. Na Trgovskoto radi odi f uzno dru{ tvo "Antena 5" - Skopje, mu prestanuva koncesi - jata na podra~jeto na grad Skopje dodel ena so Odl uka na Vl adata na RM br. 23-1229/1 od 04.04.1998 godi na, a na Trgovskoto radi o- di f uzno dru{ tvo TV "Mi g 21" - Gevgel i ja, kon-

cesi jata na podra~jeto na Dojran dodel ena so Odl uka na Vl adata na RM br.23-1883/1 od 06.07.1998 godi na.

III. Podnosi tel i te da gi regi stri raat tr- govski te radi odi f uzni dru{ tva vo rok od 30 dena od denot na objavuvaweto na ovaa odl uka.

Po registri raweto, so trgovskoto radi odi fuzno dru{ tvo, Vladata }e sklu-i Dogovor za koncesija.

IV. Kako po~etok na koncesijata }e se smeta denot na potpi { uvaweto na Dogovorot za koncesija.

V. Koncesionerot }e po~ne so rabota po dobi enata dozvol a za rabota na radi ostani ca vo sogl asnost so Zakonot za tel ekomuni kaci i , odnosno vo rokot opredel en so Dogovorot za koncesija.

VI. Ovaa odl uka vl eguva vo si l a so denot na donesuvaweto, a }e se objavi vo "Slu` ben vesnik na Republ i ka Makedoni ja".

O D L U K A
ZA ODZEMAWE KONCESIJA ZA VR[EWE
RADI ODI FUZNA DEJNOST*

1. Se odzema koncesijata za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost na l okal no ni vo dodel ena so Odl uka na Vl adata na Republ i ka Makedoni ja br. 23/1229/1 od 4 maj 1998 godi na ("Sl . vesni k na Republ i ka Makedoni ja" br. 22/98) i Odl ukata br. 231883/1 od 6 jul i 1998 godi na ("Sl . vesni k na Republ i ka Makedoni ja" br. 34/98), na sl edni ve trgovski radi odi f uzni dru{ tva:

SKOPJE

Za radio

1. Radio 21

BI TOLA

Za radio

1. Radio 2 M Herc
2. Radio 105

STRUGA

Za radio

1. Radio Spektra
2. Radio Di Xej
3. Radio Hit

Za televizi ja

1. TV ATV

GEVGELI JA

Za televizi ja

1. TV Bogdanci

TETOVO

Za televizi ja

1. TV Super Skaj

DEBAR

Za radio

1. Radio SM - s. Rostu{ e

GOSTI VAR

Za radio

1. Radio Pro FM 92
2. Radio Rekaton -
s. Skudri we
3. Radio Ars

Za televizi ja

1. TV Suko

KUMANOVO

Za radio

1. Radio Tumba
2. Radio Arbana 1

PRI LEP

Za radio

1. Radio Ri ni a
2. Radio Kanal 95

Za televizi ja

1. TV Martel

KRU[EVO

Za radio

1. Radio Fqora - s. @i to{ e

KI ^EVO

Za radio

1. Radio Kale
2. Radio Uskana

Za televizi ja

1. TV Kale

KAVADARCI

Za radio

1. Radio Hot FM

Za televizi ja

1. TV KTV 41
2. TV Skaj Plus

[TI P

Za radio

1. Radio Antonio FM

Za televizi ja

1. TV Teko

* Odl uka br. 23-731/1, donesena od Vl adata na Republ i ka Makedoni ja, po predlog na Sovetot za radi odi f uzija, na sedni cata odr` ana na 7 mart 2000 godi na.

VELES*Za radio*

1. Radio Si-Bi-Em

Za televizija

1. TV Kanal 21

KRI VA PALANKA*Za radio*

1. Radio Astra

KO^ANI*Za radio*

1. Radio Dens

2. Ova odluka vleguva vo sila naredni ot den od denot na objavuvaweto vo "Slu`ben vesnik na Republika Makedonija".

O D L U K A
ZA I ZMENUVAWE NA ODLUKATA ZA ODZEMAWE
KONCESIJA ZA VR[EWE RADI ODI FUZNA DEJNOST*

1. Vo Odlukata za odzemawe na koncesijata za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost br. 23-731/1 od 7 mart 2000 godi na ("Sl. vesni k na Republ i ka Makedoni ja" br. 20/2000), vo stavot 1 se bri { at sledni ve trgovski radi odi f uzni dru{ tva:

- Struga (za radi o) - **Radi o Di Xej i Radi o Hit;**
- Debar (za radi o) - **Radi o Merlin;**
- Kavadarci (za TV) - **TV KTV 41.**

2. Ovaa odl uka vl eguva vo si l a naredni ot den od denot na objavuvaweto vo "Sl. vesni k na Republ i ka Makedoni ja".

* Odluka br. 23-1887/1, donesena od Vladata na Republ i ka Makedoni ja, na predlog na Sovetot za radi odi f uzija, na sedni cata odr` ana na 21 juni 2000 godi na.

O D L U K A
ZA I ZMENUVAWE NA ODLUKI TE ZA DAVAWE KONCESIJA
ZA VR[EWE RADI ODI FUZNA DEJNOST*

I. Vo odluki te za davawe koncesija za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost br. 23-1229/1 od 4 maj 1998 godi na, br. 1883/1 od 6 juli 1998 godi na i br. 23-1873/1 od 16 maj 2000 godi na se vr{ at izmeni vo del ot { to se odnesuva na visinata na nadomestokot za koncesija za oddel ni podra-ja i toa:

1. Nadomestokot za koncesija za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost na teri torijata na Republ i ka Makedoni ja, za radi o, opredel en vo iznos od 81.585 DEM godi { no se zamenuva so iznos od 65.268 DEM godi { no.

2. Nadomestokot za koncesija za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost na teri torijata na Republ i ka Makedoni ja, za TV, opredel en vo iznos od 160.230 DEM godi { no se zamenuva so iznos od 128.184 DEM godi { no.

3. Opredel eni te nadomestoci za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost na lokal no ni vo, za oddel ni podra-ja se zamenuvaat so novi iznosi i toa:

Skopje,

- Za radi o, iznosot od 14.700 DEM godi { no, so 13.230 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 29.400 DEM godi { no, so 26.460 DEM;

Bit ola,

- Za radi o, iznosot od 9.450 DEM godi { no, so 8.505 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 18.900 DEM godi { no, so 17.010 DEM;

St ruga,

- Za radi o, iznosot od 6.300 DEM godi { no, so 5.670 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 12.600 DEM godi { no, so 11.340 DEM;

Ohri d,

- Za radi o, iznosot od 6.300 DEM godi { no, so 5.670 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 12.600 DEM godi { no, so 11.340 DEM;

Gevgel ija,

- Za radi o, iznosot od 4.200 DEM godi { no, so 3.780 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 8.400 DEM godi { no, so 7.560 DEM;

St rumi ca,

- Za radi o, iznosot od 6.300 DEM godi { no, so 5.670 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 12.600 DEM godi { no, so 11.340 DEM;

Tet ovo,

- Za radi o, iznosot od 9.450 DEM godi { no, so 8.505 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 18.900 DEM godi { no, so 17.010 DEM;

Gost i var,

- Za radi o, iznosot od 8.400 DEM godi { no, so 7.560 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 16.800 DEM godi { no, so 15.120 DEM;

Kumanovo,

- Za radi o, iznosot od 8.400 DEM godi { no, so 7.560 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 16.800 DEM godi { no, so 15.120 DEM;

Resen,

- Za radi o, iznosot od 2.100 DEM godi { no, so 1.890 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 4.200 DEM godi { no, so 3.780 DEM;

Prilep,

- Za radi o, iznosot od 8.400 DEM godi { no, so 7.560 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 16.800 DEM godi { no, so 15.120 DEM;

Kru{ evo,

- Za radi o, iznosot od 1.575 DEM godi { no, so 1.420 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 3.150 DEM godi { no, so 2.835 DEM;

Ki ~evo,

- Za radi o, iznosot od 4.200 DEM godi { no, so 3.780 DEM;

- Za televizi ja, iznosot od 8.400 DEM godi { no, so 7.560 DEM;

Del ~evo,

- Za radi o, iznosot od 1.575 DEM godi { no, so 1.420 DEM;

* Odluka br. 23-2721/1, donesena od Vladata na Republ i ka Makedoni ja, na predlog na Sovetot za radi odi f uzija, na sedni cata odr ` ana na 21 juni 2000 godi na.

- Za televiziija, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Kavadarci,
 - Za radio, iznosot od 5.250 DEM
 godi { no, so 4.725 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 10.500 DEM
 godi { no, so 9.450 DEM;
Debar,
 - Za radio, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 6.300 DEM
 godi { no, so 5.670 DEM;
Vinica,
 - Za radio, iznosot od 1.575 DEM
 godi { no, so 1.420 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
[tip,
 - Za radio, iznosot od 7.350 DEM
 godi { no, so 6.615 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 14.700 DEM
 godi { no, so 13.230 DEM;
Veles,
 - Za radio, iznosot od 7.350 DEM
 godi { no, so 6.615 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 14.700 DEM
 godi { no, so 13.230 DEM;
Negotino,
 - Za radio, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 6.300 DEM
 godi { no, so 5.670 DEM;
Makedonski Brod,
 - Za radio, iznosot od 1.050 DEM
 godi { no, so 945 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 2.100 DEM
 godi { no, so 1.890 DEM;
Valandovo,
 - Za radio, iznosot od 1.575 DEM
 godi { no, so 1.420 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Makedonska Kameni ca,
 - Za radio, iznosot od 1.050 DEM
 godi { no, so 945 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 2.100 DEM
 godi { no, so 1.890 DEM;
Svet i Nikole,
 - Za radio, iznosot od 2.100 DEM
 godi { no, so 1.890 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 4.200 DEM
 godi { no, so 3.780 DEM;
Kriva Palanka,
 - Za radio, iznosot od 1.575 DEM
 godi { no, so 1.420 DEM;

- Za televiziija, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Probitip,
 - Za radio, iznosot od 1.575 DEM
 godi { no, so 1.420 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Ko-ani,
 - Za radio, iznosot od 5.250 DEM
 godi { no, so 4.725 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 10.500 DEM
 godi { no, so 9.450 DEM;
Radovi {,
 - Za radio, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 6.300 DEM
 godi { no, so 5.670 DEM;
Peh-ovo,
 - Za radio, iznosot od 1.050 DEM
 godi { no, so 945 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 2.100 DEM
 godi { no, so 1.890 DEM;
Berovo,
 - Za radio, iznosot od 1.750 DEM
 godi { no, so 1.575 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Dojran,
 - Za radio, iznosot od 1.050 DEM
 godi { no, so 945 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 2.100 DEM
 godi { no, so 1.890 DEM;
Zletovo,
 - Za radio, iznosot od 1.050 DEM
 godi { no, so 945 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 2.100 DEM
 godi { no, so 1.890 DEM;
Rostu{e,
 - Za radio, iznosot od 8.400 DEM
 godi { no, so 1.420 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 16.800 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Centar@upa,
 - Za radio, iznosot od 3.150 DEM
 godi { no, so 1.420 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 6.300 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Dolneni,
 - Za radio, iznosot od 8.400 DEM
 godi { no, so 1.420 DEM;
 - Za televiziija, iznosot od 16.800 DEM
 godi { no, so 2.835 DEM;
Lipkovo,
 - Za radio, iznosot od 8.400 DEM
 godi { no, so 3.780 DEM;

- Za televizija, iznosot od 16.800 DEM godi { no, so 7.560 DEM.

4. Visinata na nadomestokot za koncesija dodelena po principot na time sharing }e se opredeluva srazmerno na vremeto na emituvawe, odnosno na vremeto na koristewe na f rekvencijata.

5. Nadomestokot za koncesija opredel en so ova odluka }e se pl a}a od vtorata konce- si ska godi na.

II. Ova odluka vleguva vo sila nared- ni ot den od denot na objavuvaweto vo "Sl. vesnik na Republ i ka Makedoni ja".

K O N K U R S

ZA DODELUVAWE KONCESI I ZA KABELSKA RADIO-TELEVIZIJSKA MREŽA*

I. Se raspiševa konkurs za dodeluvawe koncesii za kabelski radio-televizijski mreži na lokalno nivo (opštini te i gradot Skopje), za oddelni podražja vo ramkite na poštirokite podražja, dadeni vo prilogot ("Pregled na poštirokite podražja za koi se raspiševa konkurs za dodeluvawe koncesii za kabelska radio-televizijska mreža").

Uesnici te na konkursot samostojno go opredeluvaat podražjeto za koe }e konkuri raat, { to e vo ramkite na opredel enoto poštiroki podražje.

Golemi nata na podražjeto od prethodni ot stav mo`e da iznesuva od 100 do najmnogu 30.000 doma}instva.

II. Koncesijata se dodeluva za vreme od deset (10) godi ni.

III. Za koncesijata se pla}a nadomestok.

Visini nata na nadomestokot, izrazena vo G.M. (germanski marki) po kraen kori sni }ki prikl u-ok, vo zavisnost od brojot na doma}instvata vo podražjeto za koe { to se konkuri ra i znesuva:

- }etvrti na (0,25) G.M. za podražja do 500 doma}instva,

- pol ovi na (0,5) G.M. za podražja od 500 do 3.000 doma}instva,

- tri }etvrti ni (0,75) G.M. za podražja od 3.000 do 8.000 doma}instva,

- edna (1) G.M. za podražja od 8.000 do 15.000 doma}instva,

- edna i }etvrti na (1,25) G.M. za podražja od 15.000 do 30.000 doma}instva.

Brojot na doma}instvata vo podražjeto se odreduva spored aktuelni ot popis na nasel eni eto vo R Makedonija.

Nadomestokot za koncesija se pla}a vo denarska protivvrednost spored sredni ot kurs na Narodna Banka na Republika Makedonija na denot na uplatata, na }i ro-smetka na buxetot na Republika Makedonija, broj 40100-840-6303

IV. Nadomestokot za koncesija se pla}a vo rok od 15 (petnaeset) dena po istekot na sekoe tromese}ie vo kalendarskata godi na (I-III; III-VI; VI-IX; i IX-XII).

Prvata rata na nadomestokot od stav 1 na ovaa to}ka, koncesi onerot e dol`en da plati po izmi nuvaweto na tekovnoto tromese}ie, spored vkupni ot broj na va`eki dogovori za kori stewe prikl u-ok, za peri odot od zapo}nuvaweto so rabota do krajot na tromese}i eto.

Naredni te rati se pla}aat spored vkupni ot broj na va`eki dogovori za kori stewe prikl u-ok vo prethodnoto tromese}ie.

V. Opštite, posebni te, tehni }kite i programski te usl ovi za dodel uvawe koncesija za kabelska radio-televizijska mreža za distribucija na radio i na televizijski programi poblisku se opredel uvaat so tenderskata dokumentacija.

Tenderskata dokumentacija mo`e da se podigne vo Sovetot za radi odi fuzija, ul. "I lindenska", broj 9 - Skopje.

Za tenderskata dokumentacija se pla}a nadomestok vo iznos od 5.000,00 (pet iljadi) denari na }i ro smetka broj 40100-637-2507.

VI. Pravo na u}estvo na konkursot i ma sekoe pravno i fizi }ko lice { to gi ispolnuva uslovi te od konkursot i tenderskata dokumentacija.

VII. Prijavata za u}estvo na konkursot se podnesuva vo rok od 90 dena od denot na objavuvaweto na konkursot vo "Slu`ben vesnik na Republika Makedonija" na na}in, forma i so sodr`ina predvideni so tenderskata dokumentacija.

VIII. Vo f unkcija na podgotvuvaweto na predlogot na Sovetot za dodel uvawe koncesii za kabelski radio-televizijski mreži, pri-

Konkursot e raspišan od VI adata na Republika Makedonija po predlog na Sovetot za radi odi fuzija, na sedni cata odr`ana na 7 mart 2000 godi na.

javi te so pridru`nata dokumentacija }e gi razgl eduva komi sija { to }e ja opredeli Sovetot za radi odi f uzi ja.

IX. Sovetot za radi odi f uzi ja vo rok od 45 dena od denot na zavr{ uvaweto na ogl asot

}e i dostavi na Vl adata predl og za dodel uvawe na koncesi i.

X. Konkursot da se objavi vo "Slu` ben vesnik na Republ i ka Makedoni ja" i vo drugi te javni gl asi la.

OP[TI , POSEBNI , TEHNI ^KI I PROGRAMSKI USLOVI - TENDERSKA DOKUMENTACI JA ZA KONKURSOT ZA DODELUVAWE KONCESI I ZA KABELSKA RADI O-TELEVI ZI SKA MRE@A

1. OP[TI USLOVI

1.1. Di stri bucija na radi o i tel evi zi ski programi preku kabel ska mre` a mo` e da vr{ i trgovsko dru{ tvo - operator na kabel ska radi o i tel evi zi ska mre` a vo sogl asnost so Zakonot i so podol u utvrdeni te usl ovi .

Utvrdeni te usl ovi za di stri bucija na radi o i tel evi zi ski programi preku kabel ska mre` a ne se odnesuvaat na SMATV.

1.2. Prijava za u-estvo na konkursot mo` e da podnese pravno i fizi ~ko lice { to gi i spol nuva sl edni ve usl ovi :

- da ne e osnova~, odnosno da ne vr{ i dejnost od obl asta na pe~atot;

- osnova~, odnosno soosnova~ na trgovsko dru{ tvo - operator na kabel ska radi o-tel evi zi ska mre` a da ne e poli ti ~ka parti ja, verska zaedni ca i rel i gi ozna grupa, kako i da ne e nosi tel na javna f unkcija ili f unkcija vo poli ti ~ka parti ja;

- da ne e osnova~ na pove}e od edno trgovsko dru{ tvo - operator na kabel ska radi o-tel evi zi ska mre` a, odnosno soosnova~ na pove}e od edno trgovsko dru{ tvo - operator na kabel ska radi o-tel evi zi ska mre` a so u-estvo od najmnogu 25% od osnova~ki ot kapi tal na dru{ tvoto;

- sredstvata na pove}e stranski pravni i fizi ~ki lica kako soosnova~i, vo edno trgovsko dru{ tvo - operator na kabel ska

radi o-tel evi zi ska mre` a da ne iznesuvaat pove}e od 49% od vkupni ot kapi tal na dru{ tvoto, odnosno pove}e od 25% od vkupni ot kapi tal na dru{ tvoto, ako se raboti za edno stransko pravno ili fizi ~ko lice;

- da ne e akci oner vo trgovsko radi o-odi f uzno dru{ tvo { to vr{ i proi zvodstvo i emi tuvawe na programi .

2. BROJ NA KONCESI I

[TO MO@AT DA SE DODELAT

2.1. Na trgovsko dru{ tvo - operator na kabel ska radi o-tel evi zi ska mre` a na lokal -no ni vo mo` e da se dade najmnogu edna koncesi ja.

2.2. Na opredel eno podra~je, koncesi ja za vr{ ewe kabel ska radi o-tel evi zi ska mre` a mo` e da i ma samo eden koncesi oner.

2.3. Vo slu~aj za opredel eno podra~je da konkuri raat pove}e apl i kanti Sovetot za radi odi f uzi ja }e i zvr{ i i zbor na najpovol en ponuduva~.

Dokol ku dve sosedni podra~ja se prekl opuvaat vo eden del, odnosno ako me| u dve sosedni podra~ja ostanuva mal a neopf atena zona, komi sija ta obrazuvana od Sovetot za radi odi f uzi ja, po zavr{ uvaweto na rokot za podnesuvawe na pri javi te, }e posreduva me| u

zainteresirani te aplikanti za iznao|awe zaedni ~ko re{ enie { to }e gi zadovoluva interese te i na aplikante te i na mo` nite korisnici od podra-jeto.

3. TEHNI ^KI USLOVI

3.1. Tehni ~ka dokumentacija i parametri

3.1.1. Za konkuri rawe za koncesija za kabelska radio-televizijska mre` a se izra- botuva tehni ~ki elaborat - idejno re{ enie.

Vo tehni ~ki ot elaborat - idejnoto re{ enie, treba da se zadovoleni tehni ~ki te uslovi za proekti rawe, izgradba, odr` uvawe i upotreba na kabelski te radio-televizijski mre` i, kako i odredbite od Zakonot za telekomunikacii te so pri dru` nite podzakonski akti i Zakonot za izgradba na investicioni objekti { to se odnesuvaat na kabelski radio-televizijski mre` i.

3.1.2 Tehni ~ki ot elaborat - idejnoto re{ enie, treba da gi sodr` i sledni ve podatoci i presmetki, spored dadeni ot redosled:

- podatoci za investitorot;
- podatoci za proektnata organizacija i proektantot;
- proektna zada-a, pri { to opisno ili ilustrirano }e se pri ka` e podra-jeto za koe se gradi kabelskata radio-televizijska mre` a:
 - stati sti ~ki podatoci za vkupni ot broj na doma}instva vo podra-jeto i procenka za brojot na doma}instva { to bi koristele prikl u-ok;
 - ti pot na mre` ata spored tehnol ogijata koja { to se upotrebuva (anal ogna, digitalna, kombini rana i sl.);
 - ti pot na mre` ata spored upotrebeni ot kabel (opti ~ka, koaksijalna, hibridna) i bez` i ~no;
 - na-i not na organizi rawe na mre` ata vo primarna, sekundarna i distri bucijska mre` a i na-i not na opredel uvawe na mre` nite }elii;
 - kapacitetot na mre` ata za distri bucija na radio i televizijski programi;
 - kapacitet na mre` ata za distri bucija na drugi telekomunikacijski i multimedijumski servisi;
- situacija na podra-jeto za koncesija, pri ka` ana na detalna urbani sti ~ka karta (na koja se vidlivi ulici te i stanbeni te

objekti) so vcrtni trasi na primarnata, sekundarnata i distri butivnata mre` a do distri butivni te jazli;

- opis, skica i blok-{ emana povrzuvawe na opremata vo glavnata stanica i stanici te na mre` nite }elii. Objasnuvawe na funkcioni raweto na uredite, opisna i zvedbata na antenski ot sistemi sl.;

- nazna-uvawe na tipot i karakteristiki te na kablite { to }e se vgraduvaat vo primarnata, sekundarnata i vo distri butivnata mre` a do distri butivni te jazli;

- nazna-uvawe na tipot i karakteristiki te na kablite { to }e se postavuvaat od distri butivni te jazli do prikl u-oci te na objekti te i do korisni ~ki te prikl u-oci. Opis na na-i not na izvedba na mre` ata od distri butivni te jazli do korisni ~ki te prikl u-oci;

- osnoven programski paket na radio i televizijski programi { to }e se distri buiraat vo kabelskata mre` a;

- presmetki na tehni ~ki te parametri na mre` ata od glavnata stanica do distri butivni te jazli;

- metodol ogija na presmetka na mre` ata od distri butivni te jazli do korisni ~ki te prikl u-oci;

- na-in na postavuvawe na kablite vo mre` ata (podzemno, nadvore{ no, upotreba na bez` i ~en prenos i sl i ~no);

- opisna merki te za HTZ i PPZ za{ tita, pri mena na standardi te za za{ tita od prenaponi i atmosferski praznewa i sl.;

- osnovni podatoci (po mo` nost) za ve}e izgradenata telekomunikacijska ili druga infrastruktura (sopstvenost na JTO ili drugi organizacii), dokolku istata se planira da se koristi kako sostaven del na mre` ata;

- sostojba so kvalitetot i ja-inata na elektromagnetnoto pole na terestrijalni te i satelitski te kanali vo podra-jeto { to }e se distri buiraat vo mre` ata;

- dopolnitelni uslugi so ograni ~en pristap ili drugi telekomunikacijski uslugi i multimedijumski servisi { to mo` at da se ponudat;

- procenka na vrednosta na opremata na mre` ata;

- rok za izgradba na mre` ata i fazi na izgradba (vremenska dinamika na realizacija na predlo` enata mre` a);

- broj na vraboteni, stru~na podgotvenost i organizacijska {ema;
- organizirane na odr`uvaweto i odstranuvaweto na defekti te;
- upotreba na UPS (neprekidno napajuvawe so elektrici~na energija);
- podatoci za tehni~ki te parametri na planiranata oprema (prospekti od proizvodi tel i te) { to se neophodni za vr{ewe na presmetki te.

3.2. Uslovi za proektirawe, izgradba, odr`uvawe i upotreba na kabelski radiotelevizijski mre`i

3.2.1 Kabelski te mre`i za distribucija na radio i televizijski programi se proektiraat, se gradat, se upotrebuvaat i se odr`uvaat pod uslovi te utvrdeni so Zakon, makedonski te standardi i tehni~ki te normativi za rabota so telekomunikacijski mre`i i sredstva so ovi e tehni~ki uslovi.

Propi{anite tehni~ki uslovi se primenuvaat na site kabelski mre`i, vklui telno i na SMATV sistemite.

3.2.2 Po dobi vaweto koncesija za vr{ewe kabelska radio i televizijska usluga, vrz osnova na odredbite od Zakonot za izgradba na investicioni objekti, koncesionerot dostavuva barawe za odobrenie za gradewe do Mini sterstvoto za urbanizam i grade`ni { tvo.

3.2.3 Vrz osnova na uslovi te za gradba, odredeni od Mini sterstvoto za urbanizam i grade`ni { tvo, koncesionerot izgotvuvatehni~ka dokumentacija - proekt. Tehni~kate dokumentacija - proektot, pokraj podatoci te utvrdeni spored Zakonot za izgradba na investicioni objekti treba da gi sodr`i i slednive tehni~ki parametri:

- podatoci za ja~inata na elektromagnetskoto pole vo to~kata na priem na glavната stanica za signalite { to } e se distribuiraat niz mre`ata, pri { to mora da se zemat predvidsite planirani radiodifuzni stanici na toa podra~je;
- analiza na slobodnite kanali za pretvorawe;
- proekt na antenski ot stolb na glavната stanica so presmetki na dinamiki i statiki~koto optovaruvawe, kako i raspored na antenite i na gromobranskata za{tita;

- blok-{ema na uredite i nivnoto povrzuvawe vo glavната stanica;
- {ema na primarnata, sekundarnata i distributivnata mre`a;
- vidot na prenosnite sistemi spored tehnologi jata na prenosot i obrazlo`eni e za opravdanosta na odbrani ot prenosni stem;
- trasite na vodovite i na~inot na polagaweto na vodovite;
- {emi na spojuvaweto na uredite vo sekoe orman~e kako i na~inot na za{tita od elektrici~en udar i gromobranskata za{tita;
- presmetki na signalite;
- nivoto na signalite;
- odnosot signal / { um;
- odnosot signal / pre~ka;
- specifikacija na uredite i opremata predvideni so proektot na sistemot;
- sertifikati ili tehni~ka dokumentacija od proizvodi tel i te na oprema od koi }e mo`e da se utvrdi uskladenosta na uredite i opremata so makedonski te normi MKS N.N0.201, N.N0.202, N.N6.179, N.N6.501, N.N6.504, N.C6.019 i N.N6.172.

Presmetki te na signalite, vlu~uvaj}i go i pridui uvaweto na vodovite mora da se izvedat za signalite na korisni~ki ot priklui~ok, kako i na site mesta na obrabotka na signalot.

3.2.4 Vo tehni~kata dokumentacija mora da bidat odredeni rokovi te i fazi te na izgradba (vremenska dinami ka na realizacija na predlo`enata mre`a).

3.2.5 Mini sterstvoto za urbanizam i grade`ni { tvo vr{i revizija na proektot so koja se potvrduvadeka pri izrabotkata na proektot se po~ituvani prethodno odredeni te uslovi za gradewe.

Mini sterstvoto za urbanizam i grade`ni { tvo i zdava odobrenie za gradewe kabelska mre`a vrz osnova na Odl ukata za koncesija objavena vo "Slu`ben vesnik na Republika Makedonija".

3.2.6 Pri izgradbata na kabelska mre`a (vklui~uvaj}i ja i distributivnata mre`a), mo`e da se upotrebuva i bez`i~en na~in na prenos (MWS) vo opsegot 40.5 GHz do 43,5 GHz, koga toa e potrebno zaradi tehni~ki i ekonomski pri~ini.

3.2.7 Operatori te na kabelski te radiotelevizijski mre`i mo`at da koristat izgradena infrastruktura na drugi imatel i

na telekomunikacijski mreži (sopstvenost na JTO ili na drugi organizaciji).

3.2.8 Kabelska mreža mora da se projektira i da se gradi na takov način { to nema da je poprečna razmera na drugi telekomunikacijski sistemi, kako ni primena na radio i televizijske programe na korisnicima { to ne se priključeni na kabelska mreža.

3.2.9 Kabelska mreža mora da bude projektirana takva { to je ovozmožava zgolemuvanje na broj na krajnje korisnike priključeni.

3.2.10 Glavna stanica na kabelska mreža mora da bude smestena u posebna prostorija { to je zadovoljava uslove za HTP zahteva. Prostorija mora da ima poseban dovoz na napajanje so električna energija od mreža so 220 volti i priključak za zamešanje. U prostorija mora da se obezbedi nepreprek pristup do site uredi zaradi održavanje i vršewe merewa.

Za kabelski radio-televizijski mreži i so poveže od 500 (petstotini) priključeni, u glavna stanica mora da se obezbedi neprekinato napajanje so električna energija so nezavisnost od mreža od najmanje 60 minuta.

3.2.11 Za distribucija na signalite ne sme da se odberat one kombinacije na frekvencije koje { to sozdavaat preški u primenu na drugi korisnici.

Upotrebata na frekventne opsezi i kanali u kabelska radio-televizijska mreža e spored MKS N.N6.171.

3.2.12 Kaj vodovite od primarna i sekundarna mreža kade { to doaj do promena na slabeweto za poveže od 2 dB poradi temperaturne razlike, mora da se koristat zasilivaši so avtomatska regulacija na zasiluweto.

3.2.13 Distributivna mreža treba da bude izvedena so yvezdasta struktura u grupu na korisnici, a me u grupite može so serijska izvedba, takva { to sekoj korisnik priključeni da bude nezavisen od drugi te, so mošt za indvidualno iskluwawe.

Korisnikite priključeni mora da bi dat i zvedeni spored MKS N.N6.192.

3.2.14 Vodovite za vnatrešna instalacija u stanbenite i drugi objekti se postavuvaat u cevki ili kanali u vodovite na zajedniški prostori na objekti te. Od tie cevki ili kanali se vodat ograničeno - vodovite do izlezni te priključeni u stanovite.

3.2.15 Kaj objekti so zajedniški izgraden antenski sistem (SMATV) mora da se izvede poseban priključak za kabelska mreža.

Za izgradenit sistem se izrađuwa izvedbena dokumentacija.

3.2.16 Na krajnje korisnikite priključeni mora da se obezbedat naponski ni voo na nositelite i razlike u nivooa me u prenesuvane kanali spored MKS N.N6.172 toka 5.

3.2.17 Kabelska mreža mora da se projektira na takov način { to na korisnicite u podražeto za koje dobi ena koncesija } e i se obezbedat tehniški moštosti za primena site domašni radio i televizijski programi { to se emi tuvaat na istoto podražeto (so dobi ena koncesija) i šija minimalna jašina na elektromagnetnoto polje zadovoljava meunarodno propisane kriteriumi. (ERPmin. - ITU-R Rec.370)

Subjektivna ocena na kvalitetot na slikate i tonot ne sme da bude pomala od ocenata 4 (štiri) spored MKS N.N6.134 i MKS N.N6.135.

3.2.18 Tehniškit uredi i instalacite { to se upotrebuvaat u kabelskite mreži treba da imaat potvrda za kvalitetot i da bi dat oznaeni so propisane oznake (atest obezbeden od proizvođitelot ili od nabavvaot na opremata).

3.2.19 Kabelska mreža mora da ima tehniški moštosti za realizacija na direktno kanal u frekventnoto podražeto od 5 MHz do 862 MHz.

Kabelska mreža treba da ima tehniški moštosti za realizacija na povraten kanal u frekventnoto podražeto od 5 MHz do 60 MHz, dokol ku za toa postoji tehniška i ekonomska opravdanost.

3.2.20 Pri izrađebata na kabelskite mreži, treba da se dađe prednost na upotrebata na optički kabel za povzuvawe od toka do toka, a na koaksijalen kabel za povzuvawe

od to~ka do pove}e to~ki. Mo`no e i povrzuvawe so opti~ki ot kabel do korisni~ki ot priklu~ok.

I sto taka, treba da se dade prednost na izgradba na yvezdesta mre`na struktura.

3.3 Tehni~ki pregled i re{enie za upotreba na kabelska mre`a

3.3.1 Pred da otpo~ne so rabota kabelskata mre`a se vr{i tehni~ki pregled i vrz osnova na nego, Mini sterstvoto za urbani zam i grade`ni { tvo izdava re{enie za upotreba na izgradeni ot objekt.

3.3.2 Sostaven del na tehni~ki ot pregled e izve{tajot za izvr{enite ispi tuvawa i merewa na kabelskata mre`a.

Ispituvawe i merewe na tehni~ki te karakteristiki na kabelskite mre`i vr{i Mini sterstvoto za soobra}aj i vrski, ili organizacija ovlastena od nego, po { to se izgotvuva izve{taj so koj se potvrduva deka koncesioner ot gi obezbedil potrebni te tehni~ki karakteristiki za da se ovozmoe i kvaliteten priem na radio i televizijski te signali do krajnite korisnici.

Za rabota na MWS e potrebno dobi vawe dozvola za koristewef rekvencija od strana na Mini sterstvoto za soobra}aj i vrski (dozvola za rabota na radiostanica spored odredbite na Zakonot za telekomunikaciete).

3.3.3 Karakteristiki te na kabelskata mre`a { to se ispi tuvaati se merat se:

1. Naponski te ni voa na nositelite na televizijski te signali i na radiosignali na izleznite korisni~ki priklu~oci (MKS N.N6.172);
2. Razlikite na naponski te ni voa na televizijski te signali i na radiosignali na izleznite korisni~ki priklu~oci (MKS N.N6.172);
3. Subjektivna ocenka na karakteristiki te na slikata i tonot (MKS N.N6.134 i MKS N.N6.135):
 - a) za preklupuvaweto na luminentnite i hrominentnite komponenti na slikata;
 - b) za razlo`uvaweto;
 - v) za pre~kite vo tonot;
4. Izvedbata na priklu~ocite za za{tintoto zazemjuvawe (MKS N.N6.179);

5. Rabotata na za{tintoto zazemjuvawe;
6. Odnos signal / { um (MKS N.N6.172);
7. Odnos signal / intermodulacija (MKS N.N6.172).

3.3.4 Izve{tajot za ispi tuvawata i merewata od prethodni ot~len na ovoj pravilnik gi soдр`i slednive podatoci:

1. Ime na ovlastenoto pravno lice { to gi izvr{ilo ispi tuvawata;
2. Ime i sedi{te na podnositelot na baraweto;
3. Broj i datum na izve{tajot;
4. Podatoci za lokacijata na kabelskata mre`a;
5. Nazna~uvawe na tehni~kata dokumentacija { to ja dostavil podnositelot na baraweto;
6. Standardite spored koj e izvr{eno ispi tuvaweto;
7. Rezultati od mereweto vo rekvencijate opsezi spored to~ka 3.2.11 na ova Upatstvo;
8. Ocenka za rezultate od ispi tuvaweto i mereweto na karakteristiki te na izgradenata kabelska mre`a so konstatacija dali zadovoluva ili ne zadovoluva;
9. Potpis na odgovornoto lice i pe~at na pravnoto lice { to gi izvr{ilo merewata.

3.4 Zna~ewe na oddelni izrazi

Oddelni izrazi upotrebeni vo ovie tehni~ki uslovi go imaat sledново zna~ewe:

- **Kabelska radio-televizijska mre`a** e telekomunikacijska mre`a (~ina ili bez`ina), za distribucija na radio i televizijska programa i drugi telekomunikacijski signali. Kabelskata radio-televizijska mre`a vo osnova se sostoi od priemenantenski sistem, glavna stanica, stanica na mre`na }elija, distributiven jazol i korisni~ki priklu~ok, povrzani so kabelskata mre`a i so soodvetna linijska oprema. Kabelskata radio-televizijska mre`a se deli na primarna, sekundarna i distributivna. Signali te preku kabelskata mre`a se distribuiraat do krajnite korisni~ki priklu~oci.

- **MWS (Multimedia Wireless Systems - Bez`i~en multimedijumski sistem)** e terestrijalen sistem do pove}e to~ki, koj { to ima

svoj "izvor" vo telekomunikaciji i/ili radiodifuzijata, vključivo i MVDS, i koj{ to obezbeduje fiksno brezžično pristopno do krajinot korisnik na multimedijanski servis.

- **MVDS (Multipoint Video Distribution System - video distributivni sistem do povejte o-ki)** e mi krobranov prenos na televizijski kanali do povejte korisnici kako alternativi ali dopolnovave na kabelskata radiotelviziska mreža.

- **SMATV (Satellite Master Antena TV - Televizija so glavna satelitska antena)** e poseben pomal prijemodistributivni sistem namenet za direktno prijemna radiotelevizijski emisii na korisnicite vodeneenstambenili deloven objekt, ilina ograničeno podrajedo 100 korisnici.

- **Glavna stanica (Headend)** - centralno mesto za prijem, obrabotko i za distribucijo na radiotelevizijske signale.

- **Super glavna stanica (Super-Headend)** - grupa na povejte golemi glavni stanici.

- **Mreža Jelija** - osnoven del na kabelskata mreža { to sodri stanica i do 2000 korisniki priključki.

- **Stanica na mreži Jelija** - mesto kade { to kabelskata mreža { to doaja od glavna stanica se razdeluva vo mrežanata Jelija do distributivne jazli.

- **Distributivni jazol** - mesto kade { to sekundarnata mreža, koja doaja od stanica na mrežanata Jelija, se razdeluva vo mrežo do korisniki te objekti.

- **Priključna objekt** - mesto kade { to se priključuva kabelot, koj doaja od distributivni otjazol, vo stanbeni ot ili delovni ot objekt.

- **Korisniki priključna** - priključna stanot ili delovna prostorija na kabelskata mreža, { to se naoja vo stanot ili vo delovni ot prostor.

- **Liniska oprema** - sistem na uredi za prenos na radiotelevizijski signali preko kabelska mreža.

- **Primarna mreža** - kabelska mreža so liniskata oprema od glavna stanica do stanica na mrežanata Jelija.

- **Sekundarna mreža** - kabelska mreža od stanica na mrežanata Jelija do distributivne jazli.

- **Distributivna mreža** - kabelska mreža od distributivne jazli do stanbenite i do delovne objekti.

- **Multiplexer** - prepladnički stepen { to im ovozmoževa komunikacija na prepladničite konstanica od povisok rang so smaluvave na brojot na vodovite.

- **Demultiplexer** - stepen { to signale od multiplexerot gi prisposobuva za odvuvave soobračajpreku stanica.

- **Razdelnik** - mesto kade { to se raspredeluvaaat dojdovnite i pojdovnite vodovi zaradi odvuvave na soobračajotpreku stanica.

- **Playout System (Station)** - visokokompleksna kombinacija na hardveri softver. Stanica kade { to razni servisi se digitaliziraat, se pakuvaaat i se distribuiraaat, a analognite signali se konvertiraat vo digitalni.

- **Mrežna krajna edinica (NTU-Network Termination Unit)** - razdelna komponenta medu domačnata mrežanainstalacijai kabelskata mreža. Služi za prisposobuvave na funkcijete i karakteristike na ovi dva segmenta.

- **HFC (Hybrid Fibre Coax)** - hibridna mreža sostavena od optički i koaksijalen kabel.

4. PROGRAMSKI USLOVI

Koncesija za kabelskate radiotelviziske mreže da se dodeli ako se ispolneti slednive uslovi vo pogled na programski ot paket.

4.1. Niz kabelskata mreža se distribuiraaat:

- radiotelevizijski programi na domačni i stranski emitivači;

- domačni programi { to se proizveduvaaat za kabelskate televizijske;

- operatorot na kabelskate radiotelviziske mreže ne smee da distribuira sopstvena programa, a može da im prenesuva probna (eksperimentalna) slika na korisnicite preko sopstveni ot kabelski sistem, so to~no vreme, podatoci za vremeto i izvestuvave vo vrska so funkcioni raweto na negovi ot kabelski sistem.

4.2. Kabelski ot operator vr{i distribucija na radiotelevizijske programi istovremeno, celosno i bez promeni.

4.3. Dnevnoto vremenatrawe na distribucijata na programski ot paket iznesuva 24 ~asa.

4.4. Koncesionerot izgotvuvava ponuda za osnoven programski paket na radio i televizijski programi { to gi distribuirana niz mre`ata. Minimalni ot broj televizijski kanali vo osnovni ot programski paket treba da iznesuva 20.

4.5. Kabelski ot operator vr{ i distribucija na radio i televizijski programi spored sledni ov redosled:

- programi na doma{ nite javni nacionalni i lokalni radiodifuzni organizacii { to imaat kvaliteten priem na podra-jeto za koe e dobi eno koncesija (*must carry duty*);

- programi na doma{ nite trgovski radiodifuzni dru{ tva { to vr{ at radiotelevizijska dejnost na teritorijata na R. Makedonija;

- programi na trgovskite radiodifuzni dru{ tva na lokalno ni vo i na drugi emituva-i za koi }e odlu-i operatorot po predlog na Odborot na korisnici.

Odborot na korisnici go formira operatorot od redot na korisnicite (gleda-i i slu{ ateli) od podra-jeto za koe e dobi ena koncesija. Odborot se состоi od 5 do 9 -lena, pri { to treba da se vodi gri`a za ramnopravna zastapenost na site zainteresirani strukturi.

4.6. Operatorot e dol`en da sklu-i dogovor so imatel ot pravata za distribucija na programite od to-ka 4.5 stav 1, alineja 2 i 3.

Vo slu-aj na spor okolu uslovi te na me|usebni ot dogovor, kone-nata odluka }e ja donese arbitra`nata komisija { to ja formira Sovetot za radiodifuzija, pri { to }e se vodi gri`a za ramnopravno i nediskriminatorsko zadovoluvawe na i nteresi te na zainteresirani te strani.

4.7. Koncesionerot, spored prethodno utvrdeni uslovi na pla}awe mo`e da mu obezbedi na korisnikot i drugi dopolnitelni servisi so ograni-en pristap, pri { to korisnikot dopolnitelno pla}a za ovi e uslugi.

5. NA^I N NA PLA] AWE NA NADOMESTOKOT ZA KONCESI JATA

Visinata na nadomestokot, izrazena vo G.M. (germanski marki) po kraen korisnik priklu-ok, vo zavisnost od brojot na doma-

}i nstvata vo podra-jeto za koe se konkuri ra iznesuva:

- ~etvrtina (0,25) G.M. za podra-ja do 500 doma}i nstva,

- polovina (0,5) G.M. za podra-ja od 500 do 3.000 doma}i nstva,

- tri ~etvrtini (0,75) G.M. za podra-ja od 3.000 do 8.000 doma}i nstva,

- edna (1) G.M. za podra-ja od 8.000 do 15.000 doma}i nstva,

- edna i ~etvrtina (1,25) G.M. za podra-ja od 15.000 do 30.000 doma}i nstva.

Nadomestokot za koncesija se pla}a vo denarska protivrednost po sredni ot kurs na Narodnata banka na R. Makedonija na denot na uplatata, na `iro-smetka na buxetot na Republika Makedonija broj 40100-840-6303.

Nadomestokot za koncesija se pla}a vo rok od 15 (petnaeset) dena po istekot na sekoe tromese-i e vo kalendarskata godina (I-III; III-VI; VI-IX; i IX-XII)

Prvata rata od nadomestokot od prethodni ot stav, koncesionerote dol`en da ja plati po izminuvaweto na tekovnoto tromese-i e, spored vkupni ot broj na va`e-ki dogovori za koristewe priklu-ok za periodot od zapo-nuvaweto so rabota do krajot na tromese-i eto.

Narednite tromese-ni rati se upla}aat spored vkupni ot broj va`e-ki dogovori za koristewe priklu-ok vo prethodnoto tromese-i e.

Kako den na zapo-nuvawe na rabota na mre`ata }e se smeta denot na pu{ tawe vo pogon na prvi ot segment na mre`ata za koj koncesionerote }e sklu-uvava dogovori so korisnicite za koristewe priklu-ok.

6. VREMETRAEWE NA KONCESI JATA

Koncesijata se dodeluva za vreme od deset (10) godini.

Koncesionerote }e po-ne so vr{ ewe na dejnosta vo rok opredelen so dogovorot za koncesija.

7. NA^I N NA PODNESUVAWE, FORMA I SODR@I NA NA PRI JAVATA ZA U^ESTVO NA KONKURSOT

Prijavata za u-estvo na konkursot za dodeluvawe koncesija za kabelska radio-

televizijska mreža se podnosi na poseben obrazec { to more da se dobi e vo Sovetot za radiodifuzija.

Kon prijavata, podnosi telot treba da gi dostavi slednive podatoci i dokumenti: ime i prezime, dravjanstvo, vidot na organizacija, namot na upravuvaweto, struktura i kadar i sopstveni status, podatoci te za kapitalot ili uestvoto na podnosi telot vo kapitalot vo druga radiodifuzna organizacija, vidot i sodrina na programski ot paket, tehniot elaborat i deen projekt za planiranata oprema za kabelskata distribucija, detalnot plan za rabota, dinamika na realizacija na mrežata po fazi, dokumenti te so koji se garantira finansiskata sposobnost za izvuvawe na planot za rabota i drugi podatoci i dokumenti { to podnosi telot more da gi smeta za korisni kako osnova za dobivawe na koncesijata.

Prijavata se podnesuva do Vlada ta na Republika Makedonija preku Sovetot za radiodifuzija, na adresa - ulica "Lindenska" broj 9 - Skopje, so naznaka "Prijava za uestvo na konkursot za dodeluvawe koncesii za kabelska radiotelevizijska mreža".

Prijavata so pridružnata dokumentacija se podnesuva vo dva primeroci.

Prijavata more da se dostavi preporano po postalno ili so predavawe vo arhiva ta na Sovetot za radiodifuzija.

8. TROŠOCI ZA PRIJAVATA

Trošoci te napraveni od podnosi telot za podgotvuvawe i podnesuvawe na prijavata i pridružnata dokumentacija e gi snosi podnosi telot.

9. ROK ZA PODNESUVAWE NA PRIJAVATA

Prijavata se podnesuva vo rok od 90 dena od denot na objavuvaweto na konkursot vo

"Služen vesnik na Republika Makedonija" na namena, forma i sodrina predvidena so tenderskata dokumentacija.

Prijavata e podnesena po istekot na rokot od prethodnot stav { to ne e podgotvena i dostavena spored uslovi te utvrdeni so tenderskata dokumentacija nema da bude razgledana.

10. NAIMENA RAZGLEDUVAWE NA PRIJAVITE

Vo funkcija na podgotvuvaweto na predlogot na Sovetot za dodeluvawe koncesii za kabelski radiotelevizijski mreži, prijavi te so pridružnata dokumentacija e gi razgleduva komisija { to e ja opredeli Sovetot za radiodifuzija.

Len na komisijata ne more da ima udeli ili akcii ili drug ekonomski interes vo kabelskite radiotelevizijski mrežili ili preku tretolice.

Sovetot za radiodifuzija vo rok od 45 dena od denot na završuvaweto na oglaso te e i dostavi na Vlada ta predlog za dodeluvawe koncesii.

11. SOGLASNOST NA PODNOSITELOT ZA OBJAVUVAWE NA NEGOVOTO UESTVO NA KONKURSOT

Podnosi telot na prijavata treba da dade soglasnost deka negovoto uestvo vo konkursot more da se objavi so podatoci za imeto, odnosno firmata. Vo slučaj da mu se dodeli koncesija, toj treba da dade soglasnost za objavuvawe, pokraj imeto, odnosno firmata i adresata i strukturata na organizacija ta, sopstvenosta, upravivaški te prava i slino.

P R E G L E D
 NA PO[I ROKI TE PODRA^JA ZA KOI SE RASPI [UVA
 KONKURS ZA DODELUVAVE KONCESI I
 ZA KABELSKA RADI O-TELEVI ZI SKA MRE@A

PODRA^JE

Skopje so op{ ti ni te: Saraj, Kondovo, ^u-er-Sandev, I l i nden, Ara~i novo, Petrovec, Zel eni kovo, Studeni ~ani, Sopi { te

Tetovo so op{ ti ni te: [i pkovi ca Vratni ca, Tearce, Xepi { te, Jegunovce, @el i no, Brveni ca, Kamewane

Gosti var so op{ ti ni te: D.Bawi ca, Srbi novo, Bogovi we, Negoti no, Vrap-i { te, Vrutok, ^egrane, Mavrovi Anovi, Rostu{ e

Debar so op{ ti nata Centar @upa

Struga so op{ ti ni te: Lukovo, Labuni { te, Vev~ani, Vele{ ta, Delogo` da

Ohrid so op{ ti ni te: Kosel, Me{ ei { ta, Bel ~i { ta

Resen

Ki~evo so op{ ti ni te: Drugovo, Vrane{ ti ca, Zajas, Osl omej

Makedonski Brod so op{ ti ni te: Plasni ca, Samokov

Kru{ evo so op{ ti nata @i to{ e

Demir Hisar so op{ ti nata Sopotni ca

Prilep so op{ ti ni te: Dol neni, Krivoga{ tani, Topol ~ani, Vi tol i { te

Bitola so op{ ti ni te: Capari, Bi stri ca, Novaci, Kukure~ani, Mogi la, Dobru{ evo, Ba~, Staravi na

Veles so op{ ti ni te: ^a{ ka, I zvor, Bogomi la, Gradsko

Kavadarci so op{ ti ni te: Rosoman, Konopi { te

Negoti no

Demir Kapija

Gevgel ija so op{ ti ni te: Mi ravci, Bogdanci, Star Dojran

Valandovo

Strumica so op{ ti ni te: Kukli { , Murti no, Novo Sel o, Vasi l evo, Bosi l ovo

Radovi{ so op{ ti ni te: Podare{ , Kon~e

Berovo so op{ ti nata Peh~evo

Del~evo

Makedonska Kameni ca

Vini ca so op{ ti nata Bl atec

Ko~ani so op{ ti ni te: Orizari, ^e{ i novo, Obl e{ evo, Zrnovci

[**tip** so op{ ti nata Karabinci

Sveti Nikole so op{ ti nata Lozovo

Probi{ tip so op{ ti nata Zletovo

Kratovo

Kriva Palanka so op{ ti nata Rankovce

Kumanovo so op{ ti ni te: Ora{ ac, Staro Nagori ~ane, Kle~evce, Li pkovo

Op{ ti ni te se spored teri tori jal nata podel ba na Republ i ka Makedoni ja, va` e~ka vo mesec f evruari, 2000 godi na.

USTAVNO SUDSKA PRAKTIKA

Re{ eni e na Ustavni ot sud na Republ i ka Makedoni ja U.br.126/99 od 08.12.1999 godi na, za pravni ot karakter na aktot za dodel uvawe na koncesija za vr{ ewe na radi odi f uzna dejnost

Aktot za koncesija za vr{ ewe na radi odi f uzna dejnost, koj go donesuva Vl adata na Republ i ka Makedoni ja, e upraven akt so koj i zvr{ nata vl ast preku svojot najvi sok organ vo prv i posleden stepen odl u-uva za dodel uvawe koncesija za kori stewe na radi odi f uzni ot eter kako dobro od op{ t interes.

Od obrazlo` eni eto:

Na sednica Sudot utvrđi deka vo ~len 13 do 21 od Zakonot, vo glava III "Dodel uvawe na koncesija za vr{ ewe na radi odi f uzna dejnost", se predvideni uslovi te i postapkata za dodel uvawe, odnosno i zdavawe koncesija (konkurs, opredel eni uslovi, predlog od Sovetot za radi odi f uzija i odluka na Vl adata). Vo ni edna od tie odredbi ne e predvideno pravoto na `al ba ili kakvo bilo drugo pravno sredstvo proti v odlukata na Vl adata za dodel uvawe koncesija.

Vo ~len 15 od Ustavot, se garanti ra pravoto na `al ba proti v poedi ne~ni pravni akti doneseni vo postapka vo prv stepen pred sud, upraven organ ili organizacija ili drugi institucii { to vr{ at javni ovl astuwawa.

Ustavni ot sud, i maj}i ja predvid pri rodada na koncesijata kako praven odnos me|u dr` avata i opredel eni subjekti, oceni deka aktot za dodel uvawe koncesija za kori stewe na radi odi f uzni ot eter kako dobro od op{ t interes, koj mu prethodi na dogovorot za koncesija me|u dr` avata i kon-

cesionerot, i ma karakter na upraven akt, no so speci fi ~na karakteristi ka vo pogl ed na osnovi te za negovoto donesuvawe i organot { to go donesuva. I meno, od edna strana aktot za dodel uvawe na koncesijata se donesuva vo kompeti ti vna postapka vo koja e vkl u~eno di skreci onoto pravo na organot na dr` avata, vo ramki na zakonski te uslovi, da i zvr{ i izbor me|u ponudi te na potenci jal ni te koncesioneri, { to go izdvojua toj akt od drugi te upravni akti vo koi se re{ ava za ostvaruvawe na pravata i obvrski te na subjekti te utvrđeni so zakon. Od druga strana, aktot za koncesija za vr{ ewe radi odi f uzna dejnost ne go donesuva upraven organ, tuku Vl adata na Republ i ka Makedoni ja kako nositel na i zvr{ nata vl ast, { to go zatvora krugot na opredel uvawe na odnosot na dr` avata kon i zbrani ot koncesioner. So drugi zborovi, aktot za dodel uvawe koncesija vo osporeni ot zakon ne e upraven akt { to go donesuva upraven organ vo prv stepen, vo smisla na ~len 15 od Ustavot, tuku upraven akt so koj i zvr{ nata vl ast preku svojot najvi sok organ vo prv i posleden stepen odl u-uva za i nvol vi ranost na dr` avata vo koncesionerski ot odnos so opredel en subjekt. Ottamu, pravoto na `al ba, koe podrazbi ra povi sok nadle` en organ vo i stata granka na dr` avnata vl ast, e bespredmetno, kako { to e nemo` no i Vl adata da se tretira kako upraven organ koj odl u-uva vo prv stepen.

So ogl ed na i znesenoto, otsustvoto na pravoto na `al ba vo ozna~eni te odredbi od Zakonot ne mo` e da se dovede vo kontekst na ~len 15 od Ustavot, poradi { to Sudot oceni deka ne mo` e da se postavi pra{ aweto za sogl asnosta na Zakonot vo ovoj del so ~len 15 od Ustavot.

I STRA@UVA^KI PROEKTI ,
TRI BI NI , PROMOCI I I SEMI NARI

PROJEKT „MAP” - I STRA@UVAWE NA PUBLI KATA NA MEDI UMI TE VO MAKEDONI JA

Na 07.02. 2000 godina, zapo~na reali-
zacija na Proektot MAP - “I stra` uvawe
na publi kata na medi umi te vo Makedonija”.
Celta na Proektote da se napravi temelna
procenka na navi kite na nasel eni eto vo Ma-
kedonija, vo pogled na sledeweto na medi-
umi te, i istovremeno, si te u~esni ci na make-
donskata medi umska scena da se zapoznaat so
vostanoveni te na~ini na i stra` uvawe na
publi kata, vo soglasnost so standardi te na
zemji te~lenki na Evropskata unija.

Proektot }e trae deset meseci, a go
sproveduva Institutot za sociolo{ki i
politi~ko-pravni i stra` uvawa (MediaLab)
vo sorabotka so GI P, Brisel. Vo tekot na {e-
ste meseci terensko i stra` uvawe, }e bi dat
izvr{eni 6.000 intervjuasporedslu~aenstra-
tifi ciran primerok od vkupnoto nasel eni e
na Makedonija.

Proektote fi nansiran od Evropskata
komisija i opredelena suma od Sovetot za
radi odi fuzija na Republ i ka Makedonija. Za
vozvrat, Sovetot za radi odi fuzija }e i ma
pristap do si te podatoci {to }e se dobi jat
so ovoj proekt, so pravo da gi koristi za svoi
interni potrebi. Poddr{kata na Sovetot }e
bi de nazna~ena i vo publi kacijata {to }e se
objavi na krajot na i stra` uvaweto.

Na 27.01.2000 godina, vo hotel ot Kon-
tinenta, se odr`a promocijata na Proektot,
na koja svoi izlagawa i maa g-dinot Hoze
Manuel Pinto TE[EI RA, d-r Qubomi r
JAKI MOVSKI, g-din Fransis Van Den Ot i
nacionalni ot koordi nator na Proektot, d-r
Dona Kolar PANOV.

G-n Hoze Manuel Pinto Te{ eira,
Ambasador na Del egaci jata
na Evropskata komi si ja vo Republ i ka Makedoni ja

STRATE[KO ZNA^EWE NA I STRA@UVAWETO

Prof esore Lazarevski, d-r Jaki movski,
dami i gospoda:

Vi bl agodaram, prof esore, na Va{ ite
pozdravni zborovi i na pokanata da zemam
u-estvo na ovoj dene{ en nastan.

Navisti na mi pretstavuva zadovolstvo
{ to u-estvuvam vo promoviraweto na ovoj
Proekt "I stra` uvawe na medi umskata publi -
ka". I sto taka mi pretstavuva zadovolstvo da
i oddadam priznani e na strate{ kata pri roda
na proektot i na negovata va`nost za idni -
nata na medi umski ot prostor vo Va{ ata zemja.
Ova e edna od pri~ini te poradi koja Ev-
ropskata komi si ja odl u-i da go poddr` i pro-
ektot.

Komi si jata sekoga{ mu pri dava{ e gol e-
ma va`nost na razvivaweto silni i samo-
stojni medi umski sektori vo site zemji vo
jugoi sto~na Evropa i nasekade, a ova a zemja
ne e iskl u-ok. Sepak, za `al, ima hroni -en
nedostatok na raspol o` livi sredstva za fi -
nansi rawe medi umski proekti. Tokmu zatoa
gi pozdravuvame akti vnostite i proekti te
kako ovoj { to re{ avaat zna~ajni strate{ ki
pra{ awa od koi na krajot mo`at da ispol -
zuvaat si te "i gra-i" na medi umskata scena.

Ovoj proekt e ve{e vo tek, podgotvi -
telnata faza e zavr{ ena i ja koristam ova a
prilika da im ~estitam na site koi bea
vkl u-eni, a osobeno na proektni ot koordi -
nator, d-r Kolar-Panov, za vi soko prof esi o -
nal ni ot na-in na koj proektot be{ e izveden.
Zadovolstvo mi e tuka da go pozdravam g-n

Fransis Van den Ot, od Brisel, evropski
ekspert koj dava mnogu va`en tehni~ki pri -
dones.

I sto taka mi pretstavuva zadovolstvo da
go istaknam faktot deka Sovetot za radi o -
dif uzi ja go poddr` uva ovoj proekt. I maj}i ja
predvid ulogata { to ja ima Sovetot, vo re-
gul i rawe na ovoj medi umski ot prostor, nego-
vata poddr{ ka za eden vakov strate{ ki
proekt e najkori sna i najsoodvetna.

Sega, bi sakal da se osvrnam na postoj -
ni te medi umi i da ja iskoristam mo`nosta
najprvo da im se zablagodaram za interesot
{ to go projavuvaat za Evropskata Uni ja, za
mnogute akti vnosti na ovde{ nata kancelari ja
na Komi si jata i za idni nata na odnosi te na
ovaa zemja so Evropskata uni ja. Ne bi mo`el
dovol no da ja nagl asam va`nosta na medi umi te
kako del od procesot na rabota za dogovorot
za stabi lizacija i asocijacija, koj zapo~na
ovaa nedela so usvojuvawe na di rekti vi te za
pregovarawe. Zatoa silno ve ohrabruvam da
go prodol `ite i da go prodl abo~ite va{ i ot
interes za evropski te pra{ awa: onamu kade
{ to e mo`no toa, na{ ata kancelari ja e
podgotvena da vi pomogne vo va{ ite napori.

Dozvol ete mi u{ te edna{ da im ~estitam
na si te { to se vkl u-eni vo ovoj proekt, da im
posakam s# najdobro vo implementaci jata i da
ka`am deka so radost gi o~ekuvame rezul -
tati te.

Bl agodaram.

D-r Qubonir Jaki movski,
pretsedatel na Sovetot za radiodi fuzija

IMPLEMENTACIJA NA MEDIUMSKATA POLITIKA NA EVROPSKATA UNIJA

Va{ a ekselenci jo TE[EI RA,
dami i gospoda!

Dozvol ete mi najsrde~no da Ve pozdravam i da go iska` am zadovolstvoto { to Sovetot za radiodi fuzija se javuva kako u~esnik vo realizacijata na projektot "Istra`uvawe na publikata na mediumite vo Makedonija".

Sovetot za radiodi fuzija, na sami ot potok na svoeto rabotewe, pred pribli`no dve godini, pri prvata sredba so grupa eksperti na Evropskata komisi ja be{ e zapoznaen i ja pri f ati i dejata za realizacija na ovoj projekt. Blagodarnosta kon Evropskata komisi ja i kon nejzidata Kancelarija vo Skopje za vkupnata, a posebno za f i nansi skata poddr{ ka, e dotol ku pogolema i poi skrena ako se ima predvid f aktot deka so ovoj projekt, Evropskata komisi ja na Makedonija & dava svoevi den pri vilegi ran status.

Istra`uvaweto na mediumskata karta kako zaedni ~ki makedonsko-evropski projekt, razbirливо, n# ispolnuva so ~uvstvo na zadovolstvo. Ova ne e prvo empirisko istra`uvawe na javnoto mislewe, a vo toj pogled poznati se i referencite na Institutot za sociolo{ ko i politi ~ko-pravni istra`uvawa. Me|utoa, ova e dosega najgol emoto i najseopfatnoto istra`uvawe na makedonskata mediumska karta. Nea ja karakteriziraat i vrz nea vlijaat pove}e f aktori, no dva se najsigni f i kantni.

Prvot e deka e sozdaden i deka funkci oni ra realen pluralizam na mediumite. Nitu najgol emite optimisti ne mo`ea da o~ekuvaat deka za relati vno kratko vreme vo Makedonija }e se pojavat tol ku mnogu mediumi i }e zapo~ne krei raweto na eden nov pazar.

Koga stanuva zbor za elektronskite mediumi, za ni vni ot ekspl ozi ven - i po mnogune{ ta mo`ebi specifi ~eni i edinstven primer na razvoj po{ i roko vo Evropa - odgovori ili del od niv }e ni ponudi tokmu ova

istra`uvawe. Poblisku }e bideme i vo otkrivaweto na relacijata na toj razvoj so postojni ot javen radiodi fuzen sektor, kako i za vidovite i za obemot na produkcijata, mo`nosti te za izbor na programi i preferirawata na publikata. Mo`ebi }e otkri eme kol ku javni ot radiodi fuzen sektor e podgotven i sposoben za inovacii, i kol ku ikade se javuva novi ot sektor kako real na al ternativai li konkurencija so svojata programska ponuda i so preferencite na publikata. Kone~no }e vidi me kako se opredel uva publikata i kako se struktui ra spored vidovite programi i mediumi.

General no, vo uslovi na vaka dinami ~en razvoj na elektronskite mediumi i samite tie, no i oni e { to gi opserviraat, po|aat od razli ~ni pretpostavki i do|aat do razli ~ni zaklu~oci za mo}ta i vlijani eto na mediumite. Nesporno e deka karakterot na toa vlijanie vo osnova se promeni. Istra`uvaweto }e ni poka`e kakov e odnosot na publikata (i/ili publikite) vrz koja mediumot pretpostaveno vlijae: dali, kol ku i kako vo Makedonija ve}e e izvr{ eno dif erenciraweto na publikata, dali nea ja so~i nuvaat "gladni" i pasivni recipienti na semo`ni poraki, kako se vrednuva mediumskata sovr`ina itn.? Taka }e se pribli`ime i kon zagatkata koja ne e samo mediumskai li istra`uva~ka: { to pravat mediumite so lu|eto i so publikata, no i obratno, kako reagiraat mediumite na vlijani eto na publikata?

Vo strastana istra`uva~ki ot predizvik za da se dobij at odgovori na ovie i na drugi pra{ awa, se razbira, ni za moment ne smeeme da go zaobi kol ime f aktot na konvergencijata na elektronskite mediumi so telekomunikacii te i so informatikata. Trendovite na konvergencijata gi redefini raat mediumite, nivnata sovr`ina, no i publikata, kako i samite grani ci na pazarot.

Emi tuvaweto na radio i na televizijski te programi, televizijskata i reklamnata industrija mnogu se profirija i dobija meunaroden izgl ed. Ova e, isto taka, posledica i od zgol emenata sloboda na trgovijata i od razmenata na stoki i uslugi meuzemjete. Kako rezultat na toa, site sektori te neat kon podobro zapoznavawe na svoite i na pazari te na drugi te zemji. Sevo ova se manifestirani z pogolemata potreba od komparativni istrauvawa na medi umskata publika.

Medi umite se pove se smetaat kako delovi na samata ekonomija, odnosno kako vode-sila na ekonomski ot razvoj, kako posledica, no i kako pri-ina na konvergencijata. Zatoa rezultate od ovoj projekt }e i maat pove}ekratno znaewe za Sovetot za radiodifuzija:

1. }e se dobijat bazi-ni pokazateli za publikata i za elektronski te medi umi;

2. Medi umite }e bidat zapoznaeni so metodologijata za ispituvawe na publikata vo soglasnost so standardite na dr`avite -lenki na Evropskata unija;

3. Ova }e pretstavuva realen stimula za vovanovuvawe redovni istrauvawa na publikata so cel da se sozdade edinstvena "medi umska valuta", kako osnova za uspe-nosta na medi umite na pazarot.

So ova }e se pottikne razvojot na makedonski ot medi umski pazar, kako del od globalni ot pazar.

Sovpaaweto na ovoj projekt so odlukata na Evropskata komisija za potetok na razgovorite so Makedonija za nejziznoto asoci-rawe, pretstavuva silen pottik za zabrzana implementacija na standardite na medi umskata politika na Unijata. Sovetot za radiodifuzija i dosega vo tekovnoto rabotewe nastojuva }e da ja pri menuva Direktivata "Televizija bez granci" na Evropskata Unija kako kamen-temelnik na medi umskata politika, a ja utvrdi i kako osnova na predlogot za izmeni i dopolnuvawa na postojni ot Zakon za radiodifuznata dejnost.

Vi blagodaram.

VOVEDUVAWE NACIONALNA “VALUTA”

Voved

Najgolem del od Vas, koi ste vo marketing-biznisot, sigurno ja poznavate legendarnata figura na Filip Kotler koj se smeta za papa na marketingot. Vo posledното izdanie na negovata poznata kniga „Marketing menaxment”, toj pi{uva: „Marketingot se pove}e stanuva bitka za informacii namesto mo} za prod`ba”.

Navisti na, informacijata se pove}e stanuva kluna rabota za site aktivnosti i tokmu zatoa proektot MAP 2000 koj deneska go predstavuvame treba da se smeta za va`en za va{ata zemja.

Kluna alatka

Zaedni{koto istra`uvawe MAP 2000 na partnerite na reklamnata scena }e im obezbedi precizni informacii, pokazateli za publikata na makedonski te i lokalni te mediumi, {to }e im ovozmo`at...

- ...na oglasuvani te, doma{ni i me|unarodni, da gi investiraat svoite sredstva na poefikasena-in;
- ...na reklamnite agencii, da gi usovr{at tehnikite na nivnoto planirawe na medumskite kampawi;
- ...na medumskite operatori:
 - da steknat pogolemo znaewe za nivnite-itateli, gleda-i ili slu{ateli;
 - da gi prilagodat svoite ceni na nivnata realna publika i
 - da razvijat posofisticirani metodi na prod`bana svoite programi.

Ova istra`uvawe }e bi dekluna alatka na pazarot vo Makedonija bi de}i }e vovede “valuta” na koja }e treba da se povi kuvaat site oni e koi rabotat vo reklamnot sektor.

Ambiciozna metodologija

MAP 2000 e ambiciozen proekt. Toa e kvantitativna studija zasnovana na primerok od 6000 lu|e. Ovoj primerok pretstavuva mal model na ispitivanoto naselenie, sostaveno od site lu|e na vozrast nad 15 godini koi `iveat vo Makedonija. Primerokot e izbran poslu{aenat, od regi starot na naselenieto. [este iljadi intervjuva “licevlisce” }e bi dat realizirani vo tekot na 6 meseci, po~nuvaj}i od 7 fevruari.

Dosega, procenuvame deka proektot MAP 2000 }e opfati okolu 250 pe~atni mediumi, TV kanali i radio stanici koi se aktivni na makedonskata scena. Od statistiki pri~ini, duri i so golem primerok, sekoj pe~aten medium, kanal ili stanica }e treba da dostigne minimalen broj od 30 opservacii za da se zeme vo predvid za objavuvawe.

I zbor na metodot

Zo{to go izbravme ovoj metod? Zatoa {to nepravi me istra`uvawe na televizijata, na radioto ili na pe~atnite mediumi. Ova multi medijalno istra`uvawe na pe~atnite mediumi, radioto i televizijata.

Kako takvo, ova istra`uvawe treba da se smeta za osnovna studija {to bi trebalo da ja ima sekoja zemja. Drugite istra`uvawa, pokonkretni, i na toj na-in komplementarni, bi mo`ele da se sprovedat potoa. Od edna strana, od operatorite, za nivnite mediumi i publika, a od druga, od edno centralno telo, za konkretni medium, kako {to e za televizijata so mera-i na gleda-i ili za radioto so dnevni ci.

Streme`konkvalitet

Studija kakva {to e proektot MAP 2000 e “gol emama{ina”, kompleksna i te{ka za

implementacija. Da se zapo~ne od nula eden vakov projekt bi bilo mnogu rizi~no. Tokmu zatoa, znaej}i deka ima pove}e od 50 zemji niz svetot kade se vr{at istra`uvawa na publi kata, a neкои od ni v gi pravat ve}e mnogu godini, odlu~ivme "trkaloto da ne go izmisluvame od novo" i daja iskori stime prednosta na ve}e provereni te metodi i iskusi lu|e na koi im se poznati vakvi te istra`uvawa. Taka be}e osnovan eden tim koj kombi ni ra lokal ni ve{tini i me|unarodno znaewe.

Zgora na toa, namera ni e da bideme osobeno rigorozni vo pri menata na izbrani te metodi, pa taka, kontrolata }e bide stroga pri sekoj ~ekor na istra`uvaweto. Da vi dadam eden primer: intervjueri te koi }e ja realiziraat terenskata rabota }e bidat vni matel nosledeni i kontrolirani od strana na tim terenski menaxeri.

Rezultati { to gi pretstavuvaat lu|eto

Zemaj}i go previd vremeto { to e potrebno da se kodi raat opservacii te i da se napravi obrabotka na si rovi te podatoci, rezultati te od istra`uvaweto }e bidat na

raspolagawe kon krajot na 2000 godina. Glavni te razultati za si te pe~ateni medi umi, TV kanali te i radio stani cite za koi e postignat barani ot broj opservacii }e se objavat vo dosiea, vo standardiziran format. Potoa, na medi umski te operatori i na reklamni te agencii, mo`at da im bidat staveni na raspolagawe i posebno obraboteni podatoci, prilagodeni na ni vni te barawa.

Publikacijata }e gi opi{e publi ki te toa zna~i lu|eto i ni vnoto odnesuvawe kon medi mi te - preku pokazateli za medi umski te indikatori i sociodemograf ski te parametri koi se koristat na me|unarodno ni vo vo procesot na pl anirawe na medi umi te.

Transparentnost

Proektot MAP 2000 se vodi pod znakot na transparentnost. Zatoa ni e sme ovde denes i tokmu zatoa objavuvame bro{ura za metodologijata so krajni rezultati od istra`uvaweto. Vo me|uvreme, }e ostaneme otvoreni za Va{ite pra{awa.

Bl agodaram za vni mani eto.

RELEVANTNI I SPOREDLIVI PODATOCI

So razvojt na demokratski te procesi vo Republika Makedonija, rapidno porasna brojot na elektronski te i na pe~atni te medi umi. Vo uslovi na pazarnata ekonomija, medi umi te, normalno, imaat potreba za validni podatoci i za pokazateli koji poka~uvaat ni vnata publika.

Tokmu zatoa so projektot Istra`uvawe na publika ta na medi umi te vo Makedonija, se predviduva da se izvr{i temelna procenka na navikite na naseleni eto na Makedonija vo pogled na sledeweto na medi umi te.

Kako prvo vakvo istra`uvawe na publikata na medi umi te vo Makedonija, so projektot se planira da se obezbedat relevantni i sporedlivi podatoci za sledeweto na televizi skite, radio i pe~atni te medi umi. Istovremeno }e se prikayat rezultati te niz medi umski te indikatori i niz sociodemograf skite parametri, koji se upotrebuvaat na internacionalno ni vo.

Projektot e kvantitativno istra`uvawe na publikata }to }e se realizira niz li~ni i intervju so 6000 ispitanici, spored slu~en

stratifikivan primerok na naseleni eto vo Makedonija, postaro od 15 godini. Primerokot go izraboti Zavodot za statistika na Republika Makedonija. Terenski te istra`uvawa }e zapo~nat na 7. fevruari, a }e traaat }est meseci.

Se planira projektot da zavr{i za deset meseci. Cel na projektot e pottiknawe na razvojt, kako i normalizacija na makedonski ot medi umski pazar, da im se pomogne na medi umi te da gi podobrat svoite marketin{ki strategii, a osobeno, da se pridonese makedonski ot medi umski pazar da stane poprivle~en za stranski te investitori.

Pokraj toa, ovoj projekt }e pomogne da se probie patot za vstanovuvawe na edno postojano, nezavisno i samostojno telo za istra`uvawe na medi umi te vo koe bi bile opfateni site medi umski faktori.

Kone~ni te rezultati od ova istra`uvawe, otkako }e se objavat vo posebna publikacija }e stanat dostapni na site zainteresirani.

Blagodaram.

MESTOTO I ULOGATA NA LOKALNATA JAVNA RADI ODI FUZI JA

Sovetot za radi odi fuzija, na 10 mart godinava, organizira e tribina pod naslov "Mestoto i ulogata na javnata lokal na radi odi fuzija". Sredbata se odr`ava vo funkcija na podgotovka na rabotilnicata so Sovetot na Evropa za razvoj na regulativata vo radi odi fuzijata vo Republika Makedonija i vo ramkite na prodol`enite aktivnosti na Sovetot za radi odi fuzija, na Zdru`enieto na lokalnite javni radi odi fuzni pretprijata, na dr`avnite organi i voop{to na na{ite istra`uva-i.

Na tribinata, pokraj pretstavnici na pove}e ministertva, na nevladini organizacii, zdru`enija i na asocijacii, prisustvuva i g-din Xon Peni, Prv sovetnik na Ambasadorot na Delegacijata na Evropskata komisija vo na{ata zemja i g-din Harald [enker, ~len na misijata na OBSE.

Raspravata se fokusi ra na nekolku zna~ajni segmenti.

So oglead na specijalnata uloga na sistemot na javnoto informirawe od politiko{ki, komunikolo{ki i socijaleno aspekt, koj e izgraden vrz baza na negovata neposredna uloga vo stabilnosta na demokratijata, neminovno se nametna potrebata od rasprava za doprecizirawe na mestoto i ulogata vo informacisko-komunikacisko sistem i vo op{testvoto voop{to.

Sistemskoto postavuvawe i statusot se baraa preku smisl ena koncepcija vo ramkite na zakonskite odredbi. No kako nezaobkol en f akt se podvl e-e i ni vnata i zmena vo smisl a na pojasno def inirana razvojna ramka vo pogled na osnovaweto, vr{ eweto na osnova~kite prava, transformacijata, mo`nosta za privatizacija i za izvorigite na finansirawe.

Od 29-te javni lokalni radio-stanici, vo ~ij sostav rabotat i 12 televizii, be}e re~eno deka samo nekolku go usoglasile svoeto rabotewe spored ~len 9 stav 4 i ~len 92 od Zakonot za radi odi f uznata dejnost. Toa se RTV Probi{tip, RTV Negotino, Radio Kratovo, Radio Tetovo i RTV Demir Hisar. Vo drugi te radio i televizijski stanici, Vlada

gi prezede osnova~kite prava i nazna~i vr{itel na dol`nosta di rektor.

Bogatata programska ponuda od informativni, obrazovni, mladinski, kulturno-zabavni, ekolo{ki i drug vid emisii so vkupno 600 ~asovi radio i nad 100 ~asovi televizijska programa dnevno, se ostvaruva so okolu 350 novinari, tehni~ari i drug administrativen personal i so okolu 150 nadvo-re{ni sorabotnici, za koi se potrebni pogolemi finansijski sredstva. Me|utoa, kako {to be}e re~eno na tribinata, so vakvi ot nre{eni nesigurena~in na finansirawete{ko deka javnoto lokalno radi odi fuzen servis}emo`e normalno da si javr{ i svojata osnovna funkcija. No, be}e potencirano, javnoto lokalno radi odi fuzen servis ne treba da ima nekakov vid pokrovitel i i mentor, koi potoa od politiki~ki stanuvaa ekonomski i na krajot duri i glavni urednici.

Be}e naglasena potrebata od primena na neosemidealnite evropski modeli, kade {to lokalnata samouprava so prezeweto i vr{eweto na osnova~kite prava ja garanti ra samostojnosta i odgovornosta na lokalnite javni radi odi fuzeri. Tie so programskata ponuda, usoglasena so dr`avnoot javen radi odi fuzen servis, gi afirmi raat demokratiskite vrednosti i ~ovekovite prava, slobodata na javnoto izrazuvawe na mislata i na govorot, odnosno go afirmi raat pluralisti~koto gra|ansko i civilno op{testvo. Na slu{atelite i na gleda~ite im nudat {i rok izbor na programa {to ne go obezbeduva komercijalnata radi odi fuzija.

Na raspravata, si te u-esnici bea edinstveni deka za vr{ewena osnovnata funkcija na javnata lokalna radi odi fuzija & se potrebni mnogu zna~ajni i produktivni novi idej so najracionalni re}enija vo ramkite na legislativata vo lokalnata samouprava, a pred s#vo izmenite i dopolnuvawata na Zakonot za radi odi fuznata dejnost soglasno konvencijata na Sovetot na Evropa, pa duri i so donesuvawe poseben zakon (lex specialis) "Zakon za javnata lokalna radi odi fuzija".

MiqaimFetai,
Zamenik na Pretsedatelot
na Sovetot za radiodifuzija

MESTOTO I ULOGATA NA LOKALNATA JAVNA RADIODIFUZIJA

Potrebata i opravdanosta od organizirawe i realizirawe na rasprava na tema: "Mestoto i ulogata na lokalnata javna radiodifuzija vo Republika Makedonija" proizleguva od dolgoro~nite proekcii i potrebi, kako { to e natamo{niot razvoj na medijumski sistem vo Republika Makedonija vo svetlinata na razvojt i intenzi viraweto na po{irokite demokratski procesi vo zemjata, a i od realnite sogleduwawa na aktuelnite sostojbi vo lokalnata javna radiodifuzija.

Ottamu, ova rasprava e samo u{te edna mo`nost da se stimulira procesot na doprecizirawe na funkcijete i na statusot na lokalnite javni radio-stanici, se razbirawe na respektywawa na izneseni soznanija, koncepti, predlozi vo minatoto od razli~ni subjekti, kako { to se pretstavnicina lokalnite javni radiodifuzni pretprijatiija, struwaci, nadle`ni organi i institucii vo dr`avata.

Demokratskiot karakter na debatata }e se obezbedi so iznesuwawa na mo`ebive}e poznati razmisluwawa, koi bi bile zasileni so dopolnitelni soznanija, potoa so novi ideii voop{to so pogledi na op{tiot model na javnata radiodifuzija i posebno na nejzimoto ostvaruwawe i funkcijonirawe preku lokalnite elektronski medijumi so vakov status.

Kako nezavisni, oslobodeni od ednostranite partijsko-politi~ki i drugi interesi, i elektronskite medijumi se vkluuvaat vo ustavno zagarrantirane: sloboda na javnoto izrazuwawe na mislata, javnoto izrazuwawe na govorot, javnot nastap, javnoto informirawe i slobodnoto osnovawe na institucii za javno informirawe. Ne se zaobikoleni, nitu slobodnoto pristap na pri mawe i prenesuwawe na informacii te, so zagarrantiranoto pravo na za{titata na izvorot na informacii te, kako i pravoto na odgovor i spravka.

Dr`avnite vlasti ne smeata da gi ograni~uvaat zagarrantirane slobodi. So toa se

vospostavuvaa ramnote`ame|u principite na slobodata na komunikacija i potrebata od nivno postoeawe, vo smislata na za{titata na javnoto interes.

Vo Republika Makedonija funkcijoniraat dva modela - na javnoto i na privatnoto sektor. So donesuwaweto na Zakonot za osnovawe javno pretprijatiija Makedonska radiodifuzija i na Zakonot za osnovawe javno pretprijatiija Makedonska radiotelevizija, javnoto radiodifuzno servisi oficijalno se vklui vo novite informacisko-komunikaciski tekovi.

Globalno zemeno, korista od donesuwaweto vakvi zakoni e nesporno gol ema. Me|utoa, imaj}ija predvidzanskata proekcija na prethodnite dva zakona i na Zakonite za javnite pretprijatiija, za radiodifuznata dejnost, za telekomunikacii, za lokalna samouprava i na Zakonot za teritorijalna podelba, ostanuvaat nere{eni statusnite, finansijskite i kadrovskite pra{awa, no i sopstvenite odnosi na 29-te javni lokalni elektronski medijumi.

Osnovnata ramka vo koja se o-ekuwa da se dvi`i raspravata e evropskata medijumska politika i praktika, i toa, kako za mestoto i ulogata na mas-medijumite vo op{testvoto voop{to, taka i za modelot na javnata radiodifuzija.

Konceptijata za javnata radiodifuzija {to e pri fatena i se praktikuwa vo razvijenite informacisko-komunikaciski sistemi, poa|a od temelnata opredelba: javnata radiodifuzija da poddr`uva demokratski vrednosti vo op{testvoto, posebno vo pogled na ~ovekovite prava, kul turata i politikiot pluralizam; potoa javnoto radiodifuzno servisi da bide vo funkcijana javnosta i osloboden od kakvi bilo vlijanija na centri od ekonomskaili od politika mo}.

Niz javnata radiodifuzija, gra|anite, javnosta i voop{to publikata treba da gi

zadovoljuvat svoje informacioni, rekreativni i edukativni potrebi.

Na toj način, javna radiofonija obezbeđuje referentni stav na silenosti javnosti i predstavuje faktor na socijalna kohezija i integracija.

Strategijski odrednici to imaati vani vrz konkretna programska ponuda na javna radiofonija se:

- Evropska konvencija za zaštita na ovekovi te prava i slobodi, ~l. 10 i

- Direktiva za televizijska bezgrani. I meno, Direktiva gi obvrzuva javna radiofonija servisi niz svoje programi da isključivaat kakva bilo kulturna, politična, nacionalna, religiozna i rasna diskriminacija.

Od takva programska postavenost, proizleze i vkupni ot status na lokalna javna radiofonija, nejzini te odnosi so lokalna zajednica i nejzini ot natamo i razvoj.

I mame konkretna situacija vo odnositel, problemi te, otvoreni te prava vo funkcioni raweto na lokalna javna radiofonija vo Republika Makedonija. Tie i takvi fakti nikako ne bi moelo da bidat zabraveni i zapostaveni.

No, toa ne bi trebalo da bidet ograničivački moment i eventualno nepotrebno iscrpuvawe vo beskrajno konstatare na sostojbi te.

Vkupna sostojba moe da se smeta za poznata, i povee ili pomalku elaborirana. Sepak, vo gradeweto strategija i vo definiraweto na konkretni te merki (vo koj bilo del vo normativni ot, programski ot, finansijski ot, tehnički ot ili pak vo kadrovski ot segment) se se poa tokmu od nea - da se zavaati i pozitivno da se vrednuvati i skustvata, da se priori so opredelba za visticni promeni so jasno utvrdeni celi i rezultati to se oekuvati.

Poznato e deka spored zakonski te odredbi, potono so delovi od Zakonot za radiofonija i televizijska, Sovetot za radiofonija na Republika Makedonija ima nadlešnosti to se neposredno povrzani so postoweto i funkcioni raweto na lokalna javna radiofonija vo zemjawa. Toa se:

- pravoto da se dava soglasnost za osnovawe javna radiofonija i televizijska na lokalno ni vo i

- da go podgotvuva predlogot za rasprelba na sredstvata od radiofonija

taksa nameneti za javna radiofonija i televizijska pretprijatija to vršat dejnost na lokalno ni vo.

Posutinski se nadlešnosti te na Sovetot za radiofonija i televizijska deka to toj, spored zakonski te odredbi, razgluwa prava i dava mislewa i predlozi za unapreduvawe i razvoj na radiofonija i televizijska dejnost, kako i obvrskata da se gri i za sproveduvawe na odredbitel od Zakonot za radiofonija i televizijska dejnost vo odnos na sozdavaweto i nametuvaweto na radiofonija i televizijska programi.

Ovie zakonski nadlešnosti gi spomeuvam kako pomo vo dnevna rasprava, i karakteristični de demokratiski i kreativni.

I spored normativata, i spored praktikatel, Sovetot za radiofonija i televizijska nastojvati e i e podgotven da pri donesuva vo stabiliziraweto na sostojbitel vo lokalni te javna radiofonija i televizijska i da pomaga vo prepoznavaweto i vo finisiraweto na razvojnitel i na lokalna javna radiofonija i televizijska. Taka i treba da se sfatit dnevna debata.

Spored Zakonot za radiofonija i televizijska dejnost i Zakonot za lokalna samouprava (ednici te na lokalna samouprava moe at da osnovaati i informativni glasila od znaewe na lokalna samouprava vo soglasnost so Zakon). Opštinite i gradot Skopje, so osnovački akt (so koi dobi vaati koncesija), pod uslovi te utvrdeni so Zakonot, a po prethodna soglasnost od Sovetot za radiofonija i televizijska moe at da osnovaati javna radiofonija i televizijska pretprijatija, koi vršat dejnost na lokalno ni vo. Sovetot za radiofonija i televizijska prethodnata soglasnost na opštinite, odnosno na gradot Skopje je ja i zdade, ako se ispolneti zakonski te uslovi vo pogled na programata za vršewe na dejnosta, proizvodstvo na sopstvena programa za zadovoluvawe na potrebitel na opredelena nacionalnost vo odnosnoto podraje, tehnički te i ekspluativni te uslovi za emituvawe na programata soglasno utvrdeni te standardi, prostornite uslovi za vršewe na dejnosta, strukturni ot i tehnički ot kadar, finansijski te sredstva za rabota i drugo.

Vo vrska so moe nosta za osnovawe novi javna radiofonija i televizijska na lokalno ni vo, odnosno so ostvaruvaweto na pravoto na ednici te na lokalna samouprava da osnovaati javna radio i televizijska stanici, pokraj neusoglasenosta na rabotata na postojnitel radio-stanici se pojavija i

problemi od tehni~ki aspekt. I meno, spored postojni ot f rekeventen plan i po raspredelbata na f rekvecii te, odnosno po dodeluvaweto koncesii na trgovskite radiodifuzni dru{ tva, tehni~ki ne postojat mo`nosti za osnovawe novi javni radiodifuzni pretprijati ja na lokal no ni vo, bez izmena na postojni ot f rekventen plan (f rekventni ot plan e praven po starata teritorijal na podelba za 31, a sega so novata teritorijal na podelba ima 123 op{ tini). Me|utoa, za odredeni podra-ja so si gurnost mo`e da se pretpostavi deka ne e mo`no da se iznajdat novi f rekvecii, zatoa { to i vo ovoj moment f ondot na f rekvecii e prakti~no celosno iskoristen.

I ako e poznato, u{ te edna{ sakam da potsetam deka donesuvaweto na Zakonot za radiodifuznata dejnost se slu~i vo vreme koga Republika Makedonija ima{ e organizaciona i teritorijal na podelba na 34 op{ tini, od koi 5 vo gradot Skopje. Toga{ , brojot na lokalnite javni pretprijati ja za radiodifuzija odgovara{ e na brojot na op{ tinski centri. Me|utoa, podocna, so zakonski akti be{ e izvr{ ena nova teritorijal na organizacija i podelba vo zemjata, so koja nastanaa novi op{ tini, poradi { to se predvide potrebata od me|uop{ tinskoto dogovarawe zaradi reguli rawe na statusot na op{ tinski te radi ja so zakonski te odredbi.

Sami ot proces na usoglasuvawe poka`a deka toa ne e lesna rabota, deka op{ tini te

imaat razli~ni interesi i pogledi za postavenosta, rabotata i voop{ to za funkci oniraweto na lokalnite radio-stanici. Taa razli~nost, { to e demokratska karakteristika, go zabavuva{ e, pa duri i go onevozmo`uva{ e dogovoraweto, poto~no transf ormiraweto na ovi e radiodifuzni organizacii.

Kako posledica na nepostignate dogovori, sleduva{ e primena na vremenotore{ enie vo ~len 29 od Zakonot za MRT za vr{ ewe na osnova~kite prava od strana na Vladata na Republika Makedonija. Reguliraweto na osnova~kite prava bi trebalo da se gleda i vo kontekst na def ini rawe na sopstvenosta. Mo`ebi nekoj iskustva od privatizacijata vo oddelni zemji se primenlivi za Republika Makedonija i bi mo`ele da posl u`at kako model ili kako inspiracija za barawe re{ enija.

Deneska o~ekuvame otvoren, seriozen, kreativen, kriti~ki i demokratski razgovor. O~ekuvame zna~i edna lepeza od idej. Del od niv sekako se ve}e poznati, nekoj mo`ebi pomalku af irmirani ili sosema novi.

Bi sakal da go izrazam i svoeto iskreno veruvawe deka ni pretstoi plodna debata za su{ tinski te pra{ awa na lokalnata javna radiodifuzija. Se nadevam deka vo bliska idnina }e se pribli`ime do kvalitetni re{ enija vo pol za na gra|anite, na demokratski ot proces voop{ to i vo pol za na lokalnata javna radiodifuzija.

P R O M O C I J A

Akademi k Ta{ ko Georgi evski,
~len na Sovetot za radi odi f uzi ja

PROMOCI JA NA RADI O I NA TELEVI ZI SKI TE PROEKTI FI NANSI RANI PO PRVI OT OGLAS ZA PROEKTI OD JAVEN I NTERES*

Na 9 mart ova a godi na, na predl og na Sovetot za radi odi f uzi ja, Vl adata na Republ i ka Makedoni ja go objavi prvi ot oglas za fi nansi rawe proekti od javen interes. Za ta a cel , bea nameneti 10% od sredstvata na radi odi f uznata taksa, onaka kako { to nal aga ~len 77, stav 1, al i nea 5 od Zakonot za radi odi f uznata dejnost. Na oglasot mo` ea da se javat trgovski radi odi f uzni dru{ tva i nezavisni producenti so programi od javen interes. Sredstvata ne bea ni mal ku ni mnogu, tuku okolu 110 mi l i oni denari .

Smislata na tie 10 otsto e da bi dat pottik za nova produkcija nadvor od sekoj-dnevni te { emi na radi odi f uzeri te, pred s# pottik za origi nal noto doma{ no tvore{ tvo, osobeno na i grana produkcija od sekakov vi d i ` anr, sekako i pottik za edno poi nakvo vi duvawe na i nf ormati vnata, dokumentar-nata, obrazovnata i muzi ~kata produkcija.

Na oglasot se pri javi ja nad sto subjekti so 543 proekti : 75 trgovski radi odi f uzni dru{ tva so 481 proekt i 25 nezavisni producenti so 62 proekta.

Cenej}i gi pri javeni te proekti, vrz osnova na kri teri umi te i usl ovi te utvrdeni vo oglasot, a i maj}i gi predvi d i oenki te od stru~nata komi si ja, na predl og na Sovetot za radi odi f uzi ja, sredstvata od 10% od radi odi f uznata taksa se rasporedi ja na 188 proekti : 170 od ni v, na 70 radi odi f uzni dru{ tva (tri trgovski radi odi f uzni dru{ tva na teri torijata na Republ i ka Makedoni ja i 67 trgovski radi odi f uzni dru{ tva na lokal no ni vo), a 18 od ni v, na 14 nezavisni producenti (pret-prijatija, trgovski dru{ tva i ustanovi regi stri rani za proizvodstvo na filmovi i

drugi audi ovi zuel ni dela i za izdavawe sni -meni medi umi).

So rasporeduvaweto na sredstvata od radi odi f uznata taksa za sozdavawe na radi o i televizi ski programi od javen interes, se ostvaruva i gri ` ata na Republ i ka Makedoni ja za sozdavawe op{ ti usl ovi za razvoj na radi odi f uznata dejnost, za af i rmi rawe na makedonski te kul turni i i stori ski tradi ci i i tradi ci i te na naci onal nosti te, za potti knuvawe na tvore{ tvoto i kreati vnosta.

Treba da se potseti me deka radi o i televizi ski te programi proizvedeni od ovie sredstva mo` at da se emi tuvaat neograni ~eno od strana na trgovski te dru{ tva i od javni te radi odi f uzni pret-prijatija na teri torijata na Republ i ka Makedoni ja i na lokal no ni vo -bez nadomestok.

Za okolu pet- { est meseci , eden pogol em del od proekti te { to dobija materijal na poddr{ ka kako proekti od javen interes, soglasno so sklu~eni te dogovori, ve}e se gotovi i natamu }e bi dat staveni na proverka i na oenka pred oni e za koi se i nameneti -pred gleda~ot, pred slu{ atel ot, pred gra|a-ni not, koj visti nski u-estvuval vo ni vnata produkcija.

Desette procenti od radi odi f uznata taksa, predi zvi kaa najrazl i ~ni reakci i, pred s# kaj radi odi f uzni te trgovski dru{ tva, a i kaj javni te radi odi f uzeri . Prvi te smetaa deka tie procenti i m se skuseni ni m, a drugi te pak deka tokmu od ni v se zemeni . Duri i da i maat pravo, i edni te i drugi te, { to bi se postignalo so toa? Bi se izgubile vo sekoj-dnevni te { emi, ili { to e poverojatno, bi se pretopile vo plati te. Mi sl am deka oni e { to

* Re- na promoci jata odr` ana na 1.03.2000 godi na vo Domot na ARM vo Skopje.

go kreiral e Zakonot za radiodifuzijata bile dobri vizioneri.

Sekoja dobra ideja, sekoja neograničena kreativnost {to} se ostvari kako produkcija so ovie sredstva, nema da ostane lokalni teatar, nema da bude nameneta samo za mal broj gledalci ili slušatelji, tuku se pojavi vo sekoj televizijski aparat, }e progovori od sekoje radiostanice zvezdovodna, a po mošt i po i roko, niz svetot.

Verojatno, koncesioneri te bile svesni za toa kakvi moštosti se otvoraat pred ni v, pa zatoa se pojavi ja so golem broj proekti, a i Sovetot ima {e} razbirawe, ~uvstvo i sluh za temi te {to} gi ponudija, pa dade poddrška za golem del od ni v. Taka, od ve}e završeni te proekti, 31 proekt se radijska produkcija, 29 televizijska produkcija i sedum se od nezavisni te producenti.

Registri raweto i poso~uvaweto na televizijskata i na radijskata produkcija ne e so namera za vrednuvawe, tuku da se obrne vnimanje na temi te i na motivi te {to} bile pri~i na da bi dat producirani.

TV MTM ima ostvareno dve serii od po tri desetmi nutni emisii (*Narodni obi~ai*, *Arheologija na Makedonija*), vo prvata - za obi~ai te svrznani so mitrovdenski ot kurban, so i shranata na naseleni eto od Skopska Crna Gora i so edna malevska svadba. Vo vtorata se govori za bregalniki ot basen vorimski ot i vorani ot srednovekoven period, za arheolo{koto} bogatstvo na Makedonija so detaqno predstavuvawe na lokalitetot Skupi.

TV KANAL VI S, pokraj proektot pod naslov *Unisono* (za edna meunarodna kulturna berza za nadmnuvawe na rasnata, nacionalnata i na verskata netolerancija) i ma eden proekt pod naslov *Roza bez trawe*. Toa e potresna prikazna za eden ~ivot pominat vo koliki~ka, ama i spolnet so poezija i so slikarstvo, so {to} Roza Mojsovska jabe ~ivotnata bitka i izleguva kako pobednik od nea. Ova televizijska i ma i u{te} edna emisija, pod naslov *Polovina vek so Talija*, za pedesette plodni godini na Strumitki ot teatar Anton Panov.

TV BOEM so *Tivka eksplozija na umot*, verojatno edinstvena vo celokupnata televizijska produkcija, zboruva za nau~nata fantastika, inaku podgotvena od pisatelot Stojmir Simjanovski, koj, isto taka, e avtor i na vtorata emisija pod naslov *Ba~*, posvetena na posledni ot majstor za pravewe belosi rewe, @ivko Ba~ot od selo Lavci.

TV TERA i ma tri proekti: *Predanija i Legendi* (4 po 30), *Rodna strea - neprebol* (reportaža za ~etiri pealbarski sela, nekoga{ polni so narod, a sega re~isi pusti), i *Pegifou* (igrano-obrazovna serija za ekolo{ki te problemi).

Kenan Mimi dinovski za TV @UPA ja ima realizirano *Debarski te zurlitapani*, bezkoi ne moeloda se zamislini edna slava ili svadba vo minatoto, a i denes, i seto toa prosl edeno preku ~ivotopisot na semejstvata Majovci i Bajramovci.

TV ORBIS i ma pove}e proekti, no nie }e gi spomeneme samo *Bitolski ot ubavec - Pelister*, vo koj se zboruva za mikroklimate, turizmot, ~ovekoti za prirodata, i drugi ot, *Tode Ivanovski - ~iva legenda*, za slikarot Tode Ivanovski, koj celokupnoto svoetvore{tvo} go ima posveteno na Bitola.

TV BTR NACIONAL gi ostvari: *Za~uvuvaweto na romskite nacionalni obieleja*, *poteklo i identitet*, zamislena kako serija, koja hronolo{ki treba da go prikae ~ivotot na Romite niz vekovite od Indija, niz preselbite i migraciete do na{dni, a drugi ot proekte pilot-emisija od obrazovnigrana priroda i nosi naslov *Romska azbuka*.

TV GLOBUS doaja so nekolku proekti: *Slavej-iwa*, *St arogradski pesni*, *@ivot vo oro*, *ovekot na idni nata*. Posledni ov proekt govori za nobelovecot Ferid Murat, poteklo od Makedonija. Portretot za nego e snimen za vreme na negovata poseta na na{ava Republika, a nekoj sekvenci se snimeni na negovoto rabotno mesto vo Amerika. Aqu{Kamberi, avtor na ovoj izvonen portret, isto taka, e avtor i na proektot *@ivot vo oro*, odnosno na prikaznata za sedumdesetgodini ot Cer Berit a, igraorec i pantomimi~ar.

Od televiziite, koi ostvarile proekti od poseben interes treba da gi spomeneme u{te} TV Zora so *Portretot na Momir Hristovski - Qu{ka*, akter od kumanovski ot teatar, TV Kiss so *Kalet o Balt epe*, *Vodopadite na Belovitka reka*, TV Zeri i ^egrenit so *Selant e zad planinata Suva Gora*, vo koj avtorot Naf i ^egrani, preku novi narski zapis go otkriva zafrlenoto i zaboraveno selo Korito, ama i ~ivotot i tradiciite, pealbarstvoto i ni vnata ~ivotna sudbina - rabotata vo ba~ilata. TV Koha se predstavuva so proektot *Kletnici*, vo koj se govori za sudbini i li~nosti od vremeto na Inforombi roto.

Radi o-programi te, i ako navidum vo ponezavida pol o`ba (samo se slu{aat, sli kata zavis i od i magi naci jata na slu{at el ot) poradi polesni ot na~in na produkcija i na emi tuvawe, se pak, go dr`at ~ekorot so televizi ski te programi. ^estopati radi oto duri e vo prednost, zatao { to ne sme staveni pred svr{en ~i ni sli kata { to e pred na{ite o~i da ja paral izi ra na{ata i magi naci ja, kako { to e slu~aj dodeka gl edame televizi ja, tuku naprotiv, taa se razbuduva vo nas, i scrtuva slobodni, na{ i sli ki i n# pravi aktiven u~esnik.

Lirskot o eho na Radi o Grom, edno od najubavite ostvaruvawa od onie { to imav mo`nost da gi preslu{am, nema da se do`ivee tolku spontano, tolku vozbudlivo, tolku ~uvstveno, ako prekrasnite stihovi od **Poet skat a prikazna** ne bea prosledeni so sli ki od af rikanski te xungli, egi petski te pi rami di, so ve~nata belina na tatkovi nata na Eski mi te, so koreni te vo pustata zemja na Okeani ja, so sli ki { to go zaveduvaat razumot vo nas. Preneseni do nas i vo nas, samo so tivki ot i so odmeren rastreperen glas na Qup~o Di mi trov, ti e stihovi se do`i vuvaat kako otkornato eho od prapo~etokot, kako poraki do sami te nas. Sami te produciraat sli ki, neograni ~eni, beskrajni, seopf atni, ama nevi dl i vi, kako nevi dl i vi te lu|e od edna eski mska pesna.

Zna~i, tri eset i edna radi o-programa od si te oblasti na `i votot na lu|eto, nabrgu }e proci rku l i raat od radi o-stani ca do radi o-stani ca, od mesto do mesto, duri i preku grani cata, niz svetot.

Temi te i dostrelite - najrazli ~ni

KANAL 77 - radi o { to se slu{a na cel ata teri tori ja na Republ i ka Makedoni ja, se pojavuva vo najgolem broj reali zira ni programi od oglasot, duri devet, a nivni te naslovi razotkrivaat najrazli ~ni temi i moti vi. Dovol no e samo da gi nabroi me za da ja sf atime { i ro~i nata i raznoobraznosta na i nspi racija ta od `i votot, minatoto i na i stori ja ta: *Obi ~ai t e na Romi t e*, *Bolest i t e na sovremenot o `iveewe*, *Pravogovorot na makedonski ot l i t erat uren jazik*, *Novosel ska arhi t ekt ura*, *Aren zbor - zlat en klu~*, *Konfli kt*, *Umot i k'smet ot*, *Tamu gore vi soko*, *Bawi t e vo Makedoni ja*.

SUPER RADI O ni donesuva { est programi, i nspi rira ni od ona { to nudi ohri dski ot regi on so svoeto bogato kul turno nasledstvo, skri eno vo pazuvi te na zemjata, no i sto taka i rasko{ no ponudeno na qubopi tni te o~i na ~ovekot nadvor od nea. Sami te naslovi ja ka`uvaat i svojata so dr`i na: *Arheol o{ ko nasledst vo* (seri ja od 12 emi si i), *Sakam da bi dam* (15), *Arhi epi skopi ja* (10), *Kopani ~arst vot o* (8), *Ohri dsko Ezero* (7), *Naci onalni ot park Gal i ~i ca* (5).

Radi o Pi nk, Ekspres Radi o, Radi o Mi ks, Radi o Kanal 4, Radi o Ravel, Radi o Antena 5, Radi o Fama, Radi o Plus Forte, Radi o Semi ~i maat ostvareno po nekolku proekti, i sto taka uspe{ ni i go zaslu`uvaat na{eto vni manie.

U~i tel ot pee i raska`uva za vost a ni et o (1) na Radi o Pi nk, preku zbor, stih i muzi ka ni govori za i stori ski nastan koga vo sel oto Razlovci e krenato edno od prvi te organi zira ni vosta ni ja na makedonski ot narod proti v otomanskoto ropstvo. *Po t ragi t e na pijane~ki ot folkl or* (15) e vtori ot proekt na muzi ~ki ot pedagog Di mi tar Uzunski. Odej }i po tragi te na ubavi te i zaborave ni pijane~ki narodni pesni, vsu{nost pred nas se otkri vaat petnaeset nasel bi od pi ja ne~kata kotl i na.

Naci onal na ri zni ca (12) na Radi o Fama ni prezenti ra bogat folkl or, predani ja, gatanki i drug etnol o{ ki materijal, karak teri sti ~en za tetovski ot kraj.

Ovde sekako treba da se spomene proektot *Prikazna za i nst rument ot* na Radi o Ravel, vo 10 emi si i, za karak teri sti ki te i mo`nosti te na neko i muzi ~ki i nstrumenti, potkrepeni so poznati kompozi ci i vo i zvedba na i zvonredni i nterpretatori.

U{te edna{ go poso~uvam proektot *Poet ska prikazna* na Radi o Grom, ne samo zatao { to e i zvonredno reali zira na, tuku pove }e kako pottik vakvi programi da bi dat i nspi racija i za ostanati te.

Na krajot, da gi spomeneme i proekti te na nezavi sni te producenti, sedum na broj, me|u koi navisti na i ma i zvonredni ostvaruvawa:

EZGI JA so kompakt~di skot **Elegi ja** so muzi ka od Bodan Arsovski, so dr`i osum novi i nstrumental ni kompozi ci i, a TV~spotot "**Po 1999**" e i stoi menata kopozici ja na i sti ot avtor rabotena vo vi deo~art mani r. AUDI O LAB so dva proekta: *Proklet st vot o na grani cat a*, vsu{nost prikazna za 90~godi { -

ni ot Ti mko Grn~arski, koj cel i ot svoj ` i vot go pomi nal na samo nekol ku metri od grani ~nata lini ja i bil svedok na pomestuvawe na grani cata okolu negovata ku}a i *Zaboraveni (Kat arevi)*, potresen dokumentarec za 6 semejstva - begal ci od Egejska Makedoni ja, koi 40 godi ni ` i veat vo edna napu{ tena { tal a vo bli zi na na Demi r Kapi ja.

I TERNACI ONAL DRAMA STUDI O so *Tragi niz vremet o*, televizi ska antologija od makedonski ora so poni rawe vo ni vnata avtenti ~na so dr ` i na.

Tuka e i PRODUKCI JA M so *Poslani e na Arhi episkopot Ohridski i Makedonski G.G. Mihail*, kade { to se govori za ` i votni ot pat na Arhi episkopot Ohridski i Makedonski G.G. Mihail.

I DEAPLUS so *Den vo Makedoni ja*, kade { to so spotovi gi razotkriva prirodni te ubavini i kul turno-istori ski te znamen-

tosti na Republ i ka Makedoni ja so vpe~atli va kamera i di nami ~na monta ` a.

Vel ime: proekti od op{ t i interes! Zarem i ma ne{ to { to ne e od op{ t i interes? S# { to se odnesuva na ~ovekot e od op{ t i javen i interes. @i votot na ~ovekot - kako edi nka, kako semejstvo, kako grupa, kako narod! @i votot na ~ovekot vo mi natoto i vo sega{ nosta, ako sakate i vo i dni nata. @i votot na ~ovekot vo odnos na okol i nata, na pri rodata. Nego vi te otpe~atoci vo i stori jata, negovi te tragi vo vremeto i na tlo to. Toj e tajnata i predizvi kot, al kata za da se spoznae ona { to bil o, ona { to e i ona { to }e bide. Bez razli ka na toa kakov govor i mame vo ustata, kakva boja ni e prsnata po ko ` ata, kakvi veruvawa i misli ni se vsadeni, ni e, lu|eto sme upatani eden na drug. ^ovekot e temata { to se razmno ` uva, { to predizvikuva, { to inspi rira!

ME\UNARODEN SEMI NAR „PROTI VPI RATSTVOTO VO MAKEDONSKI OT ETER”

Na 28 i 29 oktombri 1999 godi na, se realizirana zajednička inicijativa na Sovetot za radiodifuzija na Evropskata komisijska organizacija na međunaroden seminari posveten na problemot na piratstvo vo Republika Makedonija, i za potvrdaveto na avtorsko i drugi srodni prava. Inicijativata beše ostvarena vo saradotka so GESAK - Evropskata grupa na združenija, avtor i kompozitori i AIDAA - Međunarodnata asocijacija na audiovizuelni avtor. Ovoj značajen seminari go pozdravija: g-din Hoze Manuel Pinto Teixeira - Ambasador na Delegacijata na Evropskata komisijska vo R. Makedonija i g-din Stavre Xikov - Javen obvinitel na R. Makedonija. Voveden zbor i svoeizlagawe imaše i Pretsedatelot na Sovetot za radiodifuzija, dr Qubomir Jakimovski.

Na seminariot prisustvuva pretstavniciod ambasadi te vo R. Makedonija i relevantni državni institucijimejuki: g-din Mugbil Bezat - predsedatel na Republikiot sudski sovet, dr Harald Koci - Ambasador na Republika Avstrija vo Makedonija, g-din Fransoa Gorè - Direktor na Francuskiot kulturni centar vo Skopje, g-din Razvi Gor Bazala - Direktor na USIS, g-din Panjo Jordanovski - Glaven republiki pazaren inspektor i drugi.

Pokraj niv prisustvuva i pretstavniciod: Ministarstvoto za pravda; Ministarstvoto za vnutarni raboti; Ministarstvoto za kultura; Ministarstvoto za nadvojni raboti; ZAMP; Pravniot fakultet; Sudovite; Javnoto obvinitelstvo; Carinskata uprava; Zavodot za zaštita na industrijska sopstvenost; Ministarstvoto za soobraj i vrski; Ministarstvoto za informacii; Ministarstvoto za nauka; Makedonski telekomunikacii i drugi.

Kako evropski eksperti na seminariot prisustvuva g-din Kurt Kemper - Pomoćnik direktor - WIPO; Worldwide Intellectual Property

Organisation), g-din Majk Hil (MCPS/PRS; Mechanical Copyright Protection Society / the Performing), g-din Hein Endlich (Pretsedatel na Ciscac Technical Committee Broadcasting i njen administrativni sovet na FARE programata za intelektualna sopstvenost) i g-din Alen Moć (ekspert na GESAC-European Grouping of Authors' and Composers' Associations). Pokraj niv na seminariot svoeizlagawe ima i nacionalni te eksperti: g-ja Olga Trajkovska (Ministarstvo za kultura), g-din Rubin Dvojakov - pomoćnik na ministarot (Ministarstvo za pravda), g-din Zoran Vaskovski - direktor na "ZAMP", g-ja Tatjana Jurinska-Pepecugoska - direktor na "Manakifilm", g-din Sterjo Zikov - Zamenskijaven obvinitel (Osnovno javno obvinitelstvo), Aleksandar Skalov - sovetnik na direktorot (Carinarnica - Skopje), g-din Ivan Salijev - njen na Sovetot za radiodifuzija i g-din Zlatko Kolevski - advokat.

Na vtoriot den od održavaveto na seminariot, beše promovirana knigata "Mužikopiratstvo" od avtorot Goce Xukleski, a promotor beše Siniša Veljanov - Dekan na fakultetot za bezbednost.

Na seminariot prisustvuva okolu 30 pretstavnicina trgovskite radiodifuzni društva od Skopje, 50 pretstavniciod trgovskite radiodifuzni društva od Republika i javnite radiodifuzni pretprijatija na lokalno niv, pretstavnicina Makedonskata radio-televizija, od reklamnite agencii, sudii, advokati, notari i drugi.

Izlagavata i diskusijite na seminariot se publikovani na makedonski i na angliškijazik.

Seminariot beše ocenet kako uspešen od strana na Generalniot Menaxer na Programata na FARE za intelektualna sopstvenost, g-din Klod Gejlar, od stranski te i domaćni te eksperti i od mnogobrojnite prisutni učesnici.

IZVEŠTAJ I INFORMACIJE

I Z V E [T A J ZA RABOTATA NA MONITORING GRUPI TE ZA 1999 GODI NA

Fornirawe i funkcija na monitoring grupite

Za ostvaruvawe na svojata zakonski opredelena poloba i funkcija - redovno sledewe na mislewata na publikata (slu{ ateli te i gleda~i te) za radio i televizijski te programi - Sovetot za radiodifuzija, vo 1998 godina, formira{ e 31 monitoring grupa vo site pogolemi gradski centri vo Makedonija, koi funkcioniraaat kako pomo{ ni konsultativni tela na Sovetot.

Monitoring grupite na slu{ ateli i gleda~i se formirani vrz osnova na ~l. 34 od Delovnikot za rabota na Sovetot za radiodifuzija, so odlukata donesena na 22 maj 1998 godina. ^lenovite na monitoring grupite se predlagaat od nevladinii organizacii i od gra|anski asocijacii za vreme od tri godini, a ~lenuvaweto e vrz volonterska osnova. Sekoja monitoring grupa e sostavena od 7 do 15 ~lenovi, vo zavisnost od goleminata na podra~eto { to go pokriva i od brojot na ~itelite. Ni vnoto sedi { te se nao|a vo mestoto od kade { to e grupata.

Nadle`nosti te i na~i not na rabota na ovi e grupi se utvrdeni so Pravidata usvoeni od Sovetot za radiodifuzija na 9 septemvri 1998 godina. Spored ni v, monitoring grupite:

a) go sledat emi tuvaweto na programi te na javni te radiodifuzni pretprijatija i na trgovski te radiodifuzni dru{ tva i mu pomagaaat na Sovetot vo sproveduvaweto na monitoringot;

b) pokrenuvaat pra{ awa i pottiknuvaat razgovori vo vrska so sodr`inata na radio i na televizijski te programi povrzani so interesi te na gra|anite, osobeno za sledni ve sodr`ini:

- sodr`ini { to mo` e { tetno da vlijaat vrz telesni ot, duhovni ot ili vrz moralni ot razvoj na decata ili mladincite;

- prika`uvawe pornografija i nasilstvo;

- emisii { to pottiknuvaat naci onalna, verska omraza i netrpelivost;

- reklamirawe droga, alkohol i medikamenti;

- drugi propagandni poraki protiv interesi te na kupuva~i te, odnosno korisnici te;

- za{ tita na ~ovekovata `ivotna i prirodna sredina;

- pri mena na makedonski ot literaturnen jazik i na jazici te na naci onalnosti te;

Monitoring grupite se sostanuvaaat po potreba, a najmal ku edna{ mese~no. Sostanoci te gi svi kuvaat i so ni v rakovodat predsedava~i na grupite. Se izgotvuvaat redovni izve{ tai od sostanoci te (edna{ mese~no), koi se dostavuvaaat do Sovetot za radiodifuzija. So cel da gi sondira nivni te mislewa i stavovi za oddelni programski pra{ awa, Sovetot podgotvuva i posebni anketi. So predsedava~i te dvapati godi { no se odr`uvaat zaedni ~ki sredbi. Pred da ja zapo~nat rabotata, ~lenovite na monitoring grupite potpi { aa posebni izjavi, so koi potvrduvaat deka ne se vraboteni vo radiodifuzna organizacija ili vo dr`avni organi, deka ne se ~lenovi na rakovodstva na politiki partii, deka nemaat udeli, akcii ili drug ekonomski interes vo radiodifuzni organizacii, odnosno deka nemaat li~no, preku tretolice ili po koja i da bilo osnova interesi vo radiodifuzni organizacii, koi mo`at da imaat vli jani e vrz ni vnata rabota.

Vedna{ po konstuiraweto, monitoring grupite, kako novi oblici na volontersko anga`irawe, gi dadoa prvi te pozitivni rezultati. Ni vni te mislewa, zabele{ki i predlozi, kako dragoceno soznani e, Sovetot za radiodifuzija, gi vgradi vo svojata redovna aktivnost. Me|utoa, dve godi { noto iskustvo poka`a deka monitoring grupite ne funkcioniraaat podednakvo vo site gradovi. Za ilustracija samo }e navedeme deka po edna sredba imaat odr`ano monitoring grupite vo 10 gradovi (Bitola, Prilep, Ohrid, Struga, Ki~evo, Gostivar, Vinica, Kavadarci, Negotino i Resen), po tri vo 3 grada (Gevgelija, [tipi Kru{evo), a vo Kumanovo se odr`aniduri pet sredbi. Vo drugi te 18 gradovi dosega ne e odr`ana nitu edna sredba. Spored informacii te na predsedava~i te na grupite, obidi postojat, sredbi se zaka`uvaat, no ~lenovite ne doaaat, i ako prethodno go potvr-

di le svoeto pri sustvo. Kako pri ~i na ja nave-
duvaat nedovol nata me|usebna komuni kacija
i f lukuacija na ~lenstvoto. No, zaslu`uva
da se istakne i re~isi dnevnoto anga`irawe
na moni tori ng grupi te, osobeno na pretse-
da~i te od Kumanovo, Tetovo, Gosti var, Ki ~evo
i Struga, vo sledeweto na programi te za
vreme na Kosovskata kri za vo 1999 godi na.

Sovetot za radi odi f uzi ja, vo ramki te na
akti vnosti te za sproveduvawe na odredbi te
od Zakonot, vo odnos na sozdavaweto i emi tu-
vaweto na radi o i tel evi zi ski te programi , a
so cel ani mi rawe i educi rawe na moni tori ng
grupi te, na 22 juni i na 7 septemvri 1999 go-
di na, so pretseada~i te odr`a dve sredbi
(prvata be{ e odr`ana na 24 dekemvri 1998
godina). Na sredbi te, pri sutni te bea zapoz-
nati so upatstvoto za sledewe na radi o i na
tel evi zi ski te programi i so anketata za ~le-
novi te na moni tori ng grupi te. Se i znesoa
mi slewa i sugesti i za dotoga{ noto iskustvo,
a se postavi ja i neko i organi zaci sko-tehni ~-
ki pra{ awa. Posebno se rasprava{ e i za slu-
{ anosta i za gledanosta na emi si i te na radi o-
tel evi zi ski te stani ci .

Od dosega{ nata akti vnost na ~lenovi te
na moni tori ng grupi te, se nametnaa pove}e
pra{ awa vo vrska so sodr`i ni te na radi o i
na tel evi zi ski te programi , a povrzani so
i nteresi te na gra|ani te. Za del od zabel e{ -
ki te na grupi te okolu prekr{ uvawata na
zakonski te obvrski od strana na elektron-
ski te medi umi , Sovetot reagi ra{ e i so uka-
`uvawa do neko i od ni v. Tematski , po ni ven
i zbor, grupi te najmnogu se f okusi raa na
kul turata na govorot, odnesuvaweto i op{ te-
weto, neguvaweto na kul turni te tradi ci i ,
emi tuvaweto pornograf ski sodr`i ni i sodr-
`i ni so nasi lstvo na ekrani te, po~i tuvaweto
na zakonski te obvrski povrzani so rekl ami-
raweto i sponzorstvoto, reemi tuvaweto
stranski programi .

Kul tura na govorot, odnesuvaweto i kommi ci raweto

^lenovi te na moni tori ng grupi te najgo-
lema zagri`enost izrazi ja vo odnos na pri-
menata na pi { ani ot i vo `i vo i zgovoreni ot
makedonski li teraturen zbor, vo programi te
na javni ot radi odi f uzni servi si osobeno vo
trgovski te radi odi f uzni dru{ tva. Spored
ni v, posebno al armantna e negri `ata za
jazi kot na pri vatni te lokal ni radi o-stani ci ,

kade { to vo emi si i te vo `i vo vodi tel i te i
gosti te govorat na lokal ni ot di jal ekt (Skop-
je, Kumanovo, Kavadarci); vo neko i rekl ami
poraki i najavni { pi ci (Pri lep) se upo-
trebuva i lati ni ~noto pi smo, a f i l movi te se
ti tluvani so nel ektori ran tekst. Zabel e{ ki
i maat i za programi te na naci onalni te TV-
kanali (MTV, A1 i Si tel), koi i maat pogol ema
odgovornost za neguvawe na jazi kot tokmu
poradi f aktot { to se naci onalni di f uzeri .
Moni tori ng grupi te poso~i ja nekol ku ne-
gati vni pri meri na emi si i na ovi e tel evi zi i ,
odnosno emi si i vo koi vodi tel i te ne se pri dr-
`uvaat na jazi ~ni te normi i na doslednata
pri mena na makedonski ot li teraturen jazi k.
Zabel e{ ki te se odnesuvaat na emi si i te na TV
Si tel: "Va{ i te 5 mi nuti", "Prof i l", "Tamu
kaj{ toste", "[to ni be{ e muabetot", "Ekstra
Bingo", "99 Action", a vakvi te zabel e{ ki gi
upati ja moni tori ng grupi te od Kumanovo,
Negoti no, Gevgel i ja, Vini ca i Bi tola. Za
emi si i te na TV A1: "100%" i "Fantaskop", na
MTV: "Lotari ja na Tutun", "Hi t na mesecot",
"Ova e leto" i "Yvon", zabel e{ ki te se na moni-
tori ng grupi te od Makedonska Kameni ca,
Berovo, Del ~evo, Vini ca i Gevgel i ja. Moni-
tori ng grupi te od Kratovo, Kri va Pal anka,
Vini ca i dr., smetaat deka se preteruva so
i zmi sleni `argonski i di jal ektni f ormi vo
emi si i te "Kumani ja" na TV Si tel i "K15" na
TV A1.

Gleda~i te posebno ja izdvojuvaat emi-
si jata "Va{ i te 5 mi nuti " na TV Si tel so vodi-
tel ot Dragan Vu~i }, kade { to spored ni v i ma
mnogu jazi ~ni nedosl ednosti i nepravil nosti
vo upotrebata na makedonski ot li teraturen
jazi k, a negovoto odnesuvawe ~estopati e
nepri stojno, pa duri i navredl i vo za gosti te
vo emi si i te.

Gleda~i te i slu{ atel i te imaat seri-
ozni zabel e{ ki i za neko i radi o i TV emi si i
od obl asta na sportot. Zabel e{ ki te se odne-
suvaat na nepri dr` uvaweto na standardni ot
makedonski li teraturen jazi k, pregol emata
upotreba na stranski termi ni , na sozdavaweto
zborovi , odnosno kovani ci { to samo komen-
tatori te gi razbi raat, na si roma{ ni ot re~-
ni k na vodi tel i te i na novi nari te, kako i na
pri meri te na pri strasno, odnosno navi va~ko
koment i rawe na oddel ni natprevari .

Grupi te ~esto postavuvaat edno prak-
ti ~no pra{ awe koe zasega po{ i rok krug
kompetentni li ~nosti od obl asta na jazi kot.
I meno, dal i vo sportskata termi nol ogi ja }e

se opredelime za internacionalni poimi i frazi ili }e se sozdavaat na{ i novi leksi~ki f ormi?

Vesti te na Makedonskata radio-televizija, dokumentarnite, obrazovnite i emisii te od oblata na kulturata, posebno emisii te "Sken Kult" na MTV i "Zaboravi ako mo`e" na Makedonskoto radio, potoa vesti te na lokalni te javni radiostanici, Dnevnicite na TV A1 i TV Sitel (Kratovo, Kumanovo), pozitivno se oceneti, odnosno poso~eni kako emisii vo koi se upotrebuva korekten makedonski literaturni jazik.

Cenej}i ja vkupnata kulturna na govorot i odnesuvaweto (pravilna upotreba na standardni ot makedonski literaturni jazik, poznavawe na oblata za koja se govori, bogatstvo na izrazi i zborovi so koi se raspolaga, kako i korektno odnesuvawe so gosti te vo emisii te) na voditelite i novinari te na radio i TV programi te, gleda~ite i slu{atelite pozitivno se izrazija za voditelite na emisii te: "Crvena linija" na TV A1 (Kavadarci, Kumanovo, Kratovo), "Crno-belo" i "Pet Show" na TV Sitel, kontaktni te emisii na Kanal 77 (Kumanovo, Kru{evo), debatni te emisii i emisii te od oblata na kulturata na MTV, "Semejna pal eta", "Folklor na ve~er" i "Ni na nebo ni na zemja" (Makedonska Kameni ca), kako i za vkupnata programa na Radio Noma.

Zabele{ki ima i za medi umi te na albanski jazik, pa duri i za vtorata programa na Makedonskata televizija, kade {to vo albanski ot jazik preovladuvaat mnogu stranski zborovi. Pri upotrebata na literaturni ot albanski jazik, spored slu{atelite i gleda~ite (Kumanovo), ne se potuvaat fonetski te, morfolo{ki te i sintaksi~ki te normi. I ma nedoslednost vo upotrebata na akcentot, na rodot na nekoj avtohtoni i pozajmeni imenki, potoa na redot na zborovite, kako i na nekontroliranata upotreba na zamenkite i na kalki te (konstrukcija na albanski zborovi spored tuji modeli).

Neguvawe i afirmi rawe na makedonskata kulturna tradicija i tradicijata na nacionalnostite koi `iveat vo Republika Makedonija

^lenovite na monitoring grupi te iznesoa zabele{ki i vo odnos na neguvaweto na kulturata na programi te na radiodi-

fuzni te organizacii, poaj}i od na-elata na radiodifuznata dejnost za za~uvawe i za neguvawe na kulturni te vradnosti, jazikot, doma{notvoro{tvo, kako i promoviraweto tolerancija, potuvawe i neguvawe na kulturnata raznost. Ne treba da se zabokoli i potrebata, programi te na radiodifuzni te organizacii da obezbeduvaat neguvawe i afirmirawe na makedonskata kulturna tradicija i na tradicii te na nacionalnostite koi `iveat vo Republika Makedonija, istovremeno ovozmovaj}i imestvo na grajanite vo kulturni ot `ivot na zemjata.

Sodr`ini te od oblata na kulturata bea tretirani kako:

- redovni emisii za kulturata,
- dokumentarni emisii vo koi se zboruva za kulturno nasledstvo ili bogatstvo,
- emituvawe teatarski ili baletski pretstavi na televizija i drami na radio,
- emituvawe filmovi od doma{no proizvodstvo,
- emituvawe izvorna narodna, doma{na zabavna ili seriozna muzika, i
- prisustvo na informacii za kulturni slu~uvawa vo informativni te emisii.

No, prawe to na kulturata be{e razgleduvano i po{iroko, vo smisla na vkupni te karakteristiki, odnosno kvalitetot na emituvanata programa. Generalen vpe~atok na grupi te slu{ateli i gleda~i edekagri`ata za prezentirawe na kulturata kako da i e preputena edinstveno na Makedonskata televizija, {to e za pozdravuvawe, no e i opravdano imaj}i ja predvid pozicijata na MRTV kako javen radiodifuzen servis~ija dejnost e da sozdava programi od interes za `ivotot i rabotata na grajanite. Gleda~ite pozitivno ja ocenuvaat i prakticata na MTV povremeno da potsetuva na filmovite i na seriite od doma{no proizvodstvo, i da emituvaat teatarski i baletski pretstavi, koncerti kako i emisii {to ja neguvaat filmskata, muzi~kata i drugi te umetnosti.

Gleda~ite pozitivno gi ocenija i emisii te od oblata na kulturata {to povremeno gi emituvaat TV A1 i TV Sitel, kako i dokumentarni te emisii za narodni te obi~ai, literaturni te tradicii i za materijalnata kulturna od makedonskoto podnebjje, koi ponekoga{ mo`e da se vidati na programi te na nekoj od javni te ili privatni te lokalni TV stanici.

Op{ ta zabele{ ka vo odnos na zasta- penosta na kul turata na programi te e deka vo tekot na godi nata ne postoi konti nui tet. Nekoi periodi izobiluvaat so vakvi so dr` i ni, no vo nekoi voop{ to gi nema. I sto taka, i ma zabele{ ki i za na~i not na koj se prezenti raat so dr` i ni te. Ti e smetaat deka kul tu- rata se tretira samo i nformativno, a ne i prodlabo~eno, od pove}e aspekti. Poto~no, povod za pogolem del od so dr` i ni te vo vakvi te emisi i naj~esto se nekoi kulturni nastani koi se sveduvaat na i nformi rawe za vreme i po zavr{ uvaweto na nastanot.

I sto taka, zabele{ ka e deka programi te na radi odi fuzni te organizaci i re~isi vo- op{ to ne gi neguvaat tradi ci i te i kul turata na makedonski ot narod, a u{ te pomalku na nacionalnosti te, koi `i veat vo Makedonija. Retki te emisi i { to govorat za obi~ai te i kulturni te tradi ci i na nacionalnosti te obi~no se na ni vni ot maj~in jazi k, se emi- tuvaat bez prevod, i na to j na~in za drugi te ostanuvaat nerazbi rli vi. Ova, spored gl e da- ~i te i slu{ atel i te, ne pridonesuva za po- golema i nformi ranost i znaewe kako bi ten uslov za pobogata kulturna komuni kacija i doverba, vo { to mi sijata na kul turata e provereno bl agorodna i uspe{ na.

Vo odnos na muzi kata, i ma pozi ti vno mi sl ewe za MRT i za nekoi od lokal ni te javni radio i TV-stani ci, koi se obi duvaat da gi neguvaat si te muzi ~ki ` anrovi, a posebno makedonskata izvorna narodna muzi ka, doma{ nata zabavna i seri oznata muzi ka. I ma osobeno seriozni zabele{ ki za emisi i te "Pozdravi i ~esti tki" na pri vatni te radio i televizi ski stani ci vo koi ne se vni mava na kval i tetot na muzi kata.

Koga stanuva zbor za fil mskata i se- ri skata programa, i ma zabele{ ki deka re~isi ni tu edna od televizi i te ne vodi smetka za kval i tetot na fil movi te i na seri i te { to gi emi tuvaat, koi naj~esto se pi ratski kopi i bez kval i tet, so mnogu lo{ prevod, a pone- koga{ i so prevod na hrvatski, srpski ili bo{ wa~ki jazi k. Kako pojava { to zaslu` uva da se odbele` i e i toa { to televizi i te na al banski jazi k pobrgu se odl u~uvaat za ovi e jazi ci otkol ku za preveduvawe na programi te na makedonski jazi k (TV Kal tri na).

[to se odnesuva do proi zvodstvoto na programi te, nekol kupati vo tekot na godi nata moni tori ng grupi te izvestuvaa deka na pro- gram i te na makedonski te pri vatni televizi i

se reemi tuva stranska programa, koja spored ni v, posebno vo periodot na krizata vo so- sedna Jugosl avija sozdava{ e strav kaj gra- | ani te na Makedonija i tenzija vo me| unaci o- nal ni te odnosi. Obi ~no se reemi tuvaa pro- gram i te na TV Al bani ja, satel i tskata pro- grama na RT Srbi ja, CCN, BBC, Gl as na Ame- ri ka i drugi, za { to Sovetot za radi odi fuzi ja reagi ra{ e so uka` uvawa deka ni vni te so- dr` i ni mo` e da se koristat kako izvori na i nformaci i, me| utoa ne i vo celost da se reemi tuvaat. Gleda~i te i slu{ atel i te, ~le- novi na moni tori ng grupi te konstati raa deka ovoj probl em s# u{ te e aktuel en i kaj javni ot i kaj pri vatni ot sektor. Re~isi si te radi o- di fuzni organizaci i po zavr{ uvaweto na svojata redovna programa se vkl u~uvaat na nekoj od satel i tski te kanal i i reemi tuvaat s# do po~etokot na sopstvenata programa.

^ lenovi te na moni tori ngot na radio i na televizi ski te programi apel i raat do radi odi fuzni te organizaci i da bi dat pood- govorni za so dr` i ni te { to & gi prezenti raat na makedonskata publi ka, a vo i sto vreme da se obi dat da go zgol emat vkupnoto kulturno ni vo na svoi te programi .

Pornografija i nasilstvo na televizi ski te programi

Sodr` i ni te so pornografija i nasil- stvo na ekrani te se povrzani so izborot na i grani te i seri ski te fil movi { to gi emi- tuvaat TV-stani ci te. ^ lenovi te na moni to- ri ng grupi te smetaat deka od 1998 godi na, koga po~naa so rabota, do denes, si tuaci jata e zna- ~i tel no i zmeneta, no se pak i natamu, re~isi kaj pove}eto od TV-stani ci te se zabele` uvaat vakvi fil movi, pred termi not { to e dozvol en so Zakonot za radi odi fuzna dejnost, odnosno pred 24 ~asot.

Reklami rawe i sponzorstvo

Prekr{ uvawa na zakonskata regul ati va naj~esto se zabele` ani vo odnos na rekl a- mi raweto. Zabele{ ki te se odnesuvaat na tri cel i ni : (1) obi di za skri eno rekl ami rawe, (2) rekl ama na proi zvodi { to ne se dozvol eni so Zakonot za radi odi fuzna dejnost i (3) nad- mi nuvawe na dozvol eni ot l i mi t za emi tuvawe rekl ami .

Najmnogu pri meri na skri eno rekl a- mi rawe se zabele` ani na pri vatni te lokal ni,

no i na nekoj od javni te lokalni televizi i. Tie naj-esto se vo forma na razgovori so sopstveni ci na firmi ili pak reklami rawe na proizvodi ili plakati na nekoj proizvedu-va~i smesteni nekade vo studijoto bez pri-toa da se raboti za sponzorstvo.

Reklami na cigari i alkohol, bez is-klu-ok, se zabele`uvaat na site TV-stanci, a pomalku na radio-stanci te. Me|utoa, na nekoj od lokalni te radio i TV-stanci se emituvaat i reklami na `estoki pijalaci preku reklami rawe na takanare~eni te "Votka zabavi", odnosno zabavi na koi se to~i al-kohol. Monitoring grupi te insistiraaat televizi i te na naci onal no ni vo, a posebno na Makedonskata televizi ja kako javno pret-prijatie, da gi {titat interesi te na gra-|ani te i osobeno na pomladi te preku zgo-lemuvawe na vkupnata odgovornost kon so-dr`ini te {to gi emituvaat.

Vo odnos na vremetraeweto na rekla-mi te otstapki se zabele`ani kaj nekoj od lokalni te javni radi odi fuzni organizaci i, dodeka pak kaj pove`e lokalni privatni televizi i se konstatirani primeri na emituvawe reklami vo inf ormativni emisii koi traat pomalku od 30 minuti ili nepo~ituvawe na pravilata za preki nuvawe na filmovi te so reklami.

Vo odnos na sponzorstvoto, zabele{ki te se odnesuvaat na TV Sitel, TV A1 i na nekoj od lokalni te televizi i.

Za TV Sitel ima zabele{ki za emisii te "Tamu kaj {to ste" i "Va{ite 5 minuti", kade {to spored monitoring grupi te "nekoj od vodi l i te gi prisojuvaat, inti mi zi raat i vulgari zi raat emisii te i upadli vo gi reklami raat proi zvodi te na sponzori te". Posebno mu se zabele`uva na vodi tel ot na emisijata "Va{ite 5 minuti" - Dragan Vu~i}, koj "ne bira na~ini sredstva" da gi reklami ra proi zvodi te na "Vu~i} Kompani".

Zabele{ki te za TV A1 se odnesuvaat na emisijata "Dom i di zajn".

Drugi zabele{ki za programi te

Grupi te od gleda~i i slu{ateli smetaat deka TV Sitel i nekoj lokalni televizi ski stanci, a ponekoga{ i MTV pristrasno iz-vestuvaat za gleda{tata na konkretni poli-ti~ki partii. Gleda~ite isto taka, uka`uvaat deka MTV treba da ima ednakov kri terium pri izvestuvaweto za rabotata na

Sobrani eto, za aktivnosti te na Vladata i za Pretsedatel ot na Republ ikata. Se smeta deka dokolku MTV i natamu integralno gi pre-nesuva sednici te na Sobrani eto, toga{dnevna ta {ema treba da se pri sposobuva taka {to gleda~ite nema da bi dat li {eni od voobi~aeni te so-dr`ini.

MTV ima pozitivni ocenki za aktiv-nata kampawa protiv drogata i za emisijata "Ni na nebo ni na zemja", koja spored gleda~ite se emituva mnogu docna so ogl ed na publ ikata na koja i e nameneta. Ne se zanemarlivi i zabele{ki te za nekoj lokalni privatni medi umi, koi emituvaat pozdravi i ~estitki, privatni zabavi, rodendeni, svadbi, pa duri i prenosi od prosl avi na Nova Godina.

Edna grupa zabele{ki se odnesuvaat na televizi i te koi emituvaat programa na albanski jazik, poradi toa {to ne gi po-i-tuvaat zakonski te obvrski i voop{to ne emituvaat programa na makedonski jazik.

Op{ta zabele{ka na monitoring gru-pi te za site privatni televizi i na lokalno ni vo e deka imaat mnogu mal broj novinari, taka {to se slu~uva programata postojano da ja vodat edno ili dve lica, {to e mnogu zdo-devno za publ ikata. Isto taka, im se zabele`uva i deka ne vni mavaat pri izborot na novinari te, koi obi~no ne se dovol no ve{ti vo rabotata, ne go poznavaat ili ne go zbo-ruvaat literaturni ot makedonski ili alban-ski jazik, nemaat di kcija i ne ja poznavaat tehni kata na pravil no di {ewe.

Zaklu~ni sogleduvawa

- Vo prvata godina od rabotata na mo-nitoring grupi te na gleda~i i slu{ateli, Sovetot za radi odi fuzija svoi te aktivnosti gi naso~i prvenstveno kon ni vnoto orga-nizacijo postavuvawe i za~ivuvawe. I ako periodot vo koj pogolem del od ovie grupi aktivno rabotea be{e kus, sepak monitoring grupi te poka`aa deka vakvi ot na~in na dobro-volno organizirawe na gleda~ite i slu{ate-l i te e mo{ne skapoceno i korisno i skustvo vo podigaweto na kval itetot na radi odi -fuzni te programi.

- Faktot {to rabotata na monitoring grupi te se odviva{e vrz vol onterska osnova mu dava posebno obele`je na ovoj oblik na zdru`uvawe i artikul irawe na interesi te na gleda~ite i slu{ateli te i vo taa smisl a treba i natamu da se zadr`i kako osnova na ni vnoto rabotewe.

- Dosega{ ni te f ormi na potti knuvawe na rabotata i pribirawe na mislewata na ~lenovite na monitoring grupe te, vo vid na redovni anketi so ~lenovite na monitoring grupe te po oddelni tematski pra{ awa, se poka` aa kako korisni i treba i natamu da se sproveduvaat i da se razvi vaat. So rezultate od ovie anketi treba redovno da se zapoznavaat elektronski te medi umi i po{ irokata javnost, a soznani jata treba da se implementiraat i vo tekovnoto rabotewe i vo donesuvaweto na odl uki te na Sovetot za radi odif uzija.

Mo{ ne korisni se zaedni ~kite sredbi na monitoring grupe te i radi odif uzni te organizacii od gradovite vo koi dejstvuvaat grupe te. Na ovie sredbi, gleda~ite i slu{ atelite i pretstavnicite na medi umi te i maat mo`nost neposredno da razgovaraat za kval itetot na programite, za za{ titata na javni ot interes, za vlijani eto na medi umi te vrz decata i mladi te i sl. Op{ t vpe~atok od ovie sredbie deka, na ovoj na~in, gleda~ite i slu{ atelite mo`e poneposredno da vli jaat vrz podobruvaweto na programite na elek-

tronski te medi umi vo nasoka na zadovol uvawena javni ot interes vo ovaa sfera.

Treba da se zasilat aktivnosti te i poddr{ kata na Sovetot za radi odif uzija (preku poseti, sostanoci, razgovori i sl.) na onie monitoring grupe te, koi vo tekot na izminati ot period rabotea so pomal intenzitet.

Sredbite so pretsedava~ite na monitoring grupe te se poka` aa kako korisna praktika na zaemna razmena na soznani ja, i skustva i mislewa na monitoring grupe te. Treba da se napravi zal o`ba vo idni na ovie sredbi da se organiziraat tematski i na niv da prisustvuvaat si te pretsedava~i.

Od mislewata i zabele{ kite { to se upatuvaa za razli ~ni aspekti na programite se nametnuva potrebata od natamo{ na sorabotka na monitoring grupe te i na Sovetot za radi odif uzija so drugi asocijacii, institucii i organizacii (asocijacii na potro{ uva~i, zdru`enija za za{ titata na decata, asocijacii na `eni, stru~ni institucii i asocijacii za za{ titata na literaturni ot jaziki drugo).

I N F O R M A C I J A ZA NAPLATATA NA RADIO I FUZNATA TAKSA

Spored podatoci te od Javnoto pretprijate Makedonska radiotelevizija, zaklu~no so 30 juni 2000 godina, registrirani ot broj na korisnici na radio i TV-priemnici i znesuva 532.230, od koi :

- 487.355 semejni doma}instva i
- 44.965 pretprijatija i drugi pravni li ca (4.317 za televizi ja i 40.648 za radio)

Zaklu~no so 30 april 2000 godina kumulativni ot procent na naplata, spored podatoci te na Javnoto pretprijate "Elektrostopanstvo na Makedonija" i znesuva 76,23%.

Procentot na naplata na radiodi-fuznata taksa vo april 2000 godina sporeden

so isti ot period minatata godina, (koj i znesuva{ e 72,63%) bele` i porast od 3,6%. Inaku procentot na naplata na radiodi-fuznata taksa zaklu~no so 31 maj 1997 godina (pred vleguvaweto vo sila na Zakonot za radiodi-fuznata dejnost) i znesuva{ e 36,4%.

Spored podatoci te dobi eni od Elektrostopanstvo na Makedonija, koe ja vr{ i naplata na taksata, nenapl ateni te pobaruwawa od radiodi-fuznata taksa, zaklu~no so 31 mart 2000 godina, i znesuvaat 827.675.225,00 denari . Protiv korisnici te, koine ja i maati zmi-reno radiodi-fuznata taksa, Upravata za javni prihodi sproveduwa postapka za prisilna naplata.

Lektura
Slaviča Veleva

Grafiki -kovave
TI POGRAFIKA - Skopje

Peati
FORUM - Skopje

Tiraz : 350 primeroci